Z PRÉRIE.

Napsal Jan Št. Brož,

DODGE, Nebraska.

1913.

Tiskem a nákladem „HLASU“1625 So. 11. St.
ST. LOUIS, MO,

Českému lidu v Nebrasce

věnuje

Spisovatel.

JAKUB KŘEN.

"Život nedal mu, co od **něj čekal.**
Dobrý Čech i křesťan v **hrob tu klesnul;**
čeho v životě se nejvíc **lekal,**
stalo se: Bez lásky dětí **zesnul.**"

I.

Z ČECH DO NEBRASKY.

Co luzných nadějí a plánů v hlavě
sem přivez' přes moře do nové vlasti!
Vše spřádalo se lehce, vše šlo hravě;
jak těšil se, že zbaví se již strasti.

Tam v Čechách měl kus pole, starou chýši
a k tomu ještě nedospělé děti.
Vlast' miloval! Však člověk sobě bližší,
a v bídě těžko vlasti hymnu pěti.

Až děti dorostou — tak často mluvil —
co pak? Vždyt' časem kouska chleba není,
a kdyby člověk sebe prací zhubil,
svůj osud za lepší již nevymění.

On sám si nepřál nežli skývy chleba,
a nějak by se k smrti protlouk' světem,
i kdyby nouzi musil trpět třeba;
však lepší osud přál svým dětem.

Či měly dřít se rukou zkrvácenou
den každý z rána do pozdní až noci,
a o almužnu prosit na kolenou,
když těžké upadly by do nemoci?

I prodal chalupu i pole rodně
a mořem bouřným byla jeho cesta,
by v Americe našel místo vhodné
bud' při pluhu, neb v hlučných dílnách města.

Když št'astně k nové svojí vlasti přistál
a v městě málem byl by v bídě zapad',
tu k další cestě s rodinou se chystal —
sem do Nebrasky, na daleký Západ.

Vždyt' Nebraska již dobré jméno měla,
v ní vládl zákon volné domoviny;
tam pro farmáře byla naděj skvělá
si zřídit na prerii krb rodinný.

Však v ''Bráně Západu'' — tam u Omahy
se dráha končila. Tu s jiným lidem
se připravoval též — ne bez námahy
a v další budoucnost' již hleděl s klidem.

Za zbytek peněz starý vozík zjednal
a naň si natáh' z plátna hrubou plachtu;
též starou ponu lacino kdes' sehnal,
ji zapřáh' slavně ve svou bílou jachtu.

A jednou z rána — město ještě spalo,
a nad Missourou mlhy nízko táhly —
sto vozů k cestě vypravených stálo,
a koně dávají se v pochod táhlý.

Tot' českých vystěhovalců je řada:
Zde statný muž, tam zadumaná žena,
jim v srdci roste s bázní naděj mladá.
K nim družiti se vidíš také Křena.

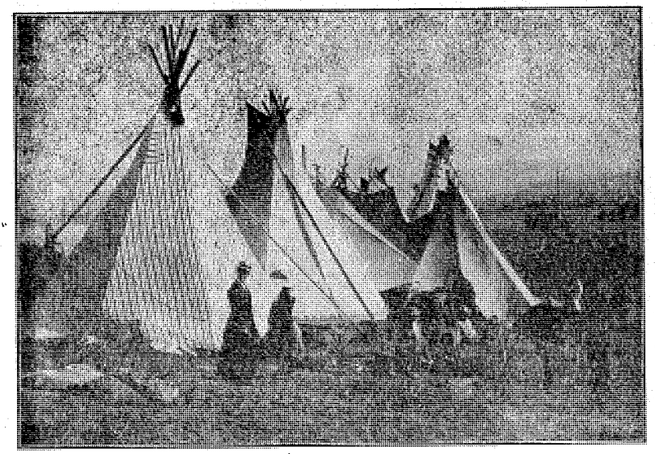

II.

PRERII.

Hoj, prerie! Ty v bouři zkamenělé moře,
ty pohádko, již sobě vypravují věky!
Co radosti je v tobě skryto, rovněž hoře!
Kdo ocenil již tvoje hrůzy, tvoje vděky?

Co luzných nadějí jsi v sobě pochovala!
Krev, kterou vstřebalo tvé nenasytné tělo,
a darmo vzhůru k nebi pomstou zavolala.
Před zrádnou duší tvou se lidské srdce chvělo.

Tak jako nevěsta ku svatbě vystrojená
v čas letní skvostem tisícerých květů hýříš,
a v zimě furiemi větrů rozzuřena,
hned v divém chorovodu démonů sbor zvýříš.

Kdo zkrotí tě? Kdo na tvou ruku pouta vloží?
Však přijde čas, kdy pokutu svou splatíš světu.
Kos ostří pilnou žence rukou setne hloží,
a pusté líchy tvoje zmizí v moři květů.

Tvůj rudý synek, matko, zastaví se v děsu,
před bleskem palné zbraně v ruce bílé tváře,
a s kletbou na rtech prchne ve klín hor a lesů,
kde marně bude čekat na svobody záře.

Svůj starý zákon: Oko za oko, zub za zub,
ty sama žárem prerijního ohně zžehneš.
Kov pluhu brzy obrátí tvou líci na rub,
ba před pokrokem svoji pyšnou hlavu sehneš.

Již ''mane, thekel, fares'' píši na tvé čelo.
Hle — k tobě řada mužů odhodlaných míří,
ti spočtou kosti tvé a rozdělí tvé tělo,
a na tvém hrobě nový, lepší život zvíří.

III.

ČESKÝ VYSTĚHOVALEC NA PRERII.

Jak změnil se ten kraj za čtyřicet pět roků,
kde Jakub Křen si zabral svoji domovinu!
Jak čarokrásný pohled otvírá se oku,
at' zabloudí na kopce nebo na dolinu.

Dnes kolem lepých domků šumí mladé háje,
a v údolí se pasou skotu, bravu stáda,
poušť' neplodná se proměnila v kousek ráje,
v němž zlaté klasy kukuřice plodí lada.

A při dráze, kde ohnivý oř supě lítá,
tu jako kouzlem vzrostla tichých vesnic řada,
z nichž zvonek s věže kostelní tě mile vítá,
a škola o pokroku svědectví ti dává.

Však tenkrát, když sem Jakub Křen z Omahy přiše.
by z dřeva kolíky svůj zábor vymezoval,
a v noci na prerii vytí vlků slyšel,
chtěl do města se vrátit; tak si umiňoval....

Tak hrozné noci neměl nikdy ve svém žití.
Ač nespal, zdálo se mu: se ženou i dětmi
že v propast černou, bezednou se střemhlav řítí
a bez naděje ztracen padá věčné do tmy.

Ach, jak to uvnitř srdce pálí, v duši bolí,
že v Čechách opustil svůj rodný domek milý,
jak zlíbal by ted' každé stéblo, hroudu v poli,
kde po staletí jeho předci v klidu žili.

Jak stýská se mu tady po vesničce drahé,
kde s sourozenci svými prožil léta mládí,
kde před obrázkem Krista ve světničce malé
svůj otčenášek večer říkali tak rádi.

Zří náves, kde se baví, jásá mládež jará,
kde pod lipou tak mnohou krásnou chvilku zažil
let bezstarostných, plných snů a květů jara.
Jak št'astným býval! Marně ted' již po nich bažil.

Vše prchlo jako sen, jenž nevrátí se více;
a krutá skutečnost' tu jako šelma stojí,
strast' o budoucnost' z oka pudí slzy v líce:
to o štěstí své ženy, dětí svých se bojí — — —

Však náhle vzpřímil se. Nad hlavou hvězda kmitla,
hle, vprostřed temných mraků skrývajících nebe,
a hvězdou v pobouřeném nitru naděj svitla:
Jen v Boha důvěřuj, on neopustí tebe!

A Jakub Křen se modlí k Pánu Všehomíra,
Jenž v ruce života i smrti oběž třímá;
a při modlitbě poslední si slzu stírá,
pak na zem' klade se a brzy sladce dřímá — — —

IV.

TĚŽKÉ POČÁTKY NA FARMĚ.

Tři první týdny v krytém voze zůstávali,
kde tulili se k sobě jako v hnízdě ptáci;
pak v spolku se sousedy drnů ''nalámali'',
a brzy stál tu ''drňák'' úsilovnou prací.

Ten chudý domeček však útulný a milý,
jejž svými mozoly si pořídili zdarma,
by ani za nejdražší palác nezměnili:
vždyt' jejich jest a kolem něho jejich farma.

Což v jizbě staré hodiny když repetily,
jež s sebou z domova si vzali na památku,
a české obrázky když na zed' zavěsili, —
kus rodné chalupy z Čech přešlo v novou chatku.

Již prerie se novou travou zelenala,
když Jakub Křen si opatřil pluh starý v městě;
tu dobrá žena póně orat pomáhala
jak otrokyně v parnu dne i prostřed deště.

Jet' život tuhý boj, v němž zvítěziti třeba,
a práce zbraní, kterou možno dobýt štěstí;
a chceš-li miláčkům svým zaopatřit chleba,
jdi v boj — a bídu zabij pracovitou pěstí.

Náčelníci z kmene Omaha ve slavnostním úboru.

PRVNÍ BRÁZDA.

Ta první brázda! Kolik slzí padlo v líchu,
a kolik tužeb zaorával v černé prsti!
Zda místo starostí se někdy dočká smíchu,
zda naděj nejistá mu zlatem zkvitne v hrsti?

A pracovali rádi denně do úpadu
jen pro děti, jichž štěstí na zřeteli měli,
a byli blaženi, když slunce po západu
jim po večeři chudé v čisté oči zřeli.

A večer před křížem, když na kolena klesli,
a k otčenáši spojily se dětské hlasy.
tu zdálo se, že s nebe andělé se snesli,
jim v srdce padlo tolik něhy, tolik krásy. —

Již v poli obilíčko svěží pěkně stálo,
však do žní dlouhý čas, a peněz bylo třeba,
a v chudém okolí když práce bylo málo,
šel Jakub Křen do města vydělávat chleba.

Pak nová radost' do drňáku zavítala,
když hospodář se vrátil po měsíci domů;
hned dětská drobotina kolem něho stála,
a žena s tichou slzou jídlo strojí v shonu.

LÉTO.

A což ta radost', snopky na poli když stály,
a klasy byly plné pšenice jak zlato,
když hebké vlásky kukuřičné větrem vlály,
tu Jakub počítal, co všechno koupí za to.

Co bylo divení, když po žních přived krávu,
jež v prerii se u drňáku popásala,
a kohout když se prvně rozkřik v slepic davu,
hoj, děti smály se, a matka zajásala.

Bůh žehnal jim. I spokojenost' srdce hřála,
ač chudou skývu chleba jedli v potu tváří;
jim prerie ted' krásnou zahradou se zdála,
z níž hloží vypleli, v níž růže jen se daří.

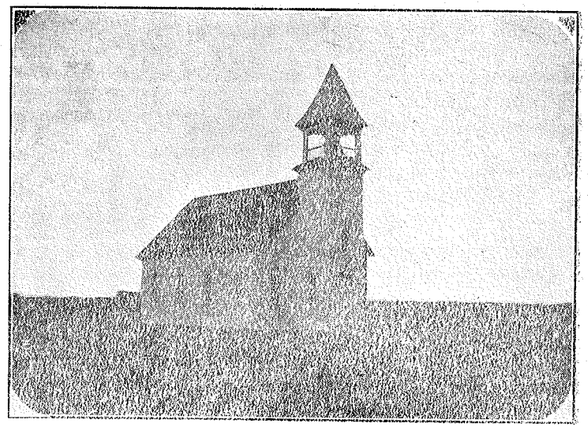

Český kostelík na prérii.

TOUHA PO SVATYNI.

A přece časem Jakub zakaboní čelo.
To v neděli, když polem zadívá se v dáli,
mu těžko, bolno, jakby srdce domů chtělo,
a při vzpomínce na kostel se oko kalí.

On slyší zvonů hlas, jak z dáli větrem věje,
a vidí starou ves, v ní kostelíček s věží,
mu známý zpěv a hřmění varhan hrudí chvěje,
že plakal by a slzy potlačuje ztěží.

Co dal by za to, aby svaté při oběti
s svou ženou před oltářem mohl pokleknouti,
vzdát Bohu čest', zas jednou české písně pěti
a v mateřštině Slovo Boží vyslechnouti.

Svou víru má. Ji zachová jak odkaz drahý;
však osud dětí jeho na mysli mu tane,
až v život vejdou, opustivše rodné prahy,
kdo pomoc podá jim, když vášní bouře vzplane?

Jet' víra hvězdou zářnou v tmavých cestách žití,
kdo za světlem jde jejím št'astně dojde k cíli.
Tot' štít i zbraň, jíž nutno kolem sebe bíti,
a dobýt vítězství nad sebou v slabé chvíli.

Vždyt' bez víry je těžko vychovávat děti,
zvlášt' v osadě, kde nevěra neb vlažnost' bují..
A kolik ze sousedů jich den Páně světí?
Žel, všichni nevěreckou četbu podporují.

Řci veřejně, že's katolík, a že se modlíš,
hned smějí se a zasypou tě urážkami;
a besedou-li v domě odpadlíka prodlíš,
hned poučují tě, jak kněží lidstvo mámí.

Jim Bůh jest dávno ''stanovisko překonané'',
spíš kněze odpadlého zášt' jim normou žití.
A v některém-li posud jiskra víry plane,
jat studem, přičiňuje se ji udusiti.

Chcet' každý ve ''volnosti ducha'' chodit plášti,
však žel, že druhým volnosti sám nedopřává,
na bratrův dvůr se dívá vikýřem své zášti
a upírá mu přesvědčení svatá práva.

Však Jakub Křen na také urážky nic nedal
a často vybízel lid k stavbě chrámu Páně,
a tajně dvanáct zbožných osadníků shledal,
z nichž každý přisliboval pomoc svoji slavně.

* * *

Již podzim přešel, na prerii padly sněhy,
a s nimi první vánoce se přiblížily;
i v drňáčku zas v plamen vzplály nové něhy,
zvlášť' děti příchod svátků pilně vyhlížely.

V.

VÁNOCE NA PRERII.

Ó, noci svatá, noci narození Krista,
ty blažíš kouzlem svojím každý koutek světa,
a kudy jdeš, vždy s tebou kráčí radost' čistá,
a tebou láska v chýžce, v paláci též vzkvétá.

Ty v prostřed zimy v dětské duši kouzlíš ráje
a do starého srdce leješ teplou radost';
ty ve vzpomínkách zanášíš nás v ony kraje,
kde úsměv otce, matky zlomil každou žalost'.

Tvá hvězda žářná vnesla světlo v rozvrat duší,
když naděj umírala ve zoufalství spáru;
zpěv andělů tvých v bránu lidských srdcí buší:
Měj dobrou vůli s bližním, chraň se všeho sváru!

Z Tvých chudých jesliček tam v rozbořené stáji
svět vítá s touženbností Spasitele svého.
On chudý přišel, chudých svatá práva hájí,
a láskou hubí závist', kořen všeho zlého.

* * *

Den Štědrý dnes. — Když první jasné hvězdy vyšly
a nocí svatou brillianty zajiskřily,
tu v chudý drňák Křenův sousedi se sešli,
by Narození Krista v lásce oslavili.

Aj! Na stole již stromek jasně, mile září; —
kde's u potoku Jakub našel cedr svěží —
v plam svíček dětí houf se dívá s jasnou tváří,
a dárků čeká, jež tu zahaleny leží.

Ted' všichni na kolena padli kolem stolu,
a Jakub z Nebeklíče vroucně předříkává.
Když skončil, z Písma blahověst' čte, epištolu
a dětem prostým slovem naučení dává.

Pak starší synek — Václav — chlapec pětiletý,
si na stoličku vystoup' podporován matkou
a deklamoval krátkou báseň po paměti;
hlas jeho jako zvonek zahlaholil chatkou:

Nad Betlemem hvězda svítí,
dítě sladce dřímá v klidu,
Sláva Bohu — pokoj lidu —
andělů zpěv slyšet zníti.

Pastýřové v zanícení
Jezulátko chválí v sboru,
nenávisti, všemu vzdoru
výhost dali v okamžení.

Zdráv bud', Ježíšku náš milý,
láskou přikrej naše zlosti,
upevni nás ve svornosti,
chcemet' býti Tvými syny.

V ochraně Tvé jako v hradu
stáda naše budou jistá,
a když d'ábel vádu schystá,
k Tobě půjdem na poradu.

Pak po něm Jakub housle vzal a zahrál píseň:
hned — **Narodil se Kristus Pán** — tu jizbou znělo;
ač neumělý hlas, přec z srdce prchá tíseň,
a v duši blaho dávnou vzpomínkou všem chvělo.

Jim zdálo se, že Kristus mezi nimi stojí,
a anděl: "**Sláva na výsostech Bohú**" — zpívá;
dnes srdce dobrá vůle v ladný celek pojí,
a v mysli všech se jedno vroucí přání skrývá:

by ode dneška za rok svaté při obětí
již v novém kostele se sešli při oltáři. — — —
Hle, první vánoce tu český farmář světí —
a na prerii dětem prvně stromek září.

VI.

ČECH — FARMÁŘ.

Co Čech, to oráč — také na prerii platí;
Čech-oráč v Nebrasce hrá důležitou roli.
Kde Yankee nebo Irčan trpělivost' ztratí,
tam v poli slyšet český zpěv. Čech nepovolí!

Jdi od Missouri k Niobrary temenisku,
stát přeměř od Kansasu do Dakoty chladné,
at' bloudíš v žírných údolích neb v horách z písku,
vždy najdeš české dědiny i farmy ladné.

A jaký je to lid! Ten nepodlehl v boji.
On rval se s přírodou a zocelil své údy:
tu v kruté zimě, v žhavém létě, v potu znoji
a dodělal se jmění mnohý krajan chudý.

Zde nad Missourou v plodné, žírné vypnulině,
kde pod kopytem bisonů kdys' země hřměla,
kde Indián si ''tipi'' stavěl v pusty klíně,
a rána z pušky, z luku více ceny měla,

než slovo dobře míněné a pravá věda,
kde číhávala smrt' ve spánku nebo v bdění,
až tráva na prerii lidskou krví čpěla:
zde v málo létech veliké se staly změny.

Poušt' dřívější se ve stát lepý proměnila,
jenž skvoucí hvězdou na praporu jasně hoří,
krev staré prerie se novou obrodila,
neb v troskách rudé — bílá kultura se tvoří.

Zde vývoj dál se elektřiny rychlým krokem:
co jinde těžce utvářily věky celé
svou měrou staletí — zde měřilo se rokem!
Dnes Nebraska již na západě stojí v čele.

Lid český pilný našel si tu domov nový,
on ku pokroku státu přispěl svojí hřivnou;
sem z Čech v zem' zaslíbenou přenes' rodné krovy —
svou Nebrasku on vroucně miluje, jak matku živnou.

Zde máme Prahu, Plzeň, Loučky, Netolice,
pak Omahu i Verdegris, Dodge, Howell, Touhy,
Ord, Brainard, Bruno, Wahoo, Lawn a jiných více,
kde český živel udrží se na čas dlouhý.

* * *

Ty milé české školy, české Boží chrámy
zde naše ideály podporují krásné,
jsout' zárukou, že svatá víra naše s námi
v hrob neklesne, a mateřská řeč nevyhasne.

Jen česká koruna nám tady ještě schází;
jak stkvěla by se sluncem pod svobody štítem!
Zde nesměli by rozchvátit ji bídní vrazi,
znov každý její kámen vzplál by novým svitem.

* * *

Než, bez práce ni kuře zrnka neochutná —
dřív pilně orej půdu, chceš-li chleba péci.
Kde obroditi život potřeba je nutná,
tam potok krve nebo potu musí téci.

Bylt' život prvních českých zákopníků tvrdý:
hlad, trýzeň, nemoc bývaly jim častým hostem,
však na úspěšnou práci býval každý hrdý . . .
pot na čele a mozol na ruce jich stkvostem.

A Jakub také těžký křížek klidně nesl,
však utrpení jeho v růže rozkvétalo;
on ve spár zoufalství ni tenkrát nepoklesl,
když na poli mu ani zrnka nezůstalo.

Kdys' vprostřed léta, v parnu tichém odpoledne
se slunce v hrozné hrady hustých mraků skrylo,
tvar jejich mění se, i barva tmavá bledne,
jsou plny krup, jež brzy začnou zhoubné dílo.

Však místo krup se žravých kobylek mrak snesl,
jich křídel šum zněl celým krajem strašnou hudbou,
a ostrou pod dásní klas plný, plevel klesl,
lán žírný v pustinu se změnil děsnou sudbou.

Tak bylo brzy po žních bez srpu a kosy . . .
Děs v srdci — za ním kráčí bída s nouzí,
a místo písně ženeč slza oči rosí,
a v zoufalství se ruka pracovat dál vzpouzí.

Sta rodin opouštělo svoje domoviny,
zas na prerii bílé vozů plachty vějí
jak vlajky lodí, které moře přes hlubiny
bez vesla, lodivody, bludně k cíli spějí.

Bůh dal, Bůh vzal, bud' Jeho jménu věčná chvála —
tím utěšil se Jakub ve své těžké strasti;
vždyt' jeho víra v Boha pevná byla skála,
a jeden neúspěch ho v cestě kříže nemoh' zmásti.

Ta vytrvalost' jeho se mu vyplatila.
Zas dobrých úrodných let přišla řada celá,
a prerie se lidem znova zalidnila,
z nichž většina i svoji víru udržela.

ŠŤASTNÝ ŽIVOT NA FARMĚ.

Dík Bohu budiž! Od farmy as na dvě míle
se na vršíčku kostel k nebi zdvihal krásný,
a Jakubovi bývala to svatá chvíle,
když večer zazněl údolím hlas zvonu jasný. —

Byl spokojen. Měl majetek i pevné zdraví,
a láska milých dětí ho jak slunce hřála.
I věrná žena jeho byla poklad pravý,
vždyt' v radosti i smutku při něm věrně stála.

Svou vzornou farmou když šel jako v panském dvoře,
ký div, že radostí se chvěl, že ptáčkem zpíval;
ta prerie, lán polí, sad, to klasů moře —
vždyt' tolik pole sotva v Čechách hrabě míval.

To není mé, to mi jen dobrý Pán Bůh svěřil —
a dumal, jak je vratká všecka světa sláva —
pak zahloubav se, svědomí vždy přísně měřil,
zda Bohu úrok, bližnímu almužnu dává:

Šest set dal na kostel a hlavní oltář nový.
V něm česká farní škola dobrodince měla.
Co peněz do Čech poslal přátelům, kdož poví —
co dala pravice, — to levá zapoměla.

Jen čestný úřad přijal v obci bez zdráhání;
vždy svatou pravdu řek' a nikdy nelichotil,
a v zhoubných sporech náboženských na krajany
svou rozvahou vždy působil, jich záští krotil:

Kdo hatí nás, kdo kletou jiskru v plamen nítí,
boj děsný bratrovražedný kdo rozdmychuje?
Snad nedouk, jenž v strachu o své živobytí
kdes' v redakci jak otrok pro nás dýky kuje,

nám mocí vnutit chce své "pevné" přesvědčení,
ač sám již často "zásadně" zde změnil svoje,
a cynickým se dívá zrakem bez zachvění,
když krajany své rozeštval a vehnal v boje.

Mu nejde snad o povznesení duše lidu,
vždyt' musí psát, jak otrokář-pán zpupně velí —
mu dollar bohem — nedbá víry, srdce klidu,
a rány jitří, jež pak nikdo nezacelí.

On záštím pekla korunuje svoje dílo,
lží hubí pravdu, čest' a olej v požár leje.
Mu v karty nahlédnout, hned jinak by se žilo,
a bouři sklízel by — kdo vítr tady seje — — —

A lidé Křenu všichni dobře rozuměli,
ba v soukromí i za pravdu mu vždycky dali.
Však najde se muž rázný, nesobecký, smělý,
jenž opřel by se zkáze, která se tu valí

jak mračno plné jedovaté dusné páry,
v níž každé ideální hnutí hyne, zmírá,
a místo svornosti vždy nové rostou sváry,
a ve spojení pro budoucnost' mizí víra?

Kdo zadrží tu ruku vraždou poskvrněnou,
jež zavádí lid český nové na Lipany
a korunu zas ve skráň strojí zkrvácenou
a novým jedem jitří nezcelené rány? — — —

Však Jakub pevně doufal v Čechů usmíření:
zas slunce — říkal — usměje se v plné krásе,
až nová generace budoucí se změní,
a vzejde láska svatá krutém po zápase.

Vždyt' děti zdejší rostou ve prostředí jiném,
jich duše není zatížena zášti, kletbou.
V nich obrodíme se a — dá Bůh — nezahynem,
a český život zazelená novou setbou.

Mu s ranní rosou blaho padá v dobrou duši,
a slunce východ rozehřívá srdce znovu;
ston útrap zašlých dnů hlas blaha nepřehluší,
strach o děti již pohřbil v zapomění rovu.

Mu sladkou zdá se v práci každá kapka potu,
jíž brázdy v poli skropil pro své drobné děti,

a žádný mozol ruky zlata za hodnotu
by neprodal. Tot' lásky rozvité jsou květy.

Jen v utrpení cítí důkaz pravé lásky.
Co zkusil pro děti, to chtěl by zkoušet stále;
jak ve snu slyší jejich pláč i smutné hlásky:
''Chcem' chléb''—i dnes by pro ně rád hlad trpěl dále.

* * *

Čas pokročil o dlouhých čtyřicet pět roků,
a zase milé vánoce se přiblížily,
však letos Jakub Křen je vítá s slzou v oku,
neb v mysli smutné vzpomínky mu zavířily.

Je stár již. Hlava bílým jiním zasněžená,
a tělo shrbené jak lípa vetchá, stará,
jež na zahrádce nad studánkou nakloněná,
zde rostla o samotě po nesčetná jara.

Křen v žití zimě — doufal — láska jeho synů,
že vždy ho jarním, teplým sluncem bude hřáti,
a vnoučátka že bude chovat ve svém klínu,
je vyučovat modlitbě, si s nimi hráti.

Však podivné jsou tady často cesty Páně:
Co člověk v žití nejvíc miluje, to ztrácí.
Proč osud ctnosti z trnů věncem zdobí skráně,
když za hřích radost' dá a zlobu dobrem splácí?

Své drahé syny hlídal vždy jak oko v hlavě,
jim slovem, skutkem povždy dobrý příklad dával,
a oba vychovával Boha ku oslavě.
Kde vzal se pramen jedu, jenž jim v srdci hárał?

Žel, patnáctý již rok, co ztratil dobrou ženu;
s ní jeho srdce ve hrob temný položili,
a jako posměchem, či lásky za odměnu
i oba syny ztratil, když se oženili.

Svou vůli slepě hrdým ženám zaprodali,
jak noční můra padli vášní v zhoubný plamen;
ba v život okem nevěry se zadívali,
a v hrudi srdce žárem vášní zrálo v kámen.

Co otec jim? Co čtvrté Boží přikázání?
Jen statek, mamon v očích světa váhu dává.
Kněz, kostel, modlitba — a chodit na kázání
je přežitek, jejž moderní svět nepostrádá.

Dnes cena muže zlatem, bohatstvím se měří;
ta stará, prostá zbožnost' přímost' v ceně klesla,
a slova: Bude zatracen, kdo neuvěří —
jim ku posměchu jsou, jak ošumělá hesla.

Kdys' ochuravěv těžce, Křen svou farmu celou
dal upsat před notářem svojim milým dětem;
když ozdravěl, mu chatku postavili stmělou,
již děti — palác dědků — nazývaly žertem.

Tu jako bídný poustevník již léta žije,
a starý pes se s ním o sousto chleba dělí,
a v této duši psí se více lásky kryje
než v dětech, jež mu sousta chleba záviděly.

Ba často v kruté zimě nemá zatopeno,
jen věrný pes mu zkřehlé, staré nohy zhřívá,
a když ho hladí, ruku vloživ na temeno,
ten pes se starci v oči s útrpností dívá,

jak chtěl by říci: ''Dnešní skleslá lidská rasa
již ve psí s důstojností lidskou ve prach padla,
hřích nechce uznávat, syn otci srdce drásá —
a láska, jemný kvítek, sobectvím již svadla.''

Dnes Jakubovi hořká lítost' srdce svírá.
Je Štědrý Den, a snížek cesty zametuje;
on smutně zamrzlou se tabulkou ven dívá,
a slza bolesti mu oči zakaluje.

Vždyt' půlnoční mši nikdy, nikdy nevyminul,
a na ni vždy se jako malé dítě těšil;
i dnes se večer vydat musí, byt' i zhynul,
mu zdá se, kdyby nešel, že by těžce zhřešil.

A syna aby o povoz a koně prosil?
Ach syn! — Však hrdá nevěsta co řekne tomu?....
Křen smutně hlavu svěsil, slzou zrak se zrosil. —
Ta nedovolí, vládkyní jest ona domu!

Jí na obtíž je, vyčítá mu skývu chleba,
on chudák, ani na oči jí nikdy nejde,
však na zahrádce, v poli pomůže, kde třeba,
ač mnohdy slabostí přes dvorek sotva přejde.

Snad pozvou ho dnes v teplou jizbu na večeři,
kde vhodně syna svého o povoz se zeptá.

Však marně čeká, nikdo nezve ho, již šeří,
a z dáli srdce zvonu ''Anděl Páně'' šeptá.

''Nuž, půjdu sám. Vždyt' tolik mám snad posud práva.''
Dvůr plný sněhu, sotva může chudák s místa,
a starý Ořech oháňkou si nepohrává,
jak tušil by, že mrzutost' již paní chystá.

Syn, děti, žena kolem stolu večeřeli;
však nikdo neřek': Otče, pojd'te také s námi —
dál jedli, jako by ho ani neviděli,
on chudák stojí, div ho lítost' neomámí.

Dnes rád bych, milý synáčku, jel do kostela,
dej zapřáhnout — je venku velká, krutá zima — — —''
To sotva řekl, žena vztekem zasyčela
a jako divá na stařečka křičí, hřímá:

''Proč nedáte nám pokoj aspoň, dědku, v noci?!
My vám se, dědku, o váš kostel neprosíme;
my dovedem' žít z práce — Boží bez pomoci,
a bez práce se z kostelíčku nenajíme.

Vždyt' nemáte ni úpis, ani jakou směnku,
a tady musíte být tiše jako pěna;
jen bud'te rád, že trpím vás tam na výměnku!
Či zapomněl jste již, co přinesla jsem věna?''

Syn mlčí, vnoučata se starci posmívají —
a stařeček jde s hrůzou, zlomen na dvůr stmělý.
Je vyhnán . . . Bolem velkým slzy vysychají.
Jen ruce spjal, a rety modlitbou se chvěly.

V tom první zvon již zahlaholil s věže v dáli,
hlas v duši padal sladkou vánoc melodií.
Vždyt' opět pastýřové ''Narodil se'' — hráli,
jak tenkrát o vánocích prvních na prerii.

Je mu tak lehko, volně, v celé hrudi milo,
sníh proměnil se v záhon jarních něžných kvítků,
všech hvězdiček se světlo v jednu hvězdu slilo,
ta svítila mu cestou k Betlémskému dítku.

''Já půjdu k Jezulátku'' — k sobě Jakub šeptá,
''když vlastní syn se za mne, otce svého stydí.'' —
Tu z dvora vychází, a nohama sníh deptá,
mráz klapky oční klíží, sotva cestu vidí.

POSLEDNÍ VÁNOCE.

Čís' ruka tajemná ho nutí, žene k spěchu,
a nad hlavou mu bílý anděl perut' sklání,
až po kolena tapá sněhem jako v mechu,
a v uších koledy mu znějí bez přestání.

Již vidí kostelíček — jednu ještě míli —
a před oltářem Páně na kolena padne.
Však Jakub těžce jde, jej opouštějí síly,
jak v ohni hlavu má, co tělo ledem chladne.

Ted' do závěje padl — bolně pláče, vzlyká.
Zvon podruhé již zazněl — k oltáři kněz spěje,
a Jakub po čtyřech se drsným ledem smýká,
mu z rukou zedraných krev praménkem se leje.

SMRŤ.

Tak doplazil se ku hrobu své drahé ženy,
by aspoň u mrtvých kus citu, lásky našel,
v sníh hlavu na rově skryl, lazar usoužený,
zem' zmrzlou líbal, hroudy horkou slzou smáčel.

A ''Gloria'' když ve chrámě kněz slavně zpíval,
zář bledé luny tělo Krista osvětlila,
jenž s trpkou výčitkou se s kříže na hrob díval
v tvář otce, jehož dětí zloba zahubila.

A kněz když při mši svaté pozdvihoval Krista,
krev Jakubova růží v bílém sněhu zkvetla. — — —
K své dospěl Golgotě — a duše jeho čistá
hned v říši Jezulátka Betlémského vlétla.

VII.

Na hřbitově nedaleko brány
Jakub Křen si věčný sen svůj dřímá.
Pohled na hrob pustý, zanedbaný,
bez pomníku, bolem srdce jímá.

Místo kříže slunečnice svadlá,
místo modlitby — mu ptáček pěje,
místo slz — sem kapka deště spadla,
místo vzdechů — větříček tu věje.

Děti zapomněly otce svého,
nevěra je otrávila klatá.
K čemu vzpomínati zemřelého,
život když jim skýtá dosti zlata?

— KONEC. —

Dodge, Nebr., dne 1. listopadu 1913.

UPROSTŘED PRÉRIE.

Kdys' vprostřed prerie, jež jako moře
se kolem vlnila, jsem klek' a prosil,
by's, Bože, ukrátil to naše hoře
a úhor smrti vodou živou zrosil.

Já viděl lidu svého umírání,
a každé vzdechnutí se v srdce vrylo;
já slunce zřel, jak k západu se sklání,
by nikdy víc již ráno nesvítilo.

Má modlitba však marně k nebi zněla,
kol kletby hučely jak dravá řeka,
ach, darmo ruka spjatá k Tobě čněla,
a marně duše smilování čeká.

Les pěstí zat'atých tu k nebi vzrůstá
a Tvému Majestátu vyhrožuje,
vznik ideálů ničí ruka pustá,
a srdcem tvrdým bouře vášní duje.

Ret lživý, péro, zrůdné duše síly
hned v jádru každý rozmach vyšší maří.
Tu dobrý genius nad lidem kvílí,
a satan kořist' čeká s klidnou tváří.

Lid v prachu země ztopil srdce svoje,
a ruce zat'al ve hromady zlata.
Kde Kristus zdvihá kříž a žádá boje,
lid v tvář mu plil a s úsměškem dál chvátá...

Má modlitba mně rouháním se zdála,
a bál jsem se, že slunce v znak mi padne;
však koukol i pšenice dále zrála —
a satan — hospodář — žeň čekal chladně.

NÁKAZA.

I.

Na vesnickém kostelíčku
dvanáctá když noční bila,
''Nákaza'' se objevila,
rozhlédla se po návsí.

Ze studánky pod pastuškou
před chvíli se vynořila.
vlasy pískem usušila,
podkasala suknici,
s níž se voda crčkem lila.
Přes hlavu si stáhla šátek,
ruce skryla pod kabátek,
zimou pak se otřásla:
''Hu, jak bídná jsem já žena!
Všude smutek se mnou letí,
samý chlad, a žádné květy
s jara pro mne nerostou.
Na bažinách jedy dýchám
za dne v studánku se hroužím,
marně po paprsku toužím,
pro mne slunce nesvítí.
Ret můj nezná políbení,
v hrudi srdce — kousek ledu,
chladná krev je plná jedu;
přec bych ráda líbala!
Všemi kleta — jsem přec ženou,
podivnou se touhou dusím,
umřít — nebo líbat musím,
líbat dítě na ústa.''

Sovím okem zmlklou nocí
rozhlíží se po vesnici;
nezvyklý žár plá jí v líci,
v srdci stesk se uhostil.

Statky v tmu a klid se halí,
ani pes si nezaštěká,
dnes ho měsíc nepoleká,
zakrytý je mlhami.

Jenom dole u chaloupky
oknem kmitá proužek světla,
jak by ruka jakás' pletla
zlatý závoj v černé tmě.

Plna ženské zvědavosti
ku světlu jak stín se nese,
pod okénkem usměje se;
co tam vidí ve světnici?

V bílém lůžku jako anděl
dítě růžolící dřímá,
při lampičce matka klímá,
na stůl hlavou skloněná.

Chudá vdova jenom v nájmu,
aby měla kousek chleba,
musí často v noci třeba
do únavy plátno šít.

Ráda dře se pro synáčka
jedinké své potěšení,
trpět proň jí těžko není,
jen když zdráv a směje se.

V očích plamen roztoužení
''Nákaza'' na dítě zírá,
divý cit jí srdce svírá —
musí dítě zlíbat v tvář!

A již okno otevírá,
do vnitř jako pírko skočí,
ku postýlce se přitočí,
děcko ve rty políbí.

Dále líbá čelo, oči,
rtem se týká růžných tváří,
tam kde úběl ramen září,
sází na sta polibků.

V tom se dítě probudilo.
''Mami, kde jsi?'' — ptá se matky.
Nákaza hup — už je z chatky.
Matka spěchá k dítěti.
''Co se zdá ti, můj miláčku?
Spinkej pěkně, zavři očka,
maminka u tebe počká,
andělíček zazpívá.''

Na hlavě i na ramínkách
rudé skvrny vyskočily,
celé tílko zaplavily
jako růže na sněhu — —

Ráno první paprsk slunce
hrál si v děcka mrtvé tváři.
Nový anděl v nebi září,
na hřbitově nový hrob.

A těch hrobů přibývalo.
Každé noci ze studánky
''Nákaza'' jde na líbánky,
malé děti celuje.

Ve statcích i na podruží,
kde dřív děti kvetly v krásе,
pláč i nářek ozývá se,
nikdo neví pomoci.

II.

V žití lidském plno záhad.
PROČ — se táže kmet i dítě
při západu při úsvitě,
od kolébky do hrobu.

Starý musí, říkává se;
když však smrt i květy kosí,
které sotva z ranní rosy
rozvily se z poupěte,
člověk hned se znepokojí,
pilně pátrá po příčině,
původce rád vyhledává,
podezřívá, vinu dává —
pravdy však se nedoví.

Tak bylo i na vesnici.
Říkali že v rovnodenní
vid'ma přijde do stavení,
děti smrtí uhrane.

Tříkrálovou vodu pili,
svatou křídou muří nohu
malovali v každém rohu,
polykali kočičky.
Že je nemoc Božím trestem,
na to ani nevěřili:
všickni přece zbožně žili,
dávali též almužnu.

Na sta příčin vymýšleli.
Povstaly i mrzutosti,
starosta co zažil zlosti!
Nejvíc zkoušel policajt,
který dělal ponocného.

Jemu každý vinu dává,
že svůj úřad zanedbává,
v noci místo na stráži,
že si hoví na peřině,
mezi tím co po dědině,
někdo nemoc roznáší.

Jednou z rána před kostelem
babky si ho dobíraly,
o nemoci rokovaly,
jedna z nich pak povídá:
''Snad se farář málo modlí,
nebo felčar nám to dělá.

Jeho prakse není skvělá,
sám as nemoc roznáší.''

''I vy huby jedovaté'' —
policajt se utrh' na ně,
''mám vás zavřít do kukaně
a na ústa zámek dát?

Farář chudák v noci nespí,
u nemocných posluhuje,
pohřby zdarma vypravuje,
za to má mít pomluvu?
A náš felčar? — Darmo mluvit!
Kdo pak by se s vámi rotil,
spíš by člověk tygra zkrotil,
než ty vaše jazyky.

Ale aby už byl konec
všeho toho povídání,
od večera do svítání
budu dneska na stráži.
Však jsem darmo nevojančil,
Pod Radeckým v Netalii
mnohou sved' jsem patalii,
medallion mám na prsou . . .''

Otočil se na podpadku,
pod nosem si zkroutil vousy
a již do šenkovny brousí
vypít sklenku koňaku.

* * *

V chudé chatě v této chvíli
umírajíc dítě kvílí:

''Mami, mami, pálí, pálí —
hlavička mi dělá bebé . . .''
Matku hrůzou v srdci zebe,
dítě zdvihá s postýlky.

III.

Havraní perutí černá noc na
zem' se snesla,
černá jak šílence škaredý sen,
hrůzu a mámení do duše zlekané
vnesla.

Na nebi jedinká hvězdička jen . . .

Na bažině v chorovodu
bludičky se vodí spolu,
netopýři poletují,
poletují tmavou slují,
jako duše samovrahů,
které od nebeských prahů
anděl mečem odehnal.

Dole v sítí u rybníka
luna svítí na vodníka,
který na panny tam číhá,
mokrý fráček pilně ždímá,
slzy suší, bolně vzdychá,
pozdě honit je však bycha —
dostal výprask ve mlýně.

Na zvonici sova houká,
chladný větřík nocí fouká,
kol márnice v divém reji
kostlivci se otáčejí
od půlnoci k zoře ranní
tancují tu bez přestání,
až jim kohout zazpívá — — —

* * *

Policajt to jasně viděl.
Před kovárnou na lavici
seděl v zimní beranici
halapartnu po boku.

Bystře rozhlížel se kolem,
ve tmě oči vyvaloval,
hodiny si odtruboval,
časem také z láhvičky
řízným douškem englišpitru
zahříval se ve svém nitru,
kuráž si tak dodával.

Snad že bál se? Ani sledu!
Když však půlnoc blížila se,
husí kůže jevila se
hrdinovi na zádech.

Všechny staré povídačky —
o vodníku u rybníka,
o umrlých strašném zvyku,
jak na hrobech tancují,
o bludičkách na bažině,
o hýkalu v hustém lese,
tam kde kamenný kříž pne se —
vše mu tane na mysli.

Slyš, ted' na věži to hrklo.

Bim, bam, bim, bam—dvanáct bije,
v zvonu hlas pes kdesi vyje,
až to uši proniká.

V jedné ruce halapartnu
druhou roh na ústech třímá
a hned plným dechem hřímá:
tútú tútú — vesnicí.

Poslední když zatroubení
od lesa se odrazilo,
policajta zamrazilo,
slyší lehké kročeje.

Stanuv, ve tmu napjal oči.

Od studánky kráčí žena
velkým šátkem zahalená,
nadnáší se jako duch.

Na návsi se zastavila,
upřeně se po vsi dívá,
náhle běží jako divá,
k starostovic stavení,
kde se v okně světlo mihlo.

Policajt se pustil za ní,
ostrý krok — však beze hluku,
a již po ní vztáhl ruku,
když se v okno dívala.

''Už tě mám ty poběhlice'' —
však jen prázdnou ruku svírá,
na rtech hrůzou výkřik zmírá,
halapartnu upustil.

Rychle se však vzpamatoval,
vykřik': ''Hoří!'' silným hlasem
a jak byl by štván zlým d'asem,
za ženštinou peláší,

která před ním na pažitu
v pravo, v levo hbitě skáče
jako poraněné ptáče
postřelené na křídle.

''Zastav,'' volá, ''nebo střelím!''
Žena však se divě směje,
rozpuštěný vlas jí věje
kolem tváře pobledlé.
Chvílemi též ohlídla se.

Z očí zelený blesk sálá,
z úst jí hnusná pára vála,
jak by síru zapálil.

(Všechny tyto podrobnosti
policajt pak vypravoval,
na všechno se zadušoval
druhého dne v hospodě.)

Když se octla u studánky,
na chvilku se zastavila,
hlavu k hrudi přikrčila,
skok — a zmizí pod vodou.

Policajt byl za ní v patách,
zmeškal jenom o vteřinu,
rukou chňap — však chyt' jen
třtinu,

jež tu v bahně bujela.
Zaklel, odpliv, nohou dupnul,
stojí tu jak vyjevený,
zdá se mu, že z vodní pěny
žínka se mu posmívá.

Mezi tím pak vesničané,
policajtem probuzení
vybíhali ze stavení,
kde to hoří, ptali se.

Když se všechno dověděli,
ženy, děti i stařeny
zalezly zas pod peřiny,
mužové šli do šenku.

Ve vesnici bylo zvykem,
od oteů jejž podědili,
že vždy všechno zavlažili,
co jim myslí hýbalo.

Zapíjeli smutek, radost,
křtiny, funus i oddavky
do hospody snesli dávky
kantoru i pastýři.

Kostel měli pro neděli,
hospodu pro celý týden
ani podruh nebyl kliden,
dokud jednu nevypil. —

Když se východ zbarvil zorou,
dopili, a představený,
ač byl nějak unavený,
dal všem povel na pochod.

Policajt se držel v předu
za ním páni výborové,
starosta i podruhové
zaměřili k studánce.

Tam je uvítal skřek žabí,
pěnice a třasořitky,
které s vílami a skřítky
zapřádaly ranní klep.

Dvěma háky požárními
studánku hned prohledali —
až se voda od dna kalí —
po ''Nakáze'' ani sled.
za chvíli též akušerka,
žena stará i zkušená,
přišla chvatem propocená,
aby radou přispěla.

''Milí lidé'' — povídala —
''Nakáza šla po prameni,
v studánce už dávno není,
v zemi kdes' se posmívá.''

Policajt hák z ruky pustil,
obrátil se k starostovi,
vybízeje, aby nový
nějaký plán navrhnul.

''To je těžko, já jsem v koncích,''
starosta mu odpovídá,
po očku však k tetce vzhlídá,
jak by říc' chtěl: Babo rad'!

Tato praví: ''Dříve nežli
v světlo přejde ranní záře,
pošlete si pro tesaře,
studánku at' zabední.

Stalo se.

A celá obec
zašla si zas do hospody — — —

''Nákaza'' však dál se rodí — —

Přišla z města komisse.

IV.

Jako z květů plod se rodí —
lidstvo stále pokračuje,
bádá, měří, pozoruje,
po pravdě se obrací,
jako živý lístek k slunci.

Pokrok, věda a osvěta
to jest ona známá věta
v novodobé čítance,
v které každý slabikuje —
(právníci i lékařové,
bohoslovci, mudrcové)—
málo kdo však správně čte.

Staré časy jsou nám k smíchu:

Úroky a zaříkání,
čáry, kouzla, zaklínání
posíláme k rarachu.

Nám kde věda nedostačí,
tu si karty vykládáme,
neb si fortunu číst dáme —
někdy řeknem' — ''BACILLUS.''

Tak se také ve vsi stalo.
''Nákazu'' když nezajali,
z města komiss na ni vzali,
a ta řekla: Bacillus — — —

Kdysi na svých cestách bludných
do té vsi jsem zatoulal se
mne tam jeden stařík ptal se,
jak vypadá bacillus.

Když jsem mu věc vysvětloval,
podezřívavě se díval,
šedivou si hlavou kýval,
na konec pak povídá:

''Ach, ti páni od ouřadu
samé novoty jen mají,
před námi vždy pravdu tají,
je to samá latina,
z které se nám hlava točí.

Dřív to byla exekuce,
persekuce, licitace,
ted' zas mají — bacillus.

Pro nás je to pouhé slovo!

Kdo chce, at' si hlavu láme,
my se z těžka předěláme,
mámet' tvrdé palice — — —

Jak snivé dítě člověk plný fantasie
dřív' nezbádané síly duchům
přičítal
a na perutích citů často zavítal
do říše pohádek a něžné poesie —
mu nevadilo, přes mozek že
někdy klopýtal.

Dnes člověk—muž—svůj mozek
v retortě si pálí,
atomy váží, formulky si znamená,
jím věda jako nevěsta je vedena
do chrámu, v kterém fantasmata
ve prach válí—:
v něm klopýtá přes srdce duše
znavená.

Dodge, Nebr., 1. července 1913.

CORAM SANCTISSIMO.

(Před Nejsvětějším.)

Zde ležím v prachu před Tebou a duší hynu
a lkám, že silou rozumu Tě nevystihnu,
však Víra rukou smírnou bol v mé duši tiší,
neb Věrou spíš, než rozumem jsi srdci bližší.

Tě srdcem CHCI, ač rozum Tebe nepoznává —
tu láska Lásce slepě v poddanství se dává,
však sladké poddanství to vede k trůnu krále.

(Hlas Eucharistie:)

Svým rozumem po cestě víry jdi jen dále!....

Poznání Boha.

Tě z Pravdy, Bože, poznat chci,
jíž část' jsi zjevil člověku,
však poznání mé matné jest
jak echo bouří z pravěku.

Jet' Pravda moře bezedné,
a rozum hmotou omezen;
duch spoustán těla okovem
má nejasný o Pravdě sen.

Tě z Krásy, Bože, poznat chci,
jíž část' jsi světu objevil,
an obraz Svůj jsi duši dal
a z citů věnec pro ni svil.

Však oko hmotou zamhlené,
zda snese věčné Krásy zář?
Zrak otvírám jen ve stínu,
a před sluncem zakrývám tvář.

Tě z Dobra, Bože, poznal jsem,
jímž udržuješ celý svět:
mé duši nebe's připravil,
neb v trní sázíš růží květ.

I kletbu hříchu zničil jsi
Svou rukou plnou dobroty,
když kříž jsi v lásku proměnil
na tvrdé skále Golgoty.

V Dodge, Nebr., 17. pros. 1913.

Všude v světě země Páně,
vládne v ní týž Bůh —
oko přec se slzou kalí,
v Čechách dlí můj duch.

Každá duše obraz Boží,
Jeho v ní je svit —
srdce mé však domů touží
mezi český lid.

Láska Krista všude byla
bezpečný můj krov —
po smrti pod českou lipou,
Kriste, dej mi rov!

V SRDCI JAS.

V svém srdci měj vždy slunce jas,
když chmurnou myslí bolest' zmítá,
neb bouře v duši zuří lítá —
ty vášní plamen — ctností has!

Vždy na rtech píseň jarou měj!
A samota když srdce kruší,
neb smutek padá v tesknou duši,
ty na rtech s písní vždy se směj!

A útěchu vždy podej tam,
kde bol a starost' srdce svírá,
neb víra hasne, naděj' zmírá —
to jednou splatí Kristus sám.

Dodge, Nebr., 9. září 1913.

Požehnání.

Již tomu dvacet let, když jednou na západě
jsem sloužil v malé české osadě mši svatou.
Z kamenů z řeky vystavil jsem oltář v sadě
a večer za vděk vzal jsem farmářovou chatou.

Tam bydlil Čech, jenž zachoval si víru svoji,
v ní vychovával rodnou řečí svoje děti,
an věděl, bez víry že v duši zlo se rojí,
mráz nevěry že v srdci spálí něžné květy.

Než k spánku děti na lůžko se odebraly,
tu klekly k modlitbě a stříbrnými hlasy
''Anděle Boží, strážce můj'' mi zazpívaly.
Já zaslzel a zalet' myslí v dětské časy.

Když dozněl zpěv, mě prosili za požehnání.
V hlubinách duše dojat zbožností a věrou,
jsem žehnal jim: Kéž Bůh vás všeho zlého chrání,
a milost' Jeho sestup ve vás plnou měrou.

Nejmladší dívenka však vyjeveně praví:
''To není tak, to maminka nám jinak dělá'' —
pak k stolu batolí se andílek ten smavý
a před obrázkem na čelo si křížek dělá —

a dí: ''Nu, pojd' sem taky, dám ti požehnání.''
Hned skláním v úctě hlavu před tou nevinností
a cítím, Kristus sám že tknul se mne svou dlaní —
mou duší zněly harfy Jeho Velebnosti — — —

Však jednou z jara poupě zvadlo stínem chladným,
andělé čistou dušičku si k sobě vzali.
My v těžkých dumách znaveni snem žití zrádným,
nad hrůbkem velké myšlenky jsme upřádali.

A zloby bouř když vydrala mi z ruky veslo,
a duše vášní nárazům když podléhala,
když svaté nadšení mé tíhou bídy kleslo —
mně vzpomínka na dítě to zas novou sílu dala.

To děvčátko mým strážným geniem vždy bylo,
a jeho křížek dodnes na čele mne hřeje,
a jemu děkuji, že v duši mé cos' zbylo:
co vášeň nespálí — ni zloba nepodreje.

OPUŠTĚNÝ HROB NA PRÉRII.

Ten malý hrob uprostřed prerie
mou mysl zaměstnává,
naň duše něžná kvítky nesije,
jej pokryla jen tráva.

Nad rovem z dřeva křížek zpuchřelý
již brzy na zem padne,
dešť s větrem vrchol hrobu zacelí,
a v zimě tráva svadne.

A poutník půjde kol a netuší,
že Boží tvor tu dřímá —
v prerii zmizel hrob, a o duši
se nikdo nezajímá — — — —

Spit slávou, mnohý celá století
chtěl žíti v srdci lidu;
na hrobě však když mráz pad na květy,
zapomněn — dřímá v klidu.

Dodge, Nebr., dne 15. srpna 1913.

KŘÍŽEK MATKY.

Sluch šálí mne? Či dobře slyším?
V hlubinách duše zachvívá se zvonů hlas,
ted' silně — chvilku zvukem tišším,
pak umírá — a za ním padá slza s řas.

To přešlo duší kousek mládí,
vzpomínka v úhor žití vykouzlila květ — — —:
Matičky ruka tvář mi hladí,
a čela polibkem se dotknul její ret.

"Bud' s Bohem!" — rukou kříž mi dělá,
jak ve snu letím přes oceán v cizí zem.
Ten matky kříž jak hvězda stkvělá
Golgotou žití vždy mne vedl v Betlehem!

Pohádka o mrtvém národu v prerii.

Již v dobách dětství pověst' slýchal jsem,
že na západním konci prerie,
kde hory zdvihají svá temena,
a řeky naše vody sbírají,
se usadil kdys' v dávných časech lid,
jenž rodnou vlast' svou s bolem opustil,
když cizinec mu zabral rodný lán
a jeho dětem cizí vnutil řeč.

Mé srdce soucitem se zachvělo,
a s touhou zíral jsem vždy k západu,
když slunce za obzor se klonilo.
Já poznat chtěl ten dobrý lid,
osudem blízký mému národu,
s ním zaplakat nad ztrátou otčiny
a novou vlast' mu písní oslavit.

Má touha rostla stáří postupem.
Když na skráni mi utkvěl první sníh,
a mdlému zraku zjevoval se hrob,
já chopil hůl a šel jsem k západu,
bych neklidné své srdce ukojil.

Prerie kolem byla samý květ,
vzduch vůní prosycen jak kadidlem,
větérek vál v mou rozpálenou tvář,
a skřivan melodií ztlumenou
znavené nohy v pochod pobádal.
Tak šel jsem stále po dva dni a noc,
a na úsvitě pak dne třetího
jsem v dáli jako clonu šedých mlh
temena spatřil zasněžených hor
a k večeru i modrých lesů klín,
jež jako pláštěm boky halily.
Mé srdce splesalo i ožil duch,
že blízko již jest kýžený můj cíl,
že brzy obejmu ten cizí lid,
jenž vzdálen vlasti, řeč si uchoval.

Na večer slunce doteklo se hor
a v plamen roznítilo věčný led,
že kristaly jak čiré démanty
zářily bleskem zlatém na pásu,
jenž obepíná boky prerie.

Já stanul jsem na malém návrší
a očarován krásou pohádky,
jíž Bůh sám přírodou mi vyprávěl,
jsem hlasně vzkřik: Te saxa loquuntur! *)
pak na zem' poklekl jsem v pokoře,
a zrak můj maně utkvěl v údolí,
jež na úpatí hor se táhnulo.
Tam v matném stínu horských titanů
až do dálky se hřbitov rozkládal.
Rov malý k velkému tu řadil se,
některý čerstvou hlinou pokrytý,
však většina již travou zarostlá,
i mnohé z křížů v troskách ležely.
A kolem klid. Tam nepěl ani pták,
jen němý stín se plazil po zemi,
a němé hory mrtvým stály stráž.

Já hledal živé — odkryl jsem však smrt.
A místo blaha, které večerem
do duše kane jako vlahý déšť,
mým mozkem nepokojné myšlenky
a temné představy se mihaly,
jak černých havranů když chorovod
se točí nad bažinou v prerii.
Již myslil jsem, že s plným nezdarem
se skončí moje namahavá pout',
a že o jednu více hádanku
svým žitím k branám hrobu ponesu.

Však večerní když zhasly červánky,
a temnou oblohou když hvězdy jiskřily,
tu ze hřbitova zavzněl vážný zpěv.
Hlas pevný z hrudi mužské přicházel,
v něm chvěl se cit i barev lahoda —

Tak zpívá ret, když srdce poslušen,
a v srdci tom když bol se uhostil.
Já neznal slov, však nápěv dojemný
mi v duši pad' jak matky polibek
na čelo zemřelého miláčka.

A písní tkal se loutny doprovod,
jenž tóny na perutích zanášel
ku tvrdým skalám na úbočí hor,
od nichž pak jemným echem odražen
zalétal v prerii, kde umíral.

Kdo byl ten muž, jenž noci pod křídlem
tam stínům zemřelých svůj zpíval žal?

*) O Tobě skály mluví.

Myšlenky v zápětí jsem dostal odpověď.
Zpěv umlknul, a branou hřbitova
postava vznešená se blížila.

Tot' patriarcha z doby pravěků,
jenž divem dožil doby přítomné.
Plášť řásný halil přímou postavu,
prameny šedin s hlavy splývaly,
vous bílý zakrýval mu mocnou hrud',
a u boku se loutna houpala.

Když spatřil mne, se v kroku zastavil
a upřel na mne pronikavý zrak;
pak usmál se a ruku podal mi
a uvítal: Bůh s tebou cizinče!
Snad zabloudil jsi v širé prerii
a s cesty přišel v tento smutný kraj,
kde mrtví útulku ti nedají.

Své pouti příčinu i cesty cíl
jsem pověděl a vroucně požádal,
by zvědavost mou slovem ukojil
a touhy nepokojné zhasil žár,
jež v ruku vtiskla berlu poutnickou.

Když potkají se duše spřízněné,
jimž osud stejnou cestu vyměřil,
cit ze srdce když stejný vyvěrá —
tu mimoděk vykvete přátelství
jak růže jarním sluncem zbuzená.

Mně zdálo se, že od dávných již let
jsem toho tajemného starce znal,
já cítil k němu lásku bratrskou,
a jeho srdce bilo v hrudi mé,
a jeho duch se snoubil s duchem mým,
a každé jeho slovo ozvěnou
se ozývalo v hloubi duše mé — — —

* * *

Nuž, příteli, slyš moji pohádku,
v níž princezna i drak již zemřeli,
a rytíř — já — víc mečem nevládnu.
Již hydra pohltila princeznu
a odletěla v jiné končiny,
by na živých zas ukájela hlad.

A věz, tou princeznou byl národ můj,
hltavá saň pak — jeho nesvornost'.
Svou slzu přidej k mému proudu slz,

polituj národ můj i jeho skon,
a až se vrátíš pod svůj rodný krov,
svým dětem truchlou pověst' vypravuj,
jak zašel lid můj sudbou vlastních vin.

Pak v památku ti svoji loutnu dám —
já, svého národa bard poslední —
Ve struny její uder statečně
a z nezdravého snu lid probouzej
a písní svou mu zahřmi v svědomí,
v němž víru svou i Boha pochoval — — —

Za mořem v prostřed staré pevniny
jak srdce v hrudi živné Evropy
ve věnci hor má leží první vlast'.
Ji lid můj od pravěku obýval,
mu každá země píd' je nesporna
dle práva dějin i dle lidskosti:

Svou rukou první brázdu vyoral,
nad proudem řeky první vztýčil hrad,
v něm korunoval krále prvního,
jenž v žilách svého národa měl krev
a spravoval lid řečí domácí.

Po vlasti končinách byl blahobyt.
Za pluhem ozýval se jarý zpěv,
zahrádky kolem chýší zdobil květ,
a v hradech spravedlnost' trůnila;
před právem sedlák platil jako pán,
a kníže z panující rodiny
na trůn si přived chudou dívčici.

Umění ruku v ruce s vědou šlo,
a chrámy se školou se snoubily.

Vysoké Učení tak proslulo,
že mladí muži se tam hrnuli
ze zemí domácích i z ciziny.
Byl každý hrd na jméno otčiny,
jež cizí s úctou vyslovoval ret.

Však jasné nebe zastřel černý mrak,
a bouř se rozpoutala nad vlastí.
Myšlenky cizí jako blyskný had
se vkrádaly do chýžek venkovských
i do hradů a do škol velkých měst,
a srdce lidu trávil zhoubný jed
a v prostou mysl vnesl nepokoj,
že místo míru rozzuřil se boj.

Má duše s hrůzou toho vzpomíná:
lid tehdy krví psal své dějiny,
a po vší zemi moudrá rozvaha
vzbouřeným vášním padla za obět'.

Ty domácí a polní nástroje,
kterými chléb si v potu dobýval,
v kovárně změnil ve válečnou zbraň:
do cepu vbil si ostré hřebíky,
toporem rádlo změnil v sekeru,
a z vozů zrobil hradbu válečnou,
neb obtěžkal je hrubým kamením
a s hory pustil v nepřátelský dav.

Zem' vznítila se rudým požárem,
kouř stoupal k nebi v sloupu hrozivém
z oltářů hekatomby vražedné,
v níž spalovali city lidskosti
a s tryznou pohřbili své vlasti čest'.

Bud' prokleta ta ruka neblahá,
jež rozpor sila v líchy domácí
a cizím jedem rány jitřila,
jež nezhojilo ani pět set let.

Syn zanevřel na otce vlastního,
a otec syna z domu vydědil,
a bratr rdousil bratra rodného,
ač měli jedno lůno mateřské,
a tentýž prs je v mládí ukájel.

Vlk vyřítil se z lesní houštiny
a spustošeným městem pobíhal,
co člověk prchal lesa do hlubin
kde hrůzou umíral a žalem vyl.

Boj bratrovražedný pak zuřil dál,
koruna z trnů rozdírala skráň,
s prolitou krví síla mizela,
a národ opuštěn jak žebrák byl,
jenž v domě vlastním prosí almužnu;
však nikdo neměl soucit s ubohým.

Domácí král svou složil korunu,
též zřek' se práva pro své potomky,
vždyt' věděl, národní že nesvornost'
nad sebou nevytrpí vlastní krev.

A tak se cizím prahům klaněli
a svoji staroslavnou korunu

nabídli zhýralému knížeti,
jenž naše neznal zvyky ani řeč,
a v jehož žilách kolovala krev
nám nepřátelská dávných od věků.
Tak v cizí porobě lid skláněl šíj'—
což horšího, sám sebe prodával
za úsměv pána v zlatém kabátu
za titule a tretku blysknavou,
již s dětskou pýchou nosil na hrudi,
a ve svém domě sbíral drobečky,
jež sytý pán utrousil se stolu,
kde zasedal při tučné hostině.
Sta let můj národ spal, však neumřel.
Ve městech sice přijal cizí mrav,
poctivé jméno cizím zaměnil
a dětmi sílil řady nepřátel,
na venkově však řeč si uchoval,
v ní kněz mu Slovo Boží vykládal
a jako prorok viděl červánky,
z nichž slunce k životu ho probudí.
Po dědinách šla pověst tajemná,
až přijde čas, že jeden z heroů
svůj národ ku vítězství povede.
A lid se těšil sladkou pohádkou,
bedlivě četl v starých kronikách
a ukolébán přítmím zašlých dob,
zapoměl bol i trudnou přítomnost'.

Až jednou, nevím, kdy to bylo již —
zákeřný žal mi pamět' oslabil —
podivný ruch se od západu hnal
a plamenem šleh' po vší krajině,
lid ujařmený volal: Svoboda!
Jak kdysi v minulosti chopil zbraň,
již na rychlo si doma urobil,
a pro svobodu šel svou prolít krev.

Mu vůdcem bylo svaté nadšení.
Chtěl pomstou splatit dlouhé bezpráví,
svých pánů zpupnost' ztrestat pravicí,
se šíje setřást nohu cizáka,
jež ve prach poroby ho zdeptala.

Okovem spjatá ruka po sta let
však nedovedla mečem zamávat.
Po prvním nezdařeném útoku
odhodil zbraň i na kolena pad —

do okovů zas ruce položil
a líbal bič, jímž nad ním mával kat.

Jak suchá sláma vzplanul na chvíli,
a výsledek — jen hrstka popela!
Ta nesvornosti kletba neblahá
jak Kainův odkaz na něm ležela.

Žaláře kletbou rozléhaly se,
co u brány se pandur posmíval —
na oka blesk a na pěst' zat'atou
dráb odpovídal ve tvář úderem — — —

Květiny kalich slunce hledá svit,
ze stínu touží k dárci života —
a člověk odsouzený k porobě
naděje na svobodu nevzdá se.
Jet' přirozený zákon svobody
mu samým Bohem vepsán do srdce:
jen svoboda mu dává korunu,
jíž pánem ve přírodě stává se,
a lidskou důstojnost-li nezapřel,
vše za ni dá i vlast' svou opustí
a s pláčem jde ji hledat v cizí zem'.

Ach v cizí zem' — to byl i úděl náš!
Svůj rodný krov i hroudu oteckou,
zvlaženou krví, potem, slzami,
se srdcem bolným opouštěli jsme,
a co jsme vinou otců ztratili,
jsme vyšli hledat v kraje zámořské.

Vzpomínka na poslední z vlasti krok
dnes ještě duši svírá trpkostí!
Domácí líchy rtem jsme líbali,
jak dítě líbá matky mrtvé tvář,
než rakev její zastrou příkrovem;
chaloupky rodné objímali jsme,
a známé zvony s věže kostelní
dávaly smutné ''s Bohem'' na posled.
Na vlasti hranicích jsme poklekli —
Ne ret — tam srdce jen se modlilo,
a slunce když se k zemi sklonilo,
na vlast' i v naše srdce padl stín,
a chladný stín náš každý stíhal krok — — —

Semeno, v čerstvou přesazené prst',
vyklíčí snáz' a těžký vydá klas.
Tak doufal jsem i já, že národ můj

rostivou silou slunce nového
kořeny zdravé v půdu zapustí,
že v mocný vzroste strom, a svěží květ
že v blahodárný plod se vyvine.

Však u pestíku květu ležela
příšerná zmije jedem kypící
— nesvornost' naše, věků dědictví —
a ta jak upír lidu ssála krev.
Květ otrávený nedal ovoce.

Ta prerie, kam oko dohlédne,
to mého lidu býval majetek.

Nám půda zlaté klasy skytala,
les na horách nám k stavbě dříví dal,
ve vodách jezer, potoků a řek
jsme hojnost' různých nalovili ryb,
na stepi rychlonohých antilop
se prohánělv houfy nesčetné:
příroda rozdávala plody své,
že v krátkém čase blahobyt
zavládl v celé naší osadě.

A věru, starý pěvec pravdu děl,
že člověk bídu snáze vytrpí,
než řadu slunných dnů a št'astných chvil.
Povaha útrapou se zocelí,
a chleba vydobytý mozolem
má sladkou chut' i v potu zahořklém;
však blahobyt jak palný léta žár
sežehne cit i srdce zatvrdí
a duši zláme lásky perutě.

Dřív, když se na nás bída dívala
tabulkou okna v nuzném drňáčku,
tu chudý s chudým v lásce lámal chléb,
a srdce každý míval na dlani.
Bohatství časem pýchu zplodilo,
a pýcha kořen dala závisti,
z níž vyrůstala stará nesvornost',
a na ní naší záhuby zrál plod.

Lid zmrhal nejdražší své poklady:
S úsměvem na rtech svoji ztrácel řeč,
i mrav a zvyky rodné odhodil,
své zlato ryzí, bité, zaprodal
za tretek hrst a hračky z pozlátka,
a slavných otců velké idey,
pro něž svou rádi prolévali krev

a v obět' i své statky přinesli,
utápěl hluše v moři cizáctví.

Co byl jim Bůh — co víra zděděná?
Jich duše padly ve hmotařství proud,
jenž ubil je v svých vodách zkalených.

Když naladil jsem loutnu ku hymnám,
bych pozdvihl je z prachu všednosti,
hned sápali se na mne kamenem
a posměchem mne vyhnali z svých bran.

Chrám postavil jsem jim a vztýčil kříž —
Chrám zbořili, do bláta strhli kříž,
však tělo slavilo své orgie,
co duše hladem o chléb křičela!

Již pět set let ta kletba stíhá nás — —
nás nepoučil ani dějin hlas.

Od předků svých jsme zdědili jen vzdor,
a vzdorem dětinným se ve úhor
proměnil slibný sad i květný luh.

Již všichni zhynuli, já zbyl tu sám
a bloudím jako kleté svědomí,
však nemám, komu bych co vyčítal.

Na hrobech nešt'astného národa
třesoucí ruce spínám k modlitbě,
do nebe žaluji, a smutný zpěv
můj rozléhá se v širé prerii —
však k životu již nevzbudí můj lid!

Uprostřed hřbitova jsem vsadil strom —
strom posvátný našemu národu,
ho ošetřoval láskou dětinnou
a každé jaro květy počítal.

A letos byl tam jenom jeden květ;
zvad dřív, než koruna se rozvila,
a uschlé poupě spadlo do trávy — —

I já jsem svého lidu posledním,
ve hrudi nosím kletbu národa —
květ otravný — jenž nevyroste v plod.

Již cítím, že se brzy sřítím v hrob,
jejž vlastní paží jsem si vykopal:
Nebude, kdo mi oči zatlačí,

kněz nezazpívá v rodné řeči žalm,
nebude ruky, aby na můj kříž
v mé rodné mluvě nápis napsala,
v den Dušiček nepřijde vnoučátko,
jež za mou duši by se modlilo — — —
S mou mohylou vše zajde jako sen.

Národu mého děje, jeho statečnost'
i nesvornost — jen stará kronika
literou mrtvou bude vyprávět.

Tu končí moje smutná pohádka.
Tvé oko vidím slzou zrosené.
Bůh žehnej ti za soucit vznešený!

A jestli strach o vlastní národ snad
ti slzu hořkou v očích vyloudil,
tož jdi, a vypravuj, co slyšel jsi,
pros na kolenou, zapřísáhni je,
by v jeden mocný celek semkli se,
jak děti pod praporem svornosti.

Bud' lidu svého pěvcem potulným
vlastního třeba štěstí za cenu — — —

Na památku ti svoji loutnu dám.
Však dovol, abych ještě naposled
pohřební zpěv si při ní zazpíval.

V záplavě fialových paprsků
se vyjímal jak socha z mramoru,
již vytesala ruka osudu
za živý pomník lidu mrtvému.
Ztlumený hlas jak umíráček zněl,
co struny loutny hranu zvonily — — —

Já na zem poklek' jsem,
a zdálo se, že anděl zjevil se,
a rukou bílou hroby otvíral,
z nichž mrtví vstávali a kolem nás
ve sboru tklivou píseň zpívali
nad osudem a bědným pádem svým.

Již dávno dozněl zpěv. Já zbyl tam sám,
a loutna u mých nohou ležela.

Očima viděl, uchem slyšel jsem,
že sen to nebyl, nýbrž skutečnost',
i struna loutny větrem zčeřená
svým zvukem smutnou pravdu svědčila.

Když slunce políbilo prerii
a slzami se v rose jiskřilo,
na cestu jsem se vydal zpáteční,

Ret srdcem veden šeptal modlitbu
za národ, který tíhou vlastních vin
ze knihy života byl vymazán.

Ve hrudi srdce poskočilo v ráz,
když třetí den jsem uzřel rodný dům
a naši starou lípu košatou.

Ve stínu jejím znaven poklek' jsem,
a větve plné svěžích lupenů,
ve věnec svité s květy vonnými,
jak ruce rodné matky vztáhly se,
když požehnání dává dítěti.

Ó, zelenej se, lípo posvátná!

V tvých listech česká srdce spatřuji,
tvůj květ — tot' naše svornost' národní —
jediná budoucnosti záruka! — — —

Ted' s loutnou jako pěvec potulný
na prerii po farmách putuji
a časem do města i zabloudím
a dětem vypravuji pohádku,
již u hřbitova tenkrát slyšel jsem.

Mne vyslechnou, a jedni přemýšlí,
a druhých většina se usmívá;
slov tajemných nechápou hlubinu,
v jich srdci zpěv můj nemá ohlasu.

A znaven poutí sedám pod lipou
a zřím, jak list za listem usychá,
jak mnohá ratolest' se odlomí,
by nikdy víc již květ ji nezdobil — — —

Ó, zelenej se, lípo posvátná!

V Dodge, Nebr., 28. listopadu 1913.

MARII.

V Tvých rajských zahrad stínu
jak dítě v matky klínu
má duše sny si upřádá.
Když hvězda touhy spadne,
naděje kvítek zvadne —
Maria útěchu mi dá.

Nádherou růží zváben,
tuberós vůní zmámen,
do zahrad tvých se ubírám.
Tam z bílých růží věnec
uvíjím na růženec,
jímž pýchu těla potírám.

V tvých zahrad čarném ráji,
jak slavík lůně v máji
bych ku Tvé cti chtěl věčně pět.
Však duše křídla ztrácí,
mně cherub s mečem vrací
od rajských bran ve všední svět.

———o———

PROSBA K BOŽÍMU CHUDÁČKOVI — SV. FRANTIŠKU SERAF.

(Pro ''Českou Ženu'' napsal Jan Š. Brož, po četbě Lutinových ''Fioretti di San Francisco.'')

František Svatý, Boží chudáčku
o milou pomoc Tvou můj prosí ret:
v mé duši znič, o Boží miláčku,
co sil na líchu srdce marný svět.

Mou vůli zžehni stigmat plamenem,
a popel at' uchvátí věčný vír
do hlubin věků s nedostižným dnem;
ne svou — jen vůlí Boží najdu mír!

Ó, daruj mi ten bídný pláště cár,
jenž kryl Tě, když jsi došel věčných bran.
Chudáčku Boží, odepřeš mi dar,
když pýchy mráz mě pálí se všech stran?

A smilstva vlk řve v nízké vášně tmu,
pod její perutí zhas' ctnosti svit.

Chudáčku Boží, přijdeš kázat mu,
jak tenkrát v Albigo, když krev chtěl pít?

Ó, nauč mne za Kristem nésti kříž
a s láskou líbat skálu Golgoty —
Ty — jemuž radost' byla na obtíž
a blahem život plný klopoty.

Tvá láska celý objímala svět,
i němou tvář jsi bratrem nazýval —
strom palmový i drobný v lese květ
Tvou mysl prostou stejně dojímal — — —

———o———

KRISTOVA SLZA.

Já kněz stál před oltářem, v rukou kalich Páně,
do něho padla krůpěj krve z boku Krista,
s ní smísila se Jeho slza hořká, čistá —
lék proti každé, na niž stůně lidstvo, ráně.

Já kalich zdvih' — však po něm nikdo nesáh' z lidí,
a za mnou hučel svět svých vášní ve příboji,
ten svět, jenž místo láskou sobectvím se hojí
a raději za hřích smrt než za cnost život lidí.

Ten svět řval za mnou hladem unavené duše,
jíž kámen místo krmě k nasycení dával,
a když jsem při oltáři proň Chléb svatý lámal,
Jím povrhl a hladov k smrti kráčí hluše.

Jen malá hrstka z kalicha bol s láskou pila —
a tiše jako mučeník šla cestou kříže,
a každým krokem bolu Kristu byla blíže,
a Jeho láskou svoje utrpení smyla.

Blesk duší šleh', a teplo v srdci hřálo,
když pod křížem má noha stanula.
Přes tvář Tvou, Kriste, slza zkanula,
však dobré oko Tvé se na mne smálo.

V té slze hořký bol se tajil, Pane,
že daleko jsem v světě zabloudil;
však návrat můj Ti úsměv vyloudil —
a mně zas z lásky k Tobě slza kane.

NA HŘBITOVĚ ROZVADĚNÝCH BRATŘÍ.

K DUŠIČKÁM.

Všude hřbitov. Ticho kolem.
Spukřelé jen vidím kříže,
k nim se sterá kletba víže,
srdce chví se sterým bolem.

Co tu bylo zápolení!
Nyní spolu klidně leží,
ani anděl jich nestřeží,
by je vzbudil ku vzkříšení.

Vlastní vinou zahynuli.
Lipany a Hora Bílá
v žilách krev jim otrávila,
tak že na se meče kuli.

V záští bratr bratra hubil,
cizáku však ruku líbal,
hřbet jak otrok před ním shýbal,
vášní schvácen čest svou ubil.

Marně hledám jejich děti.
Umřel kmen i ratolesti,
tu a tam jen kousek klesti,
na níž poslední schnou květy.

V české řeči nápis malý
na pomníku v mech se skrývá.
To je vše, co po nich zbývá —
nápis už je sotva znalý — — —

Všude hřbitov. Ticho kolem.
Spukřelé jen vidím kříže,
k nim se sterá kletba víže,
srdce chví se sterým bolem.

Dodge, Nebr., 1913.

VŽDY PEVNÝM ZŮSTAŇ.

(Psáno pro ''Katol. Sokola''.)

Vždy pevným ve své VÍŘE zůstanu,
byt' výsměchu kol zaznívaly hlasy,
a sílen NADĚJÍ vždy hotov povstanu,
se bít pro ideály — Dobra, Krásy.

A LÁSKY plamen v srdci zapálím,
když sobectví i zášti mor ji ničí,
svůj VĚRNOSTI meč láskou zakalím
a k boji vyzvu svět, v němž zrada klíčí.

Své ČESTNÉ SLOVO nikdy nezadám,
at' satan lží a šalbou hledá slávu,
já na křivou se cestu nevydám:
na rovné páteři mám přímou hlavu!

A v bouři ke KŘÍŽI se přimknu blíž,
bych zlíbal svaté rány svého Krista,
v svém žití s klidem přijmu každý kříž,
jejž ruka osudu snad pro mne chystá.

Bycht' mezi št'astnými i trpěl sám,
hlas výtky nikdo z úst mých neuslyší —
já pevným zůstanu — to přísahám! —
a pohled na kříž v duši mé bol ztiší.

JEN NEZOUFEJ!

Jen nezoufej, když kolem blesky bijí,
a nebe když se chmurou zatmělo,
snad zítra mraky za hory se skryjí —
to včera — na časy jen zahřmělo.

Ta slza, po tváři jež bolem tekla,
ti úhor srdce blahem zavlaží,
a bolest, jíž se včera duše lekla,
dnes radostí tvé srdce oblaží.

Jak zlato v ohni, život v utrpení
se vytříbí a ceny nabývá;
ach, radost' v světě bez bolu již není,
jen bojem duši klid se dobývá.

MATKA.

Široce rozložená kotlina v prerii. Uprostřed mělké jezírko zarostlé sítinou a kvetoucími šípatkami. Na břehu stojí rozsochatý jilm, jehož jedna dolejší větev ve výši deseti stop se táhne vodorovně se zemí. Na větvi upevněn jest tenký, avšak pevný provaz, upravený ve smyčku. Co chvilka větřík jím houpá.

O rozbrázděný kmen jilmový podepírá se muž, ne starší dvaceti pěti let. Zasmušile se dívá k farmě u svahu vypnuliny za kornovým polem výsevu šedesati akrů.

Na ostnatém plotu zpívá žluva ladní a v husté koruně jilmu pohvizdují sýkory. Slunce, vkročivši do poslední čtvrtě svého oblouku, pálí s šedavé oblohy, a žhavé paprsky letní vpíjí se třesoucí se vrstvou vzduchu do hladiny jezírka. V přestávkách slyšeti jest od farmy částečně kryté sadem jabloňovým smyčcovou hudbu a výskání tancujících. Mladý muž vyděšeným zrakem sleduje výkřiky z farmy, jako by chtěl rozpoznati jednotlivé osoby podle hlasu. Chvílemi zadívá se na provaz. Při tom mimovolným neklidem ohmatává rukama vráskovitou kůru pně. Myšlenky trpké rojí se mu v hlavě.

— — — — — — — — — — — — —

Ty svatbu máš, a úsměv tvůj dnes patří tomu,
jenž ukradl mi tě. Však ukradl, že's chtěla sama!
Já chudák bídný, nuzný, bez statku a domu,
proč doufal jsem, když propast' zela mezi náma?

Tvých černých očí blesk mě posud v hrudi pálí,
a cítím slov tvých dech, jímž lásku jsi mi lhala!
Ó, jak jsme byli št'astni, na život se smáli —
však tenkrát zrada již v tvém černém srdci zrála. —

Mladý muž zadívá se do koruny stromu.

Ty starý jilme viděl's chvilky mého blaha;
v tvém stínu tkali jsme sny k budoucímu žití.
Ó, vzpomínám té noci, byla tichá vlahá,
a měsíc duhou zářil v poroseném kvítí.

Kde's v osení se ptáček probudil a zpíval,
a ona šeptla: to je k naší svatbě píseň —
v tom hvězda spadla — já se za ní s hrůzou díval,
na retu uhas' smích, a v duši padla tíseň — — —

Po čase přišel on — a mně jsi výhost dala!
Měl jemné způsoby a řeči vedl sladké;
já s žárlivostí vídal, při něm jak jsi stála,
a šílel bolem, tvé když líbal ruce hladké.

Já zhlížel k tobě jako pes ku svému pánu,
a marná naděj zžehla mě jak pekla plamen.
Já bolem sklíčen chodil od večera k ránu,
mně utrpením v hrudi srdce zrálo v kámen.

— — — — — — — — — — — — —

Mladý muž obrací se opět k farmě, odkud právě zaznívá vábivá melodie valčíku — a hrozebně zdvihá pravici.

Tě kleju kletbou štěstí svého ztraceného!
Kéž sinalá má tvář tě celým žitím straší,
svědomí tvé necht' nemá mžiku pokojného,
tvá vina jako stín at', žitím s tebou kráčí!
— — — — — — — — — — — — —

Mladý muž si zakrývá obličej rukama. Hrud' jeho křečovitě se vzpíná, a po chvíli bohatý proud slz se vyřinul z očí. — — — —

Mě jaro místo kvítím trny zasypalo,
a mezi tím co jiným slunce jasně svítí,
můj každý krok jen chladným stínem opřádalo;
mé vzdušné zámky luzných snů se v propast' řítí.

Proč dál mám žít? Můj mozek v děsné tmy se halí,
do srdce vzpomínky se sirným deštěm lijí;
tu hrstku blaha, určeného mi — kdes' v dáli
sudičky pro jiného v klubko štěstí svijí.

Já v žití ořechu jen shnilé jádro našel,
a slunce čekal — tmou však bludička se mihla,
jíž veden — zaslepen jsem do bažiny zašel,
a tonoucího žádná ruka nepozdvihla.
— — — — — — — — — — — — —

Ó, vím, jsem zbabělec, však život se mi hnusí,
a každá lidská tvář mi protivnou se stává,
i kolem vzduch, jejž s druhým dýchat mám — mě dusí,
pelyňkem srdce vře, a záštím třeští hlava.

Ó, země, země kletá, rozevři své nitro,
mé kosti pochovej a ohněm zžehni duši,

tmou věčnou přikryj mne, již nechci slunné jitro,
chci spánkem spát, jejž života řev nepřehluší — —
— — — — — — — — — — — — —

Ač v tu chvíli bylo bezvětří, smyčka provazu se rozkývala a lehce udeřila mladého muže do čela. Zakymácela jí totiž ruka zlého Genia, který stál tu zasmušile, ukryt jsa za kmenem jilmovým a pozorně, chvílemi s patrným napjetím sledoval myšlenky mladého zoufalce. Tento ucítiv úder smyčky, pohlédl na ni a s úsměvem na rtech pokračoval v neblahých úvahách.

Ach, země nechce mne! A ty se hlásíš sama,
jak vlk, jenž na zemdlelou ovci číhá — drzý.
Ted' místo milky budeš moje věrná dáma
krk obejmeš — já zasnoubím se s tebou brzy.
— — — — — — — — — — — — —

Zlý Genius se potměšile usmívá a pomáhá zoufalci upraviti smyčku, aby do ní pohodlně mohl hlavu vložiti. Svatební hudba hraje svižný kvapík.

Tot' k smíchu je, jak člověk lehce umřít může.
Bol dlouhý dal mi život — smrt však bude krátká....
Z života zbyl mi trn — a jiný trhá růže — — —
ted' smrt mne zlíbá—v tvář—jak svoje dítě matka....
— — — — — — — — — — — — —

Najednou se zoufalec zachvěje jako ze strašného probuzen snu, vyděšeně upírá zrak na provaz — pomalu jej pouští z rukou — a rty šeptají třikráte vždy hlasitěji slovo: Matka — matka — matka — — — V témže okamžiku vynoří se před ním dívčí postava, zjev andělský — dobrý Genius. Patří naň pohledem smutným sice, avšak plným něhy. Varovně zdvihá ruku a dojemně hlasem klidného větérku mluví:

Jenom chvíli popřej sluchu,
vzpomeň, prosím, na svou matku.
Do Čech se mnou zalet' v duchu
do vesničky v rodnou chatku.

Matička tam ustaraná
za svého se modlí syna,
na večer i časně z rána
v sladké touze ruce spíná.

Vzpomeň na své rozloučení —
stálo ji to srdce celé!
Cítíš lásky políbení
ještě na svém mladém čele?

A ta slza nepálí tě
co ti tenkrát na tvář padla?
Rozpomeň se, milé dítě —
či tvá láska k matce schladla?

— — — — — — — — — — — —

Mladý zoufalec klesá zvolna na jedno koleno, na druhé opírá lokty a noří skloněnou hlavu do obou rukou. Při velebném tichu, jež zavládlo kolem, padá klid do jeho duše — zvolna — tiše — tichounce — tak jako kapky blahodárné vláhy.

Těžká chmura, která halila rozum a zatemnila klidnou rozvahu, — trhá se, zdvihá se, jako sychravé mlhy podzimního rána po východu slunce.

Duši vrací se jasný rozhled. Mladý muž letí, letí přes širé prerie, přes útoň moře až do vlasti a tu snáší se na perutích roztoužení do vesničky uvelebené v zelených lukách, olemovaných modrem lesů a zastavuje se před roubenou chaloupkou s doškovým krytem.

Okénkem oživeným kvetoucími muškáty napjatě dívá se do čisté jizby venkovské.

Tam u stolu sedí stařenka skloněná nad velikým nebeklíčem. Kostnaté prsty upracované ruky jsou sepjaty. Modlí se. Suché rty pohybují se pronášejíce slova modlitby. Po chvíli stařenka pozdvihuje hlavu a okem slzou zrosenýmdívá se okénkem daleko, daleko na obalky, do nichž večerní slunce se ukrylo, aby ji nechalo v šeru, ve tmách — a svítilo tomu, na něhož právě myslí, pro něhož slzí. Povzdech vydral se z té ustarané hrudi — a v něm bylo tolik lásky, tolik touhy a tolik požehnání

— — — — — — — — — — — —

Mladý muž zdvihá hlavu a oči zarosené vláhou úlevy upírá na zářící tvář svého dobrého Genia. Tento odhaluje clonu tkanou z mlhy tmavé, ukazuje mu nádheru díla Božího a praví:

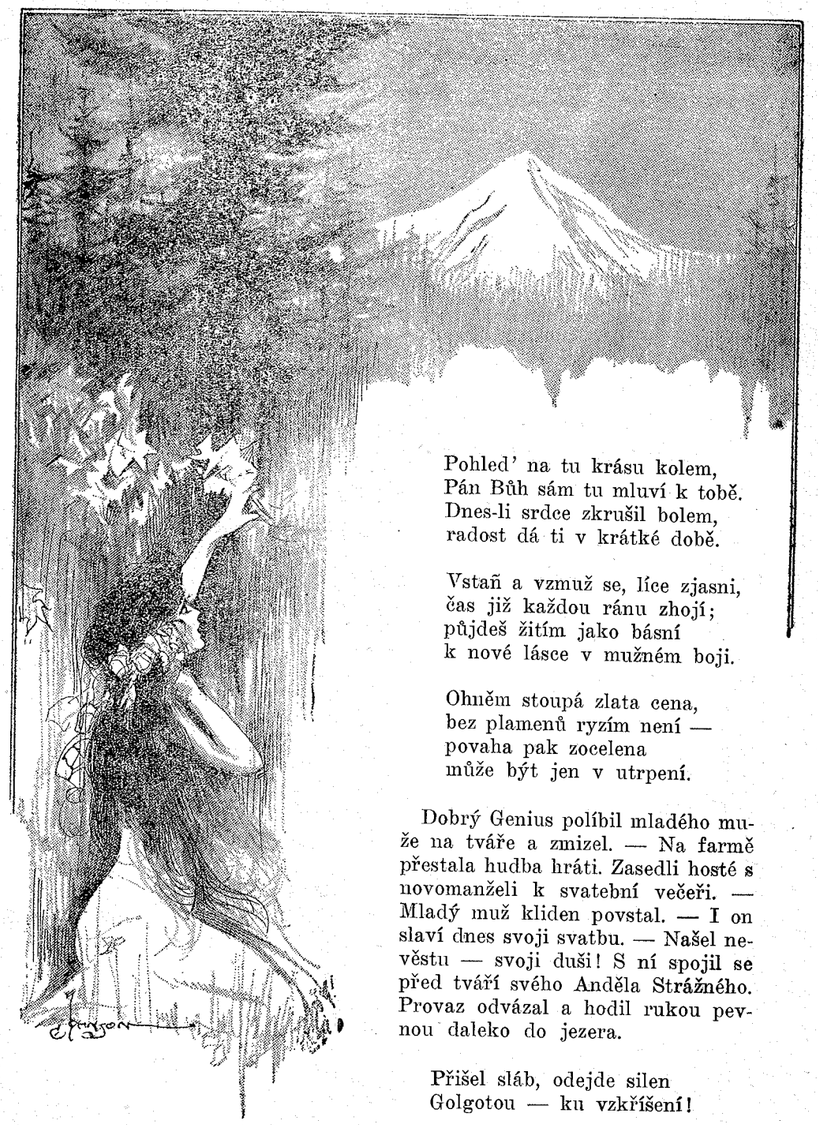

Pohled' na tu krásu kolem,
Pán Bůh sám tu mluví k tobě.
Dnes-li srdce zkrušil bolem,
radost dá ti v krátké době.

Vstaň a vzmuž se, líce zjasni,
čas již každou ránu zhojí;
půjdeš žitím jako básní
k nové lásce v mužném boji.

Ohněm stoupá zlata cena,
bez plamenů ryzím není —
povaha pak zocelena
může být jen v utrpení.

Dobrý Genius políbil mladého muže na tváře a zmizel. — Na farmě přestala hudba hráti. Zasedli hosté s novomanželi k svatební večeři. — Mladý muž kliden povstal. — I on slaví dnes svoji svatbu. — Našel nevěstu — svoji duši! S ní spojil se před tváří svého Anděla Strážného. Provaz odvázal a hodil rukou pevnou daleko do jezera.

Přišel sláb, odejde silen
Golgotou — ku vzkříšení!

ORÁČI.

Šel jsem večer cestou v luh,
vedle v poli zvonil pluh,
oráč brázdou píseň zpívá,
v předtuše se kolem dívá,
v duši slyší ženeů ruch.

Šel jsem tudy ve žní čas,
slyšel srpu, kosy hlas.
Nad líchou se pšenka kloní,
zlaté zrno chlebem voní,
každé stéblo plný klas — — —

Také já svůj orám lán,
Bohem v správu byl mi dán.
V srdce seju Slovo Boží,
v duši pleju trn i hloží,
ku žním stojím přichystán.

Nesklidím však ani snět',
úrodu mi zkazil svět.
Vášeň květy pokosila,
zloba cnosti udusila —
místo zpěvu pláče ret.

Dodge, Nebr., 13. srpna 1913.

TY VESNIČKO MÁ MILÁ . . .

Ty světničko má milá
svědomí dobré máš,
byt' venku bouře byla,
ty se jí nelekáš.

A tvoje prosté stěny
jsou bílé labutě,
jež drží rozprostřeny
nade mnou perutě.

Pod oknem kousek ráje
mi Pán Bůh darem dal,
tam ptáček vprostřed máje
vždy hnízdečko si stlal.

Naň čekám každou chvíli,
že z jihu přiletí,
a Vesny příchod milý
zas písní zasvětí.

Bez obalí se květem,
na okno zat'uká,
a dubu na stoletém
žežulku zakuká.

Zas stará lípa hlavu
si věncem ovije,
a včelkám pro zábavu
své květy rozvije.

A duše blahem splesá,
s vlašt'ovkou poletí
až modrá pod nebesa
svou píseň zapěti.

NEVĚREC.

Vše vzali mi — a já tu stojím sám
jak stepní jilm, jejž zima oloupila listů.
V zoufalé duši prázdnota — můj chrám —
v něm sloužím tělu, světu, d'áblu — místo Kristu.

Z čelenky mládí vzali drahokam,
tu víru — již jsem zdědil od matičky svojí.
Ted' bloudím temnem — pravdou mi je klam,
a místo hvězd se kolem bludičky jen rojí.

Naděje maják, jenž tak jasně plál,
ted' shas' — a žití lodička se bouří zmítá:
kde dřív' i v bolesti se anděl smál,
v mém srdci — Medusa se usadila lítá.

I svaté lásky plamen v srdci shas';
jen vášeň chlemstá krev a čisté city zžírá —
kde dobrých skutků těžký vzrůst měl klas,
tam ruka sobectví jen prázdná stébla sbírá — — —

Dodge, Nebr., 18. ledna 1914.

TVÁ BÁSEŇ.

(Prvnímu pěvci na půdě americké, Janu Vránkovi Pohořskému, uctivě připsáno.)

Tvá báseň z duše čisté bleskem vytryskne,
jenž rozum osvětlí a city zahřívá.
Tvé nadšení si tonem rýmů zavýskne,
a Genius Tvůj myšlenku hned zazpívá.

Pak s myšlenkou se snoubí svaté nadšení,
a v tajuplné chvíli vejdou před oltář,
kde Genius jim nebes dává znamení:—
To Musy polibek jim vdechne v čistou tvář.

A z chrámu báseň letí v širošírý svět,
tam jiskru Boží lásky vznítí plamenem,
tam smutnou pouští stele růží vonný květ,
a v bolest' bezesnou pak padá tichým snem.

Rtem volným směle hlásá lidstvu svobodu
a láme ocel okovů, jež svírá pěst',

a spásy jitřenkou tu svítí národu
a jeho bohatýrů ducha zpívá čest.

Žel, vprostřed boje v burácení strašném děl,
jak hymna Smrti děsem, hrůzou zaznívá....
Když přešla bouř, tu musy Míru na povel
zas tichým vánkem hroby padlých ovívá.

A klenbou chrámu vzhůru k nebi zalétá,
svých na perutích nese duši zbožnou v ráj — — —
Kde báseň Tvá — tam země třeba prokletá
hned vyčaruje v mrtvé skále slunný máj.

KVĚT A SNÍH.

Již trilkem zvonivým zas skřivan jaro vítá,
a vzduchem plným jasu včelička se kmitá,
a na jabloni pěnice si hnízdo staví.
Máj s Vesnou líbá se a zasnoubení slaví.

Van větrů snoubencům své dumné písně pěje,
a vlna tonů girlandami květů chvěje,
z nichž bílých lístků dešt' se vonným vzduchem mihá,
jak tisíc andílků, když peroutkami švihá.

Na chvíli umře květ, jej spálí paprsk léta,
však v zimě sněhem bílým znovu země vzkvétá.
Po zimě nové jaro nové krášlí květy,
i skřivan s novou písní pod oblaka letí. — — —

Já šel kdys' májem pod jabloní svého žití —
štěp starý, v kůře sledy blesků možno zříti;
s ní poslední již květy na mou hlavu padly,
je dosud nezžeh' mráz, ni parnem neuvadly.

Dál hlava kvete, jak by věčné jaro bylo,
i srdce svěží, jak by vodu živou pilo.
Ten květ se množí v parném létě, v zimy chladu,
ni bouří vztek mu není na závadu.

To, brachu, není květ, to sníh je bílý,
jejž Sudičky ti věncem kolem skrání svíly,
a věnec ten se k rubáši ti dobře hodí. — — —
Po zimě své kdo čeká jara — nepochodí.

V Dodge, Neb., 10. května 1913.

Ze sbírky: FIGURKY.

TRUBEC.

Monokl v oku, kabát podle mody
a v klubu ''Exclusive'' vždy cylindr na hlavě,
žil pro base boll i koňské pro závody,
bohemům přál a baletky zval ku zábavě.

Na práci měl jen podpisovat checky,
vyjížd'ku v automobilu, neb yachtu zkusit,
též při zápasu obdivovat reky
a při sektu si na číšníky zahartusit.

Byl jedním z trubců lidské společnosti,
ne vinou svou — tak osud chtěl — on nemoh' za to!
Vždyt' otec zanechal mu jmění dosti:
bez námahy mu proudem řeky teklo zlato.

Rád vychloubal se krví svou i rodem:
předkové jeho v Plymouth s puritány žili;
však, první z nich sem nejel za obchodem —
prch' z Anglie, když pro vraždu ho odsoudili.

Ten zhnilý kořen jeho rodokmenu
vyrazil v půdě americké zlaté listy:
Dnes v Londýně se uklánějí jeho jménu —:
erb ozářený miliony — jest vždy ''čistý''.

A proto syn rád v Evropě se blýská,
je září šlechty oslněn jak světlem můra.
Úroveň těch, z nichž zbohat', je mu nízká,
duch demokratie — tot' proletářů stvůra.

A vzdechy těch, již dřou se v potu tváři,
by ukájet' moh' hravě každou vášeň svoji,
on neslyší — když v krásných komnat záři
pro milenky své v Monte Carlo hody strojí.

A kletby těch, již v práci jeho hynou
a stávkou právo na kus chleba vymáhají,
on neslyší. — Jest zmámen písní jinou:
V Pařížské opeře se cítí jako v ráji.

On nepochopil dějin vlasti svojí,
a jeho srdce neslyšelo zvonu znění,
jímž Washington kdys' probouzel lid k boji
za svobodu a lidskosti práv probuzení.

A jeho Bůh? — On dollaru se klaní!
Jen zlata zvuk a stříbra hlas mu ideálem —
ač dělník mozolem a tvrdou dlaní
mu vztýčil trůn a zotročen ho uznal králem.

Z továren jeho těžký mrak se valí
a dusí kletby — Otrok trpí — Zat'al ústa — —
Žluč přetéká — Zrak cosi hledá v dáli — — —
Jde Kristus s křížem. — — Kolem smích —
a srdce pustá — — —

Dodge, Nebr., 30. ledna 1914.

———o———

Po četbě libretta ''Honza Hrdina''.

Slovutnému pěvci Karlu Dostál-Lutinovi uctivě připisuje Jan Štěpán Brož.

Tvým, pěvče, Honzou Hrdinou
jsem potěšen a okouzlen,
a jeho četby hodinou
jsem uspal duši v luzný sen.

Tot' národní je opera,
již dobrá víla Moravy
Ti diktovala do pera,
co lék na cizí otravy.

Ve vůni horských salaší,
kde prostých duší září květ,
mě pověst Tvoje zanáší —
s Tvým sborem vil můj zpívá ret.

A pravda, kterou tají báj,
nám Betlemskou je hvězdičkou;
však jak nás může uvést v ráj,
když za cizí jdem bludičkou?

Až v nadšení kdys' Orpheus
Tvé čarné musy zlíbá tvář,
pak drahokam Tvůj genius
Thalii vloží na oltář.

A nad Vltavou v zlatý stan
s triumfem Honzu uvedou,
a jeho princku se všech stran
okrášlí vonnou resedou.

Však najdeš duši spřízněnou,
by srdce Tvého hlubiny
dostihla harfou zvířenou
s obvyklé uměn hladiny?

V lahodném toku veršů Tvých
Křížkovský musí provázet
hlas šohajů i dívčí smích —
a slovenský jim zladit ret.

Sbor lesních vil pak Smetana
by musil řídit dojemně,
a Dvořák zlého satana
zas začarovat do země.

A Fibich scénu při dvoře
svou finessou by maloval,
a sociální potvoře
by Wagner v duši zahřímal — — —

Ach, kdy ten Honza přijde as?!
Vy v Radhošti a Blaníku
rytíři vstaňte — Už je čas!
Chcem' krále—však ne z perníku. —
Dodge, Nebr., 15. ledna 1914.

ZDAŘ BŮH!

ZDAŘ BŮH! — Tak sokol pravý pozdraví,
za pozdrav ten se nikdy nestydí,
v něm Boha svého hledá oslavy
i požehnání Jeho pro lidi.

ZDAŘ BŮH! — z úst jeho jako píseň zní,
jež celým životem se rozléhá:
při západu, i když se rozední,
v radosti, i když bol naň doléhá.

ZDAŘ BŮH! — Tot' jeho víry důkaz jest,
za víru zděděnou by život dal,
sokolskou ctí i její hájí čest
a neuhne, byt' celý svět se smál.

ZDAŘ BŮH! — Tot' sladká jeho matky řeč,
v níž první "Otče náš" se pomodlil;
pro ni je Sokol hotov tasit meč,
ji za cizí by nikdy nezměnil.

ZDAŘ BŮH! — poslední jeho bude vzdech,
až anděl smrti duši povolá,
a v české řeči nápis na hrobech
— "ZDAŘ BŮH!" —
bud' epitaphem sokola!

—o—

Kdy květy mluvily.

Na zahrádce mezi květy
rád se posadím,
tíhou žití zmlklé rety
k písni naladím.

V nápěv můj kol včely bzučí,
ptáček rokotá,
v duši struna touhy zvučí,
blahem klokotá.

Píseň dozní — dech se stají —
květin slyším hlas,
zem' kol mizí — stojím v ráji
tajuplných krás.

Rudá růže v plném květě
charpě šeptala —
že tu lásku na tom světě
pýcha zdeptala.

Lilie, ten symbol cnosti,
skryla bílý květ,
v poháru že nemravnosti
svět svůj ztápí ret.

V listech lípy nad mou hlavou
vánku zmírá hlas,
nad starou že českou slávou
zapad' slunce jas.

Rozmarina pod okapem
vůní vzdychala,
již snad na mou rakev kvapem
věnec chystala — — —

Prchly z duše dumy ladné,
na rtech zmírá smích,
lilie i růže svadne —
květy zničí sníh.

SOKOLE, BRATŘÍČKU, VIDÍŠ TEN ČERNÝ MRAK?

Sokole, sokole, vylétni vysoko,
s hůry se podívej po vlasti široko!

Sokole, bratříčku, vidíš ten černý mrak,
nad vlastí ubohou vznáší se jako drak.

Jako drak udávil princeznu v pověsti —
černý mrak přinese národu neštěstí.

Nebe se zachmuří, slunce nám zapadne,
bratrské lásky květ ve stínu uvadne.

Korunu trnovou nepřítel uplete,
vstaví ji na hlavu starce i dítěte.

Matka Vlast' zapláče nad dcerou, nad synem,
že — její děti — svou provinou zahynem'.

Sokole, synečku, rychle se k nebi vznes,
zalétni do vlasti — do měst i v tichou ves!

Černý mrak rozháněj křídlem svým sokolím,
slunéčko vyjde zas nad českým okolím.

Láska a svornost' zas srdce nám zahřeje,
ret s retem setká se, radostí zapěje.

K hrudi hrud' nastoupnem', v pevný šik semknuti,
černý mrak zaženem' sokolí perutí.

Dodge, Nebr., 23. prosince 1913.

—o—

HOŘÍ.

Hoří, hoří na prerii
česká duše plamenem,
národní ted' miserii
konečně snad zaženem'.

Plamen však se ve bludičku
malinkatou proměnil,
když už každý za skleničku
poslední si zaplatil.

Bludička se udusila,
v duši zbyl jen suchý troud.
opička se vykouřila,
v bahně zůstal po ní čmoud —

Návštěva ve „svobodářské" redakci.

Napij se, brachu, krve se napij,
sladká je, omamná, rubínem svítí!
Polib svůj pohár — citlivost zabij,
přihni si rázně k novému žití.
Napij se krve rodných svých bratrů!
Pérem je vraždím, dobíjím slovem,
svou vlastní záští bez cizích katů.
Jatky mám doma pod vlastním krovem

— — — — — — — — —

Rci, brachu milý, kdo jsou ti nazí,
již se tu kolem nás bázlivě plíží?
Pohledem na ně v duši mě mrazí,
osud jich balvanem srdce mi tíží.

— — — — — — — — — —

Ti nazí — bratře, duše jsou české,
s kterých jsem svlékl oteckou víru.
Mám pro ně na skladě obleky hezké,
satan však doposud nevzal jim míru.
Míru jim vezme až při umíráčku,
(satan je chytrák, liščí to kůže)
myslí si, potom že v lehounkém sáčku
každý z nich ohřát' se u pece může.

— — — — — — — — — —

Kdo pak je muž ten, bratříčku milý,
jenž tady pod oknem skroušeně stojí?

— — — — — — — — — —

Tomu jsme karakter inkoustem myli,
ted' se tu suší v paprsků znoji.

— — — — — — — — — —

Bratříčku milý, čí jsou ty pěstě,
jichž tu sta hrozivě nahoru mává?

— — — — — — — — — — —

Čest' jejich vláčel jsem v blátivé cestě,
za to mi dobráci volají ''sláva''.

— — — — — — — — — —

Kdo je ten soudruh zde, můj bratře zlatý,
co se tu na tebe úlisně dívá;
koňské má kopyto na místo paty,
pod černým kloboučkem dva růžky skrývá?

— — — — — — — — — —

Pokloň se! To je můj redaktor hlavní —
bystrá a pálená hlavička, brachu!
Při různých podnicích rádce můj právní,
bez něho byl bych již s listem svým v krachu.
Každičký článek mi do péra šeptá,
svým ostrým jazykem tužku mi strouhá,
pracuje zdarma a na plat se neptá —
písemně nemá nic — úmluva pouhá — — —

— — — — — — — — — —

Napij se, brachu, krve se napij,
sladká je, omamná, rubínem svítí!
Polib svůj pohár, citlivost' zabij,
přihni si rázně k novému žití.
Napij se krve rodných svých bratrů!
Pérem je vraždím, dobíjím slovem
svou vlastní záští bez cizích katů.
Jatky mám doma pod vlastním krovem — — —

Dodge, Nebr., 10. ledna 1914.

SRBSKÝ JUNÁK V BITVĚ PŘED ŘADAMI BULHARSKÝMI.

Stojím, Bože, stojím,
hnout se bojím.
Jeden-li se pohne v sboru,
aby s ruky pouta shodil,
ještě nikdy nepochodil!
Zváží zrnko písku horu?

Pušku třímám rukou,
zmírám mukou.
Na čele mám, známku kata.
Vraždit musím — zákon káže!
V krvi koupám-li své paže,
rozřeší mně lidskost' zlatá —
lidskost klatá!

Dodge, Nebr., 24. října 1914.

CIZÍ RUKA.

My stále hlavu obracíme zpět,
kde dávno slunce zapadlo.
Se stromu života chcem' trhat květ,
když na něm všechno smrtí uvadlo.

Západní pozorujem' červánky,
z nich čekáme jak děti jitřní svit,
dob zašlých chceme luštit hádanky
a v minulost' se nedovedem vžít.

Vznětlivým citem čteme dějiny,
jež psala předků našich horká krev,
a středověkých zvyků proviny
nesoudí chladný rozum náš—však hněv.

Osudu kletbou náš je zkalen zor,
zášt' zděděná náš ničí rod,
a v srdci živíme odvěký vzdor,
jímž zraje nesvornosti kleté plod.

Nadarmo výstražný se zdvihá hlas
Genia plačícího u Lipan —
Brat bratra zhoubě dává na pospas
a opíjí se bolem jeho ran.

''Vae victis''—volá rozvášněný kat.
Kain Abelovi na hrud' klade zbraň,
s úsměvem na rtu čeká ''habeat'',
by krví bratra poskvrnil svou dlaň.

Za otců proviny má trpět syn,
a plamen, který doutnal pět set let
má zaplát cizí ruky na pokyn
a zžehnout bratrství a víry květ?

Té práci Cyrilla a Methoda,
jíž lid náš nabyl prvně osvěty,
má místo díků všeho národa
se dostat nevděku co odvety?

Nuž, hledej ruky, která v Kostnici
zas staví kůl a oheň zakládá,
a hledej srdce záštím hořící,
jež svedenou ku pomstě nabádá!

Táž ruka drze hvězdy zhasíná,
jež Bůh sám rozžeh' svému Janovi,
a kořen stromu lásky podtíná,
jejž vsadil lid z Pomuku světcovi.

Táž cizí ruka zatíná se v pěst',
s rouhavou pomstou Krista bije v tvář,
odvádí lid od pravdy přímých cest—
a kdo ve stopách Krista jde—je tmář.

Ta ruka snáší tvrdé kameny
na pomník pomsty mistru Janovi;
však socha není víry znamení,
spíš vzdor—a starých sporů obnovy.

Táž ruka rozbořit chce jednotu,
by vrah již s námi lehkou práci měl—
nám lipanskou zas strojí Golgotu,
kde na kříži již jednou národ pněl.

Dodge, Neb., 18. února 1914.

PRO KŘÍŽ.

Proč jste mne odkopli, proč jsem vám na obtíž —
snad jsem se prohřešil, že nechci zradit kříž?

Matka mi na čelo rukou ho napsala,
vlast' mi ho pohádkou do srdce vlíbala.

Za Karla národ můj pod křížem v slávě žil.
Na kříž vbit — v bolestech o staré slávě snil.

Na poli u Lipan vlastní krev křižoval,
na Bílou Horu až pod křížem putoval.

Ve stínu kříže spal ve hrobě dvě stě let,
neslyšel bouři vztek, neviděl jarní květ,

Domácí nesvornost' rubáš mu utkala —
neslyšel bouře vztek, neviděl jarní květ.

Národ však neumřel, z mrtvých jak Lazar vstal,
po Velkém Pátku mu Boží Hod hvězdou vzplál.

V kostele vesnickém u kříže znamení
Lazar se probudil, slavil své vzkříšení.

Proč jste mne odkopli — proč jsem vám na obtíž,
snad jsem se provinil, že nechci zradit kříž?!

Ku kříži hlásím se s národní hrdostí,
těchou byl předkům mým v žalu i radosti.

K němu se povznesu perutí sokolí,
urážek nedbám — a posměch mne nebolí.

Ve kříži spatřuji kýženou jednotu,
v nevěře Lipany — národní Golgotu!

V Dodge, Neb., 19. března 1914.

PÍSNIČKY Z PRERIE.

I.

Žehnáno svaté bud'
mi ticho prerie,
tu v líchy duše své
chci sázet lilie;
pohledem na růže
mé oko umdlelo,
mně v světa rozruchu
tvé ticho scházelo.

V tvé volné náruči
zas budu Bohu blíž,
a s vůní květů tvých
se duše vzepne výš.
Tvých jásot skřivánků
mým srdcem zachvěje,
a smělých veršů ton
ret zmlklý zapěje.

Tvůj vánek líbezný
mou píseň povznese,
v údolích zajásá,
nad hory vznese se,
přes moře do vlasti
k vesničce milené,
jak pozdrav od syna
z ciziny studené.

II.

Na širé prerii
drňáček postavím
a jako hnízdečko
jej pěkně upravím,
na stěnu pověsím
obrázek matičky,
celý jej oviju
v prerijní růžičky.

A večer po práci,
až ztichne kolem svět,
vzpomínkou zalétnu
do mládí svého zpět,
a v duši ozve se
ta píseň bývalá,
kterou mi matička
tak ráda zpívala.

A vedle pověsím
ty staré hodiny,
dědičnou památku
na krov náš rodinný,
v té tiché vesničce
ve klínu Šumavy,
tam v Čechách milených
na břehu Otavy.

A starých hodin hlas
až jizbou zatiká,
mé srdce zaplése,
a ret můj zavzlyká,
uslyším zvonů hlas,
jak hrany zvonily,
když otce drahého
do hrobu vložili.

III.

Sotvaže vzejde den,
vyskočím z postele.
v pluh koně zapřáhnu,
lán orám vesele.
Sluníčka jasná tvář
se na mne usmívá,
na hroudě skřivánek
mi pozdrav zazpívá.

A modré zvonečky
se vánkem uklání,
jakoby duši mé
zvonily klekání.
Zřím tisíc démantů,
kde rosa padla v květ —
v té Boží přírodě
bych celý zlíbal svět.

Na starém topolu
kukačky slýchám hlas,
jí ptám se každý den,
kdy ožením se as;
však žádná odpověď' —
kukačka dá se v let,
kdes' v křoví směje se,
že ani za sto let.

V pátek ve tři hodiny odpoledne.

Osoby: Satan, Příležitost, Neřest, Zatvrzelost a sbor d'áblů. Služební duchové.

Místo děje: Nádherná audienční síň v pekle.

Délka děje: Od dvou do tří hodin odpoledne.

I.

Bylo po žních. V krásné síni
Satan dával audienci,
při níž kladl počet přísný
s každým duchem podřízeným.
Na zlatém tu seděl trůnu
baldachýnem zastíněný.
Kolem něho zástup d'áblů
ukláněl se pokrytecky,
hotov každý pokyn pána
vyplniti bez meškání.
Právě vpustil sluha tiše
osoby tři hlavní branou.

První byla mladá dívka
kyprých tvarů, sličné tváře.
Hluboko se uklonivši,
tichým hlasem promluvila:
''**Příležitost** — jméno moje.
Na světě pak jest můj úkol
podnět lidem k hříchu dát.''
''Vítej!'' — prones Satan krátce;
podal jí pak ruku pravou,
kterou naivně políbila.

Druhá byla starší žena,
jejíž léta nebylo lze
z obličeje vystihnouti.
Různé barvy v lících hrály
jako v kůži baziliška.
Ze strhaných očí zřela
únava i přesycenost.
Hlavu zdobil vrkoč vlasů
z cizí kštice upletený,
suchými rty prosvitala
bělost' zubů padělaných,
v rozporu jsouc s žlutou tváří
rozbrázděnou sítí vrásek,
maskovaných bílým práškem.
Svadlé ňadro skrývalo se
v jemných krajkách potřísněných
rudým mokem šampaňského.
Hedváb roby pomačkané
napuštěn byl voňavkami
páchnoucími polosvětem.
Levou rukou nazdvihla šat,
pod nímž ihned objevil se
žlutý střevíc satýnový.
Pravou ruku k srdci tiskla,
sklánějíc se před Satanem
s vyzývavou koketností.
''**Neřest** — moje vlastní jméno.''
Vyžilým to řekla hlasem.
''Práci pak mám zajímavou:
V srdci vznítím oheň vášně,
na němž pálím lidský rozum,
takže člověk bez rozvahy
v náruč moji slepě klesá.
Když pak bez objetí mého
nemůže již déle žíti —
Habitus mne pojmenuje,

jakoby chtěl po latinsku
svědomí své ''ukonejšit.''
''Vítej!'' — pravil Satan vřele.
Podav jí pak obě ruce,
se zálibou na ni patřil,
jako otec na svou dceru
vystrojenou na oddavky.

Třetí vystoup' stařec chmurný,
Satanu se nepoklonil.
Z kontury lze jeho vrásků
lehce vyčíst, že se v žití
nikdy nesmál ústy svými.
Zplozenec to pekla pravý,
který hrůzu s ošklivostí
v bytosti své v jedno spojil.
Jízlivým se tázal hlasem:
''Znáte mne přec, páni bratří?''
''Zatvrzelost, Zatvrzelost!''
zaznělo to chorem d'áblů,
jako když se těžký vichor
v hustých sosnách rozezvučí.
''Ano, já jsem **Zatvrzelost.**
Tam, kde mladá Příležitost
lidská srdce v Neřest vžene,
chopím se jich bez meškání,
položím je na svůj ambos
do kovárny lidských zvyků,
perlíkem svým do nich peru.
Lidské srdce jako perník
rozvlhlo by v dešti citů,
kdybych já je v ocel neskul.''

Satan, pohnutý až k slzám,
ruče sešel k stupňům trůnu,
starce tiskl na svá prsa,
na obě ho líbal tváře.
(Vědělt' dobře, starý zloboh,
že tu před ním stojí démon
jemu téměř silou rovný.
Vzpoměl si, že brzy budou
odbývat se v pekle volby,
při nichž lehce Zatvrzelost
proti němu mohl býti
opposičním kandidátem.)

Usadiv se opět na trůn,
zavolal hned sloužícího,
jemuž kázal přinésti tři
černá křesla z mahagónu.
''Posad'te se, milé děti,''
pravil hlasem protektorským.
''Vypravujte nám, jak v světě
dařila se práce vaše.
Ne snad, že bych vyslýchal vás
z nedůvěry. Ani zdání!
Jistě vím, že všichni věrně
plníte své povinnosti.
Spíše zvědavost mne pudí,
bych vám svěřil svoje uši.
Celičký čas zaměstnán jsem
při pekelné kanceláři —
a to není práce lehká;
nebot' díky vaší snaze,
máme příliv duší hojný.
Každá duše do rubriky
musí býti zanesena.
Sedmdesát sedm tisíc
odsouzených diurnistů
denně čtyr a dvacet hodin
jako bleskem perem kmitá,
takže časem—ba každý den—
papíru se nedostává.
Na štěstí však máme v pekle
celou řadu vědátorů,
básníků a belletristů,
kteří psali špatné verše
neb vědecká pojednání.
Z nich pak jeden každý z trestu
ve svých knihách, chtěj neb nechtěj,
slízat musí jazykem svým
plody svojí zbrklé duše.
Mnohý otravou pak zmírá
při té smutné procedůře.
Oko za oko—zub za zub,
platí také u nás v pekle.
Neb, čím v světě hřešívali,
tím jsou v pekle potrestáni.
Ve knihy tak vyčištěné
zanášíme jména všech těch,
které četbou otrávili.'' — — —

Nemístné povídání Satanovo v řeči
vázané nelíbilo se přísedícím čertům.
Začali se ošívati, škrabali se za ušima
a mezi rohy na čele, ba někteří v řeči

zcela nevázané bručeli a reptali.
Vždyt' nepřišli, aby poslouchali vodnaté úvahy chytrého šejnohy Satana!
Proč pak nedá slovo té fešné dívčici
—Příležitosti—starý tlučhuba!

Satan, maje uši dlouhé a sluch jemný, dobře zaslechl jejich rohaté poznámky a viděl ty pichlavé pohledy, které dolétaly k němu jako jedovaté šipky, na křeslo však, v němž seděla dívčina, snášely se blikotem zamilovaných kocourů.

''Bando nečistá, ač duchové, již horší jste, než ti s tělem hmotným nahoře,'' u sebe rozumoval Satan. Nahlas pak ku podivu měkce promluvil: ''Slečna Příležitost bude tak laskava a podá svoji zprávu. Prosím, hezky stručně.''

II.

Oslovená povstala. Před trůnem Satanovým uklonila se hluboko, na pravo a na levo pak jenom hlavou hnula. Z počátku hlas se jí chvěl.

V mladé hlavě dobrodružné plány,
v ruce sít'ku, na jazyku humor,
v košíčku pak hrstku nadějí —
vyšla jsem si prvně mezi lidi.
Vše mi bylo cizí, neznámé.
Také malou zkušenost' jsem měla,
domnívajíc se, že v světě Ctnost a
Láska vládne. Jaké sklamání!
O člověku představu jsem měla,
málo nižším že jest anděla, a
zatím často tvář má studem rudla,
když jsem mýlkou sít'ku nastražila,
kde již člověk dávno Neřest líbal.
Tak to šmahem bylo u dospělých.
Všudy Pýcha, Lakomství a Smilstvo,
Závist s Leností a Obžerství.

Chtěla jsem již ruce složit v klín
a v skrytu plakat nad svým
nezdarem. Však
jednou spatřila jsem dětské oči,
nevinné a čisté jako kvítky.
Kouzlily mě němou otázkou,
jež v hloubi oka u pestíku květu
jako zmije v stínu ležela. Tot'
zbytek kletby Adamovy viny, již
v dědictví svém lidstvu zanechal.
''Co hřích jest? Jak chutná jeho
plod?''
Z tisíců mi očí znělo vstříc. A
já jsem za odpověd' v mladých duších
fantastické vzorky kreslila, jež
rázem zaujaly celou mysl,
rozum zatlačily v koutek temný.
Nepokoj se zmocnil mladých srdcí,
touha nepoznané radosti hned
ovládala celou dětskou bytost.
Vydatný lov kynul na všech stranách.
Sít'ku jemně ztkanou z vláken
zlatých,
tenkých jako pavučina, pevných
jako zkutá ocel, házela jsem
na svou kořist plachou, až se chytla.
Rozněcovala jsem pokušení,
vymýšlela novou příležitost;
nebot' rozum, vůle, tělo tak jsou
zatíženy trestem Adamovým,
že se děti samy v náruč moji
otevřenou chtivě vrhaly a
vázati se daly zlatým poutem.

Jedinou jsem při tom potíž měla
s andělíčky strážnými. A v pravdě,
každý svěřenou mu duši bránil
jako věrné panoše svou dámu.
Obskakoval, mečíkem svým sekal,
výkřiky mě hleděl zaplašiti.
Mně to bylo k smíchu. Jejich meče
lámaly se na mé sít'ce zkuté
v pekle, jejich nezdar naladil je
k pláči. Co tu bylo slz a vzdechů
pro jedinou mladou lidskou duši!
Či stojí duše za to, aby anděl
ztrátu její mečem hájil, aby
pro ni plakal?
Řekni, otče, stojí?

Satan pohladil si rukou kníry,
Neřest trhla sebou v podivení,
Zatvrzelost pro sebe si bručel:

''Hloupá holka, nezná katechismus,''
čerti pak se srdečně jen smáli.
Příležitost rozhlédla se plaše,
v rozpacích pak usedla si v křeslo.
Slzy vzdoru vytryskly jí z očí — —

Satan zažehnal to intermezzo.
Chlácholivým hlasem pravil: ''Stojí,
milé dítě, stojí! Jedna duše
peklu získaná, tot' pro nás výhra,
nad níž celé nebe slze roní.
Vždyt' jest duše živým dechem Toho,
který zničil nás a jehož zničit
chceme!

A kdy zničen bude, ptáš se?
Z duší lidských mocnou vybudoval
bránu. Až ji dobudeme, padne
On! Tou branou jesti církev Jeho.
Příležitost, Neřest, Zatvrzelost —
vás tři — do světa jsem poslal
lákat, poutat, dávit duše lidské.
S prací tvou jsem zcela spokojen. Ty
nejsi ovšem hřích, tak jako družka
tvoje Neřest nebo Zatvrzelost.
Bez tebe však marná jejich práce.
Jenom Příležitost zplodí Neřest,
a když tato zajme srdce lidské,
teprv práci najde Zatvrzelost.
Také naivnost tvá ti dobře sluší.
Vždyt' i kočka, chce-li chytat myši,
neviňoučkou na se béře tvář. A
proto zcela nemístným byl výsměch,
který zavzněl na otázku tvoji.
Vítána bud' ještě jednou v pekle!
Za odměnu svého namáhání
přijmi otcovský můj polibek! — —

Satan sešel křepce s trůnu a políbil ji. Plamenný jeho dech vypálil jí znamení na čele.

Příležitost stala se tak miláčkem pekla. Rázem vyschly slzy v její očích, a stkvělá zář, příšerně vábivá, vzplanula kolem hlavy. Běda, koho oslní!

Na krásných, naprosto symetrických tvářích uhostil se úsměv radosti a spokojenosti. Krásná tvář— odporně krásná! Pravidelností svých rysů odpuzující. Běda, koho zláká její úsměv!

Úsměv, který vraždí!

Neřest vzala spanilou hlavinku do svých rukou a pocelovala ji na obě líce, až se temně zarděly. Zatvrzelost chtěl se zasmáti. Úsměvem však zkřivil obličej, jakoby byl z hloubi srdce zaplakal a při tom vypil nádobku plnou žluči. Během věků zapomněl se smáti.

Bylt' příšerou!

Ďáblové pak jako mlsní kocouři přicházeli jeden po druhém, poklekali před ní a líbali jí bílé ruce. Protože se však v pekelném horku potili, pouštěla jim černá barva s pysků a potřísnila hebkou kůži oblých ramen.

Všichni byli u vytržení.

Mládí a krása slavily triumf v samém pekle!

''Ejhle, Eva!''—zvolal Satan před tisíci lety pod stromem Poznání, a pádem první ženy dostal v moc budoucí pokolení, jehož ona byla matkou.

A Příležitost—věčně mladá, věčně krásná—tot' nesmrtelné pokračování smrtelné Evy. Proto klaněli se jí, zbožňovali ji!

Bez ní — nebylo by jich.

Každý výkřik duší ztracených v průrvách abyssu zněl: ''Ejhle, žena!'

A to byla **výčitka.**

Každý sykot hrotů plamenných žhavým písmem vsekal v bránu pekelnou heslo: ''Ejhle, žena!''

A to byla odvěká **pravda!**

Když radostná hnutí citů pekelných se uklidnila, vzal Satan Příležitost za ruku a vedl ji po stupních k trůnu a usadiv se pohodlně, pokynul, aby zaujala místo u jeho nohou. Nevídaný obrázek. Všichni na nich mohli oči nechat!

Jediný Zatvrzelost se na ně nedíval. Plačtivě se zasmál a polohlasně

pronesl: ''Satan, žena.'' Pouze dvě slova, která na vlas kryla dojmy tisíceré celých věků tanoucí mu na mysli: Byly to dějiny člověka vryté v jeho ocelové srdce. — — — I promluvil dále Satan hlasem starostlivě zbarveným: ''Dnes máme pátek. Nerad bych, aby nás tu překvapila třetí hodina, třetí vigilie; neboť zvonu hlas tou dobou působí nám velké bolesti. (Prostonárodní pohádka, již jsem v mládí slýchal, a dle níž tyto řádky píšu, vypravuje, že v pátek odpůldne uděluje Satan podřízeným duchům svým, kteří svádí lidi, audienci. Před třetí hodinou však, kdy vyzvání se na památku smrti Páně, uklidí se čerti do nejhlubších jeskyň v pekle, aby neslyšeli zvonu hlas, jenž jim působí nesnesitelné bolesti. Velikou trýzeň mají také, když některý z nich v nestřeženém okamžiku pronese slovo ''kříž'' neb jméno Spasitelovo. Pozn. sp.)

Všichni přítomní začali se ošívat. Patrno, že již vzpomínka na smrt' Páně jim naháněla husí kůži.

''Proto paní Neřest načrtne nám krátce obrys svojí práce.''

III.

Neřest pozdvihla se s křesla. Mezi tím, co upravovala ''myš'' pod skrovným pletencem vlastních vlasů a natřásala krajky i hedvábnou suknici, mazlivým hlasem se omlouvala, že není bezvadně upravena, jak by se k audienci slušelo. (Při tom Satana oslovovala důvěrným ''papá'' a ostatní ''páni kollegové''). Práce její, má-li býti úspěšna, nedovoluje, by se držela tak ''komilfó'', jako spanilá Příležitost. Vždyt' musí vyměsti s požívačným davem lidským každou krčmu i brloh a to hlavně v noci.

Po omluvě, při níž někteří z přísedících čertů již zívali, podala zprávu takto:

Práci lehkou mám, kde Příležitost
v mladém srdci roznítila jiskru.
Tu potřeba jen zadmuchat, a jiskra
vzplane plamenem hned vášní
dravých.
V chvilce srdce hoří, mozek čoudí,
vůle prchá z hořícího domu.
Bezradně tu stojí pohořelý.
Vášní spalován, tak jako Arab
bloudí světa Saharou a hledá
pramen vody v stínu štíhlých palem.

Konečně, když únavou již klesá,
zakotví se v mojí oase, kde
vábnou zahrádku jsem štípila:
Pýcha — květem makovým tu září,
Lakomství — pak růží šípkovou;
Smilstvo — vonnou tuberosou dýchá,
Obžerství — se v asperulle skrývá,
hledík žlutý — **Závist** — v sobě tají,
náprstník se rudým **Hněvem barví,**
na bařině leknín — **Lenost** — leží.

Zabloudí sem mužové i ženy
pokochat se vůní, barvou květů.
Jedni utrhnou si jeden kvítek,
druzí uvíjí si pestrou kytku.
Čichají, a brzy vůní zpiti
upadají v těžký spánek zvyku,
plný směšných snů a mátoh divných:
Jeden vidí tigra hladem řváti —
podává mu sladké cukrátko;
druhý tenkou žíní poutá lvici,
drásající jeho bílé tělo;
třetí na zbouřených vlnách moře
lasem ztkaným z vláken pavučiny
zachytit chce stožár korábu a
dopravit v záliv vody tiché.
Věru, zábavná to podívaná:

Lillipután zápasí tu s obrem,
mravenec chce pozdvihnouti skálu.
Na konec však směšné finále:
Tigr s cukrátkem i dárce shltne,
druhého lev sžírá s kostmi všemi,
lod' pak pyšná v příboji se tříští
na skalinách, pod hladinou vodní...

Já se k tomu chechtám šíleně. Vždyt'
blázinec to plný rozumbradů,
kteří v sobě sílu obrů cítí,
na můj povel však, jak malé děti
opičí hned tančí menuett.
Za požitek rozum dává v sázku —
vůle láme se jak třtina větrem,
člověk pak, jenž rád se králem zove,
místo koruny — má čapku clowna.
O svobodě píše básně vzletné,
hotov za ni život položiti —
za jeden však úsměv na mé tváři
zapře ideály, důstojnost, a
za mnou plazí se jak otrok bídný.
K smíchu jest to lidské pokolení...

Neřest dala se do tak odporného smíchu, že Satan mimoděk střihal ušima jako zajíc, poslouchající Tartiniho ''Ďábelskou sonatu'' na housle.

Druzí pak na ni udiveně patřili s němou otázkou v očích, nechápajíce, co by v jejím vypravování bylo k smíchu.

Rázem však přestala se smáti. Tvář její se zachmuřila, ba zdálo se, že děs vyzírá z polootevřených očí.

Odkud ta náhlá změna nálady?

Která vzpomínka neblahá dovedla rozladit její otrlou duši?

Trapné ticho zavládlo vůkol. Jen pekelný orloj z kteréhosi vedlejšího oddělení při každém úderu kyvadla provolával sarkasticky svoje krátké a přece věčné ''Immer—nimmer — immer—nimmer.''

Ticho, ač trvalo pouze několik vteřin—v pekle ovšem každá vteřina jest věčností—bylo čertům velmi nepříjemné. Proto oživly tváře a zablesklo se v očích všech, když Neřest ujala se opět slova. Avšak jaká to byla řeč?! Kdyby byla předvídala její následky!

Slovo stihalo slovo jako blesk.

Tot' výbuch sopky zapálené záštím.

— — — — — — — — —

Přece někdy cítím, že jsem slaba.
Síla jakás moje dílo kazí:
ruka tajemná mé svody drtí.
Marně hledám ji a po ní pátrám,
abych odrazila její úder.
Kořist volně prchá bez úrazu,
mezi tím co já se zlostí chvěju.
Znám tu ruku!
Znám i její sílu!
Marně rozpřáhnu se dýkou,
jedem vášní otrávenou —
marně po ní bodám — — —

Vyděsím se tváří řeholnice,
jejíž bledost výčitkou mne mrazí;
kostelní zvon hromem v srdci zahřmí,
jako by již soudný den měl nastat;
šepot modlitby mě bičem mrská,
štve a honí z místa na místo, a
děsný strach opřádá celou bytost,
někdy namátkou-li na stín šlápnu
lůžka, které Jidáš radou mojí
Mistru svému ustlal, Jehož jméno
nikdy nesmí vyjít z našich úst — —
Ohromena prchám bez cíle a
toužím slétnout v abyss pekla k vám,
bych na prach sežehnuta byla rázem
a rozmetena větrem v nekonečnost...

— — — — — — —

Do uší mi bije stará kletba,
která srazila nás s výšin nebes
dávno před tím, nežli Adam s Evou
v pláči před branami Edenu
stanuli a pohlíželi v dáli.
Bodláčí a hloží v jejich poli
brzy mizelo, a kletá půda
prací změnila se v zemský ráj.
Kdo je sílil?
S čela pot kdo
měkkou stíral rukou?

GOLGOTA!

Símě v ráji zaslíbené vzrostlo
na Golgotě v mocný strom, jenž
květem
bílé naděje se obalil, a
brzy skytal plody věčné spásy.
Nám však strom ten stal se
záhubným, a
jeho kořen jako mocná pata
drtí lebku, ničí úklady — — —
Není naděje — — — a zoufalství
jest naším údělem až ke dni hrůzy —
— — — — — — —
Lidem na Golgotě strom ten září —
Satane — kdy světlo roznítíš,
jež by bleskem mocným na oltáři
navždy zastínilo
kletý — **KŘÍŽ?!** — —
— — — — — — —

Pronesši nový tento rouhavý výkřik, padla Neřest do svého křesla a svíjela se, jakoby napadena byla epileptickou křečí. Ztrnulé oči bez životní jiskry upřely se na Satana. Ruce zat'aly se v chumáčí krajek, a z koutků pevně sevřených úst prýštila se pěna sotva slyšitelným sykotem. Pohled na zvášněného démona byl bolestný i odporný.

Tot' účinek posvátného slova **KŘÍŽ.**

Celé shromáždění úpělo pod jakousi tajemnou tíží. Hrůza mávala černým křídlem nad temnými postavami.

Čerti utlumeně a bolestně vyli a řvali, což podobalo se vzdálenému kvikotu vepřů. Někteří rukama si třeli čelist, jakoby měli bolení zubů. Byla to idiosynkratická obrna zubů, která mimoděk zachvátí nervy zubní, vidí-li člověk někoho kousati sklo.

Pocit obrny, jsa nevyslovitelně nepříjemný, může býti obrazem jistých muk pekelných; nebot' pocit tento stupňovaný lze pokládati za ''prae-gustatio inferni''. Satan asi také trpěl nevýslovná muka. Nedal toho však na sobě znáti, aby mu snad někdy někdo nepředhodil slabosti. Přemáhal se hrdinně. Několikrát zlostně podíval se na Neřest a v duchu litoval, že jí dovolil klábosit. Ani se nenadál, že by jí mohlo vyklouznouti z úst to hrozné slovo. Dobře ještě, že je pronesla jako kletbu; jinak by byli musili klečeti ve strašných bolestech až do západu slunce.

Jediný bez hnutí seděl tu ''kovář lidských srdcí''—Zatvrzelost a smál se na plné kolo; plakal totiž úpěnlivě, až mu slzy potůčkem stékaly po zamračené tváři. Zdálo se, že s radostí se pase na útrapách svých kamarádů; nebot' jakákoli citlivost mu byla protivnou.

IV.

Teprve po několika minutách dostavila se úleva. Neřest probudila se ze své ztrnulosti, a čerti zvolna oddychovali, jako po těžkém děsivém snu. Zatvrzelost klidně povstal z křesla a nečekaje na vybídku Satanovu, beze všech poklon podával svoji zprávu. Slova jeho zněla úsečně, jako když ostrým mečem do kamení seká:

Mne mrzí jen, že klábosením ztrácím
svůj drahocenný čas. A moje řeč
snad nebude vám milá. Vím to dobře,
žet' ďábel také pro pravdu se zdvihá.
Zde slečna Příležitost—ovšem mladá,
což omlouvá ji dnes—tu paní Neřest,
již stará dost, by rozum vládl citu—
se obě strhnout daly v citů příval
a v mdloby padnou, uvidí-li —.
(Tu místo slova ''kříž'' udělal znamení kříže rukou ve vzduchu).
To je slabost ženská, vratký
charakter.
Vždyt' slabý d'ábel není d'áblem
celým,
a kořist' třeba držet rukou silnou.

Již celým světem vládlo by dnes
peklo,
nebýt tu vašich slabých ženských
ruk.

(Satan udiveně hledí na mluvícího a někteří z přísedících volají: ohó — ohó!)

A nebýt mne, tu věru plamen pekla
by brzy ztuhnul v rampouch ledový.
Neb Ten, jenž tebou s výšin smýkl
v propast,
(tu podíval se opět na Satana),
dal měkké srdce v prsa člověku.
A o to srdce třeba svésti boj!
Kdo srdce má, ten zajme celou duši.
Já kovám s horlivostí srdce lidská,
a téměř vždycky podaří se v ráz
je zakaliti v tvrdou, šedou ocel,
o niž hluše odráží se každý
výkřik svědomí. Ba moje ocel
neměkne ani pod perlíkem Ctnosti,
ani když jím buší Trpělivost.
Jet' Trpělivost rodnou dcerkou Stáří,
a Stáří ovládám já svojí rukou.
A slibuj nebe takovému srdci,
odpoví ti zpupným výsměchem.
Chtěj, aby modlitbou se vzneslo k
Bohu,
a ono sepne ruce k Satanovi.
Ba vroucně bude žadoniti tebe,
bys vrátil jemu mládí, prožité
uprostřed bařin jedovatých chtíčů
a na úžehu vášní morových.
Což nezalétá k tvému trůnu v pekle
s jich vyžilých rtů chlipná modlitba:

Ó mocný Satane!

Rád ve tvůj já se vrhám spár
a k nohám tvojim kladu stáří svého
dar,
totiž: svoji ctnost.
Budu míti dost,
když všechny hříchy mladosti
ještě jednou v radosti
prožíti mi dáš! —

Hle, taká práce vyplácí se peklu,
a to jest práce má!
Jsem na ni hrd!
(Zatvrzelost rozhlédl se vůkol — a zdálo se, že vzrůstá v obří postavu. Satan v projevu spokojenosti pokyvoval hlavou, a mezi čerty ozývalo se pochvalné uznání.)

Jsem jist, že ani jedno lidské srdce,
jež v kleštích měl jsem na své
kovadlině,
již nikdy nezměkne, leč jako hruška
uhniličená, když spadne k zemi.
A já ti házím lidské hrušky v klín.

(Satan podíval se přímo na mluvícího a vsuggeroval mu otázku:
Jak dlouho ještě budeš jímat srdce
a kaliti je v tvrdou, šedou ocel?—)

Až do skonání světa!
Zuří boj
již od té doby, kdy ty sám jsi
v ráji vyřknul ono: ''Nebojte se!
Jezte stromu zapovězeného
ovoce a št'astni budete!''
Tím meč jsi vzpoury hodil v srdce
lidské;
a v boji tom se měří **člověk-zvíře**
se svou lepší částkou—**s andělem.**
Tot' království je v sobě rozdělené,
dům vystavěný z písku v základech.
(Satan usmíval se tomu citátu).
Já k výboji se spojím **se zvířetem**
a spolu v duši lidské zadávíme
anděla. A kdyby zdánlivě
jen byl snad mrtev, vrátiti se chtěl
pak
po čase zpět v duše příbytek,
najde srdce—dům svůj—zkuté v ocel!
Marně svojí měkkou, něžnou rukou
pokouší se vytesati dvéře,
okna, jimiž nahlédnout by mohl,
zda na krbu v srdci aspoň jiskra
Dobra, Pravdy, Krásy posud doutná.
Vše a všudy ocel!
Smutně s pláčem,

se žalobou na rtech — kráčí k Otci.

* * *

Někteří z přísedících čertů se zamyslili. Jak lehkou a zábavnou zdála se jim býti práce Zatvrzelosti, Neřesti i Příležitosti! Zatoužili po čerstvém vzduchu i volném životě na světě. Ba závist zdvihla svoji hadí hlavu v jejich nitru. Zatvrzelost prohledl ji okamžitě a pravil:

Vím, co mnohý z vás si myslí:
Tito tři
tam na světě se dobře musí míti,
co my tu zatím dole v potu tváři
jsme zapřaženi jako otroci.
Však chyba lávky! Není to tak
skvělé,
a jest to perný chlebíček, co jíme.
Z vás každý má již vyměřený čas
i krok—a pak se oddá odpočinku.
A třeba někdy zaspal—jaká chyba?
Vždyt' z pekla duše nemůže již
prchnout.
Než, u nás jinak. Plné ruce práce
hned od časného rána pozdě do noci.
Já věru často nespím celý týden.

A divno vám, že stár jsa, dříti musím?
To lehce vysvětlím!
Snad víte dobře,
že každý d'ábel, má-li úspěch míti,
vždy musí býti dobrý psycholog
a znáti všecky složky lidské duše.
Tím spíše Příležitost', Neřest a já!
A hlavní nástroj, na nějž duše hraje,
jest mozek; vněm se líhnou myšlenky.
Jakmile některá se proklubává,
bud' z bahna nebo z žírné půdy —
neb mozek různých lidí různě plodí—
hned Příležitost jako akušerka
tu s jedné strany stojí, s druhé anděl,
a oba po ní rukama se ženou.
Pak svedou o ni boj!
Kdo zvítězí?
Nu, jednou slečna, po druhé zas anděl;
a tak se u nich radost s žalem střídá.
Když Příležitost myšlénku již chytla,
jak mrštnou rybku do své zlaté sít'ky,
hned hraje si s ní, polaská ji něžně,
a pak ji předá paní Neřesti.
Ta jako chůva postará se o ni:
tu dá jí čichnout k některému kvítku,
tu uvije jí pestrou kytici,
a celou zmámenou pak pošle ke mně.

Však kostel, kněží, víra, růženec
a knížka modliteb i různé city,
jež vyvěrají z pobožného srdce,
přečasto myšlenku nám odloudí,
že místo v abyss k výšinám se vrátí,
kam ruka naše marně po ní sahá.
Neb mozek rád se snoubí se srdcem;
tot' manželství, kde myšlenka je
mužem —
cit — ženou. Manželství to zvrácené,
v němž žena obléká se v kalhoty
a muži ponechává svoji sukni,
či abych zřejměji se vyslovil:
že často mozek líbá ruku srdci,
ba otročí mu podle libosti. — —
A proto kovám srdce, aby zatvrdlo
a ponechalo myšlenky tak v mozku,
jak rodí se. A víc se rodí zlých,
než dobrých.

Každá zlá pak splodí hřích,
jejž slabá vůle snadno v zločin mění.
Já směju se —
a peklo má svou žeň!
Tut' patrno, jak těžkou máme práci,
že věru netřeba nám záviděti....

* * *

Satan pozoroval, že suchopárné výklady Zatvrzelosti se protahují do nekonečna. Také ostatní čerti jevili omrzelost. Ošívali se, ba zívali. Ostatně látka přetřásaná byla jim více méně známa. Proto Satan mluvícího opatrně přerušil a zavolal služebného ducha, řka: ''Běž do vedlejší komnaty, podívej se na orloj, kolik jest hodin. Třeba dbáti, abychom ve tři hodiny byli v úkrytu.''

Služebník—byl to d'ábel kulhavý i zdlouhavý—vraceje se po chvíli, oznamoval ''Za půl hodiny dovršena

bude třetí hodina třetí vigilie denní.''

''Bodejt' noční,'' poznamenal kousavě Satan; nemělt' rád zdlouhavého sluhu pro jeho pohodlnost.

Tento na Satana blýsknul očima a zabručel: ''Podruhé se mne tak hned nedovoláš!''

Všichni se dali do smíchu. Sám Satan byl rád, že audience skončila vesele; nebot' málo kdy zavládala mezi jeho poddanými dobrá nálada.

Aby jim dokázal svoji blahosklonnost, pravil: ''Jsem spokojen s vaší prací na světě.

S horlivostí i sebezapřením jste pochopili a vykonali svoje poslání. Ani nemám vhodných slov poděkovati zvláště Zatvrzelosti, který s pílí, spojuje hluboké vědomosti a tím stává se základním kamenem pekelného paláce.'' (Netřeba podotýkati, že tu Satan nadsazoval a lichotil. Vědělt' dobře, proč!)

Zatvrzelost, ač citům nepřístupen, přec byl polechtán lichotivým uznáním. Uklonil se nepatrně, a v očích zaleskla se slza.

''Zbývá nám ještě několik minut,'' dodal Satan, ''a Zatvrzelost mohl by nás příjemně pobaviti předvedením několika pohyblivých obrázků svojí účelné práce na světě, jednak k poučení, jednak k obveselení.''

Tato zábava nebyla čertům neznáma, ba těšili se na ni. Také Neřest usmála se s vděkem na Satana. Příležitost zatleskala rukama a objavši ho, pravila: ''To byl výborný nápad, papínku! Děkuji ti srdečně!''

Obě znaly pohyblivé obrázky na světě a mívaly při nich znamenitý lov.

Zatvrzelost svolil ochotně. Vyzval je, aby dívali se upřeně na protější stěnu a na něho, aby soustředili mysl.

Netřeba dokládati, že nepoužíval kinematografu, nýbrž suggesce.

Vyvolával obrázky ve svém nitru a promítal pomocí nám neznámé vyšší dimmense obrazotvornost svého obecenstva.

Jelikož byli všichni duchové, nepřekážel jim ani čas, ani prostor v uvědomění a pochopení toho, co povstávalo v duši Zatvrzelosti.

Každý zjev vyvolán byl rychle i jasně.

Stěna se rozstoupila a bylo viděti daleko i hluboko do světa.

Minulost, přítomnost i budoucnost si tu podávaly ruce.

Péru lidskému nelze sledovati všechny jemné záchvěvy a změny duševní, které byly předvedeny; nýbrž musíme se spokojiti chabým nástinem výkonů zevnějších.

Lidský duch chápe jen do jisté míry, an tělo překáží k úplnému poznání.

(Z velikého dramatu, které se tu v malé chvíli odehrálo, pokusím se podati jen několik scén.)

Poeta laureatus dává si kovati srdce k velikým činům.

Z mlhavé dálavy přichází mladý muž. Čím více se blíží v proscenium, tím ostřeji se rýsuje jeho postava.

Nyní vstoupil v plný sluneční jas. Oděn jest antickou togou mužskou, zhotovenou z drahocenné látky. Na nohou má opánky, v ruce drží zlatý květ lotosu. Vlasy má spjaty vavřínovým věncem a čelenkou ze zlata, v níž zasazen jest jediný veliký drahokam. Odrážené paprsky sluneční vyzařují se z něho tisíci mihotavými praménky.

Podle muže, jako z mlhy utkán, vznáší se andělský zjev. Jeho Dobrý Genius.

Blažívý jest pohled na tu dvojici.

Opačným směrem blíží se dvě vznešené postavy ženské. Dvě sestry.

Ve zlatých korunách stkvějí se jejich jména:

PATRIA — ECCLESIA.

(Vlast' — Církev.)

Nyní je potkal mladý muž—poeta laureatus. S úsměvem nebeským podávají mu ruce. Básník v rozpacích pohlíží s jedné na druhou.

V okamžiku však vynoří se za ním temná postava, napřáhne rámě, jednou ranou srazí Dobrého Genia k zemi a zaujímá jeho místo. Sklání se ku hlavě básníkově a našeptává mu cosi v ucho.

Obličej poety se zachmuří.

Pravou rukou prudce odstrčí z cesty jednu z žen—Církev—takže pohaněna padá do prachu země. Druhá —Vlast'—vypukne v pláč, sklání se k sestře své, pozdvihne ji z bláta a potřísněnou tiskne na prsa.

Básník kráčí pevným krokem dál. Zlý Genius se za ním spokojeně usmívá.

Na pravé straně jeviště stojí budova, z níž ozývají se zvonivé údery kladiv na kovadlinu, a z otevřených vrat po každé ráně vystřikne prouha sršících jisker. Nad vraty na prkně jest nápis: ''Kovárna lidských srdcí. Majitel—Zatvrzelost. Otevřeno ve dne v noci. Za práci se ručí.''

Před kovárnou stojí sám mistr: K němu ubírá se básník a rozmlouvá s ním krátce, pak oba vcházejí dovnitř.

Tam básník ponoří ruku do svých prsou, jedním rázem vyrve z nich srdce a podává je mistrovi, který je uchopí do kleští.

Zlý Genius mne si spokojeně ruce a tajně vymění s kovářem několik významných pohledů.

Ten klade srdce ve žhoucí ohniště ''nenávisti'', a když se rozehřálo bílým žárem, položí je na kovadlinu a přidržuje kleštěmi.

Ihned chopí se dva tovaryši kladiv —jedno má nápis ''závist'', druhé ''pomsta''—a buší v taktu rychlým tempem, mezitím co mistr kleště dle potřeby obrací. Již po několika ranách se srdce spadá trojí obal—víry, naděje a lásky—a mění se v řeřavé oharky, které prolétnuvše vzduchem, padají k zemi sežehnuty v popel. Objem srdce zmenšil se ještě více, když mistr je ponořil do nádoby k zakalení. Vychladlé pak podal básníkovi, který vlastní rukou umístil je v prsou.

Bylo tmavě lesklé, tvrdé a ledově studené. Když chtěl platiti, poklepal mu jeho průvodčí na rameno a řekl: ''Již je zaplaceno.'' Při tom opět významně se usmál na kováře — — (Básník setrval nějaký čas v kovárně. Objeví se však v příhodnou dobu, aby dokonal práci svou.)

Řetěz z těžkých koulí kovových.

Na levé straně ohromného jeviště zdvihal se vrch, ne nepodobný našemu českému Řípu. Na temeni pod rozložitou lipou stála Vlast ruku v ruce s Církví. Obě shlížely dolů do roviny. Tam se hemžilo podivnými postavami. Lidé obojího pohlaví a všelikého stáří ubírali se plouhavým krokem do neznáma a prohýbali se pod tíží kovových koulí, které měli připevněny na krku.

Bylo na ně smutné podívání.

Koule byly různé velikosti.

Jeden jich nesl více, druhý méně.

Do každé vyryto bylo slovo: Byla to jména různých hříchů, zločinů a neřestí.

Hříšníci tu nesli svoje svědomí.

Větší část těch, kteří měli koulí celou řadu, zacházela do kovárny. Dávali si kovati srdce, aby nabyli srdnatosti a snáze mohli nésti břemeno aspoň tak dlouho, než se s ním sřítí do propasti, jejíž černý jícen na obzoru se rozvíral. Církev něko-

likráte k nim sešla, hodlajíc jim koule s krku sejmouti. Nedbali jí. Někteří se jí posmívali, někteří ji nešetrně odstrčili, někteří po ní plvali. **Všichni pak jí ukazovali svoje nová, ocelová srdce**—a mátožným krokem se táhli dál — — —

Ocelové srdíčko pañátka s kružidlem a trianglem.

Mžikem rozvíjel se nový děj.

Na jevišti vyřítil se dav zdivočilých postav, mužů i žen. Byli oděni v hadry a z očí jim sálala surovost.

Každý táhl za sebou vzpírající se řeholní sestru.

Vůdcem jejich bylo vychrtlé pañátko s nosem skobovitým, podobné démonu, který doprovázel básníka do kovárny.

V jedné ruce drželo kružítko a trojhran, v druhé tabulku s nápisem: Barcelona.

Před ustrašenou a sesmutnělou církví uspořádali divoký rej.

Na rukou a nohou spoutané řeholnice strhli k zemi, kolem nich utvořili kruh a držíce se za ruce skákali podle taktu, který jim oběma rukama i hlavou dávalo vychrtlé pañátko. Při tom vykřičenými hlasy zpívali. V pravdě nebyl to zpěv, nýbrž vytí vlků.

Slova vášnivé melodie zněla:

Rozbijte koruny císařů, králů,
chrámy a oltáře sžehněte v prach,
boháčům postavte šibenic řadu,
pomsty se chopte a zaplašte strach.

Na troskách světa my zbudujem' říši,
kde bude Svoboda s bratrstvím žít,
u plné mísy a vždy velkou lžicí
bez práce budeme jísti a pít.

Na stromy pověste černou to rotu!
Pereat peklu — a na zemi ráj!

Biskupům, kněžím pak pohřební notu zapějte vesele, až zazní háj!

Ženy, ač-li furie toho jména hodny byly, doprovázely zpěv mužů kastanetami, jichž drnčivé zvuky splývaly v daktyly:

''Ferrero, Ferrero, Ferrero—fero!'

Při slovech: ''Kde bude Svoboda s Bratrstvím žít''—zastavili se tancující na chvíli a každou slabiku akcentovali kopnutím nohou do těch bezbranných řeholnic.

Toto paradoxon tak se líbilo pañáktu, že se řehotavě smálo, a rozjaření jeho jevilo se obláčkem modravého výparu, který vycházel z oblezlé hlavy a šířil mefistický zápach po česneku.

Když se byli tance nabažili, vrhli se jak mužové tak i ženy na řeholnice, strhali s nich posvátný oblek, cingula, škapulíře, vyrvali jim z rukou spjatých růžence — jedinou to jejich zbraň—i modlitební knížky, a vše naházeli na hromadu, aby měli z důstojné kořisti hranici k obveselujícímu autodafé. Na blízkém hřbitově vyvrátili vysoký dřevěný kříž, tělo Kristovo s něho palicí otloukli— to vykonalo pañátko—příčná ramena usekali a sloup zbývající zasadili do země uprostřed hranice a řeholnice k němu přivázali.

V mžiku vzplála hranice.

Plamenné jazyky olizovaly tváře obětí. Ubohé mučenice pro Boha a Jeho milosrdenství prosily za smívání.

Nadarmo!

Katani pod tajemným vlivem kružítka a trojhranu smáli se a v odpověď ukazovali svoje malá, ocelová **srdce.**

Nejmenší mělo pañátko. Sotva je bylo viděti. Bolestné prosby a výkřiky umlkly a místo nich zaznělo

smutně velebné: ''Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam.''

Z pozůstalé hromádky popela vznesla se k výšinám bílá holubice. — —

Krev Abelova tu nevolala o pomstu — — —

Bílá holubice usedla pokojně na Svaté Srdce Ježíšovo. — — —

A svět se rozdělil na dva tábory: Jedni, kterým kovář Zatvrzelost srdce ukul a zkalil ve své kovárně, přicházeli a s kletbou rozhazovali plnýma rukama prach spálených do větru, aby byl roznesen a zneuctěn po celém světě. — —

Druzí, u nichž anděl zvítězil nad zvířetem, poklekali na místo autodafé a líbali půdu znesvěcenou člověkem-zvířetem.

Tot' byla obět' smíření.

Harakiri vlastního svědomí.

Na jevišti přiběhl muž. Stanul. Jednou rukou svíral zkrvácený nůž, druhou držel vak s penězi. Byl celý uděšen. Ohlížel se plaše hledaje úkrytu.

Již vyskočil, aby běžel dál.

V tom však zjevil se před ním anděl a zastoupil mu cestu.

Muž se zarazil a sklopil oči před přísným, vyčítavým pohledem andělovým.

Najednou se vzchopil, anděla odstrčil a několika skoky octnul se v hustém křovisku u cesty a ukryl se.

Anděl vznášel se za ním a upjatě pohlížel do křoviska.

Po chvíli muž opustil úkryt a šíleným spěchem pádil na vysokou horu při obzoru se vypínající. Dosáhnuv temena, klesl na zemi a rozhlížel se opatrně po širém okolí.

Tento rozhlížel se, kudy by mohl uprchnouti. Na jedné straně řeka, na druhé pouhá rovina.

Najednou mu zablesklo v očích.

Nakrčil se jako tigr hotovící se ke skoku na kořist', a s výkřikem vzteku vrhl se na anděla — volnou rukou uchopil ho za hrdlo a pěstí, v níž držel peníze, udeřil ho do spánku.

Anděl omráčen shroutil se k zemi.

Muž naklonil se nad ním, položil mu ruku na srdce, zda ještě bije — oddechl si z hluboka a ubíral se do kovárny, kde mu ''kovář lidských srdcí'' zakalil srdce v šedou ocel.

Po chvíli přišel zpět — kliden.

Sebral peníze do vaku, políbil jej a uložil pod kabát na srdce.

Pak zdvihl nůž, na němž zatím krev oschla, napřáhl—a jedním rozmachem jej vrazil omdlelému anděli do prsou — — — —

Zabil svoje svědomí — — —

Brzy však střemhlav utíkal po srázném svahu hory do údolí, nebot' spozoroval, že anděl z druhé strany již již vršku hory dochází.

Seběhnuv na rovinu vyhrabal nožem v písčité půdě jámu, skočil do ní a rukama se rychle zahrabával.

Než byl hotov, byl tu i anděl a posadil se na okraji jámy.

Muž zahlédnuv jej, vykřikl hrůzou a záštím, vyskočil z jámy a hnal se k široké řece, do níž bez rozmýšlení skočil, až se za ním voda zavřela.

Vynořil se až u druhého břehu, kdež vystoupil na zemi, odhodil nůž i vak s penězi, tak že se rozkutálely v trávě. Na to svlékl kabát, aby jej na slunci usušil, a jal se sbírati peníze.

Když jich měl již plnou hrst', chtěl je uložiti do vaku.

Vzpřímil se — avšak stanul jako bleskem omráčen.

Anděl totiž zatím přeletěl koryto řeky, zdvihl vak a postavil se hrozivě proti muži.

Po těchto méně důležitých episodách, s nimiž potkáváme se v životě

každodenně, předvedl ''kovář'' mistrovský kousek, výkvět svojí práce:

BANKROT DUCHA —
TRIUMF PEKLA.

Jeviště prohloubilo se všemi směry ještě více.

Představovalo mystické údolí ''Josafat''. Rozměry byly tak ohromné, že tu snadno všechny touhy, vítězství i porážky ducha lidského všech věků se mohly opakovati i pokračovati.

Kovárna i vrch zůstaly na svém místě nezměněny.

Také obě postavy — PATRIA A ECCLESIA — stály pod lipou.

Najednou údolí se počalo oživovati nesčetnými davy. Spěšně hrnuly se se všech stran. Rovný chvat — rovný zápal — protože stejná touha je sem pudila.

Adepti ''kováře'' sešli se tu k dostaveníčku.

Z bran starobylé budovy, na níž těžko již bylo lze postihnouti oprchalý nápis:

''ALMA MATER — SCIENTIAE
et
ARTIBUS—''

vyhrnuly se řady mladých mužů, vedených starci vysokých čel a dlouhých brad.

Všichni, jak mladí, tak staří, nesli pod pažemi červotočivé follianty vázané vepřovicí, za uchem brkové péro a na knoflíku pláště kalamář. Prsty měli potřísněné inkoustem.

Shlukli se v nepřehledný dav kolem mohutné sochy.

Z žuly vytesaná postava ženská, obrovitých rozměrů, opřená levicí o mramorový kříž, v pravici pak vztýčené zapálenou pochodeň, jejíž jas osvětloval do nedozírné dálky minulost — stála tu velebně na skále.

Ve skále vhlodána byla zubem času slova nápisu:

''Cultura antiqua—Cultura Christi—
Cultura salvefaciens.''

Za příkladem a na povel bradatých starců, bombardovala mládež sochu svými pery, kalamáři a folianty.

Péra se vytupila, inkoust stékal v potůčkách, zanechávaje špinavé skvrny na říze sochy, follianty se tříštily o skálu, a rozbité desky i vytrhané listy odnášel vítr.

Socha však stála mračna bez hnutí.

Znavení útočníci po různu ustupovali.

Ztratili energii, či šetřili ji na budoucí útoky?

Jejich místo zaujali noví příchozí.

Vrata továren se otevřela a vychrlila do údolí

''mozolné ruce a vzdorné
hlavy.''

Bylo jich na milliony.

Některým z očí plála nespokojenost, jiným pomsta, opět jiným zášť.

V rukou nesli nástroje, jimiž svým pánům zhotovovali: nádherné paláce, rozkošné villy, měkká lůžka, drahocenné obleky, letkvary proti nudě, stoly obtížené lahůdkami a šampaňským.

Zuřivě házeli tvrdé mozoly na sochu, snažili se základy její podemlíti potůčky potu stékajícího s jejich čel — vše marno! Žula byla tvrdší než mozol, skála pak vkořeněna byla v hloubi země, takže potoky potu odplavily s ní jen mech a lišejníky, které tu během věků vyrostly.

I tito ustoupili s nepořízenou — a socha stála ticha, mračna jako dříve bez hnutí — — —

Daleko skoro při obzoru pracovaly řady

''oráčů.''

Chvilkami bylo viděti záblesk radel, když náhodou drobným pískem vyleštěná plocha nože vyjela z ornice

a odrazila zrcadlem svým paprsky sluneční. Časem zazvučely pluhy jako zvony, když v brázdě orné půdy setkaly se s balvany a oblázky.

Tyto zvuky jako harfou doprovázely píseň, kterou pracující oslavovali přírodu i její pána.

V nápěvu i slovech byla touha ukojené blaženosti.

Brzy však jakýsi vichor jedovatý rozhučel se po nivách i rolích.

Oráči těžce oddychovali. Hymny zmlkly. Pluhy přestaly svítit a zvonit; na čelo posadil se škaredý host.

Zamračeni chápali se nástrojů, kterými doposud dobývali chléb svým milým i celému světu, setřeli s nich pot věků, svoji krev i svoji lásku: **Kosa stala se mečem, cep válečným mlatem.**

Tak ozbrojeni opustili pluhy i všechny tklivé zkazky, které ústy květin a trav jim vyprávěla živná matka — země, a spěšným krokem ubírali se do kovárny. A ''kovář'' povždy klidný, povždy k službám volný, místo kos a radel naklepával, ocelil jim srdce.

Se srdcem pak novým hrnuli se k soše a vší silou ramene doráželi na ni kosami i cepy.

Kosy brzy otupené nebo přeražené spadávaly s násadek, a cepy rozbíjely se o tvrdou žulu — — —

Také tito sklamáni ustoupili, a socha stála chmurně, pevně jako dříve.

Za nimi přicházeli jiní.

Snad vystřídali se již všichni příslušníci bílé tváře.

Mrzuti i bojem vysíleni odcházeli a sedali na zemi do stínu sochy.

To však nebyl konec dobývání.

V dáli rozvířil se vzduch kotouči prachu, a k soše přihnala se horda jezdců.

Měli tváře rudé, oblek kožený a v prostých vlasech orlí pera.

Před sochou se zarazili a zvědavě prohlíželi kolos. Slýchávalit' o něm v hlubokém pralese i na širošíré savaně, nikde ho však nespatřili.

Váhali.

Jest to přítel či nepřítel?—(''Ohiyesa'', čistokrevný moderní Sioux, známý mezi Amerikány pode jménem ''Charles Alexander Eastman'', píše ve své knize ''The Soul of the Indian''—str. 63.: ''Perhaps the most remarkable organization ever known among American Indians, that of the ''Grand Medicine Lodge'', was apparently an indirect result of the labors of the early Jesuit missionaries. In it Caucasian ideas are easily recognizable, and it seems reasonable to suppose that its founders desired to establish an order that would sucessfully resist of the encroachments of the 'Black Robes'.)

Konečně sachemovi (vůdce a obětník, zvláště u kmenů Algonquinských) rableskio se v oku. Bylt' to chlapík políbený civilizací.

Místo koženého kabátce přioděn byl černým frakem, na hlavě cylindr. Ze šosu vyhlédalo hrdélko láhve s líhovinou; místo moccasinů měl botky s ostrou špicí.

Rozjel se tryskem kolem sochy, a ostatní za ním střílejíce z luků. Avšak kamenné i koštěné hlavice šípů drtily se o tvrdou skálu i sochu.

Diví útočníci brzy se nabažili práce bezvýsledné a zajeli do stínu ku svým ''bledým bratrům''.

Prostranství před sochou nezůstalo dlouho prázdné.

Krokem houpavým přicházeli noví dobyvatelé: ''Žluté Tváře''.

Copánky jako černí hadové mrskaly je ve tvář, která strnulými rysy prozrazovala starobylost rasy.

Mandlovitými průřezy očí však sálala věky potlačovaná vášeň.

Běda — až vznícena, rozpálí ruce,

aby zamávaly křivým mečem, který jim vnucen byl ''západními čerty''.

Papírovými draky — svým to posvátným standardem — udeřili několikráte sochu a s nepořízenou se ubírali vyšlapanou cestou ku svým předchůdcem do stínu a tam se mlčky posadili.

Zdálo se, jako by byli přišli ne z vůle vlastní, nýbrž spíše na čísi rozkaz cizí — — —

Ve stínu sochy bylo chladno, ba mrazivo. Tam nedařilo se myšlenkám ani pomstě. Povstali tedy zástupové mužů bílých, rudých i žlutých a hnuli se, aby vyhledali místo v slunečném jasu.

Běda! At' zamířili tam neb onam, všude s nimi šel Stín, ač socha stála bez hnutí a slunce v zenithu.

A nebyl, kdo by poradil.

Kdo pomůže jim skáceti koloss, jehož Stín na ně padal váhou hor? —

Když uzrál čas, a stísněnost' když dostoupila zoufalosti, vzal ''kovář'' básníka za ruku, vyvedl ho z kovárny a pravil ''Jdi a mluv k nim podle srdce svého.''

I šel, aby mluvil, jak mu srdce ocelové kázalo.

Spatřivše ho zástupové, běželi mu vstříc a mocným hlasem volali: ''Zdráv bud', synu Helliův!''

Křikem jejich naplněno bylo celé okolí, ba letěl hlas až přes útoň Oceanu, a od hor echem vracelo se: ''Zdráv bud', synu Helliův!''

Pozdvihli ho na svá ramena a jako Mojžíše v průvodu triumfálním nesli k soše.

Tam pozdvihl básník ruku s lotosovým květem a udeřil jím kříž, o který se kolos opíral.

Kříž se však nezachvěl.

Marně opakoval básník pokus svůj.

Ruka rouhavá zemdlela.

I zdvihli se zase všickni ti národové a s pokřikem šílenců rotili se kolem sochy.

Zmateně myšlenky zavířily, vášně se rozpoutaly, zuřivost' zachvátila lidské mraveniště, a milliony zat'atých pěstí bušily do kříže.

Marně!

Najednou utichl křik — a v bezdeché hrůze tu stáli národové.

Nastala tma!

Tma děsí. Tma jest klid. Klid jest smrt!

A oni chtěli život, ba více života než ho měli dříve.

Na rozkaz básníkův rozdělávaly se ohníčky, aby zaplašily dusivé mlhy svědomí, a aby viděti bylo na další práci osvětovou.

Plameny ohňů byly různě zbarveny: Jinak zářil oheň zanícený na ohništi mozku; jinak na krbu rodinném; jinak mihotaly záře ohňů národních a státních.

Jedni přikládali kousky svých mozků, druzí topili si volnou láskou, opět jiní politikou.

Na několika místech foukali do hranice složené z polínek Rovnosti a Bratrství; někteří obcházeli s rozžatými smolnicemi Svobody.

Ač byl ohňů nesčetný počet, přece bylo údolí jen matně osvětleno.

Chudé palivo. Málo jádra. Všude čmoud. Pitvorné mátohy stínů plazily se údolím.

Oči lidské příšerně světélkovaly. Údolí podobalo se bažině s tančícími bludičkami.

Církev—matka milosrdná, trpělivá, milující—viděla ohavnost spuštění a zrakem prorockým prozírala budoucnost, na jejíž konci byla záhuba pro ty, které omámila vůně lotosu. Neměla výčitek pro svedené děti, nýbrž lásku.

Rozžala lampu a pevným krokem vydala se s hory do šerého údolí.

Plamen lampy vbíjel se ostře v oči vítězů, rozptyloval šero a v nepříjemný chlad vléval proudy oživujícího tepla.

Pohrdli však jejím světlem. Zamykali oči a prchli do pološera, na něž přivykli si zrakem.

Krokem spěšným, puzena jsouc láskou, kráčela dál, až stanula před vůdcem—básníkem.

Poděsil se její přítomností! V rozpacích obrátil se k svému průvodci o radu.

Zlý Genius poskvrňoval chvilku Církev jedovatým pohledem; pak našeptával cosi básníkovi, v jehož očích zlověstně zableskло.

Blesk byl rozhodnutím! Přiskočil k majestátní postavě a šlehal lotosem v její bolestnou tvář.

Církev trpěla i tuto pohanu. Jenom pozdvihla lampu výše, aby ji uchránila před pohromou. Básník zuřil, soptěl, a z úst řinuly se celé svazky předhůzek, pomluv a blasfemie.

Církev však stála klidna.

A zlý Genius našeptával dál. Konečně, pozoruje bláhovost svého směšného boje, pozdvihl básník hlasu a jako herold nezměrné Zášti, svolal řady přívrženců a štval je proti bezbranné.

I vrhli se na ni a rukama chtivýma oloupili ji o řízu skvostnou i o diadém, který rozlámali a části jeho mezi sebe rozdělili.

Lampu jí vyrazili z ruky. Padla na zemi, avšak svítila dále. Nemohli ji uhasiti.

Zmučena a chuda stála tu Církev jako vykřičník nevděku.

Spoutali jí ruce.

Ty ruce, které před věky vyvedly je z pralesů a z pouště žhavé k studánce vod občerstvujících; ruce — které umyly jejich tvář i oči, aby prohlédnouti mohly v záhady žití a rozpoznati mohly barvy hrající na strunách srdce lidského; ruce—které spoutaly přírodu a její síly zapřáhly do vozu všelidského pokroku; ruce—které stíraly jim slzy s tváře v dobách běd a útrap; ruce—žehnající, i rozvazující pouta neřesti i hříchu!

Spiti její bídou a sinalostí—aby nádoba zášti byla naplněna—křičeli: ''Na Golgotu s ní! Na Golgotu!''

I jali se stavěti Golgotu.

Snesli pahorek nevysoký, a posadili ji na závěreční kámen.

Do ruky dali jí třtinu a přes ramena přehodili šarlatový plášť, kterým před věky zahalena byla ''Umučená Láska''.

Na hlavu vstavili trnový věnec, kterého také již před věky užito bylo za korunu v dramatu ''Lásky Umírající''.

Pak přicházeli, plvali jí do obličeje, dávali zášijky, říkajíce: ''Hádej, matko, kdo tebe udeřil!''

A bili do ní všickni.

Přišel i ''kovář'' podívat se a potěšit z jejího pokoření.

Řekl sám k sobě: ''Tak zbědovaná nebyla ani tehdy, když vlastníma rukama si vyhrabala v zemi hrob, aby mohla žíti!'' — — — (Rozuměj: Katakomby.)

Na to básník vztáhl ruku, a nastalo ticho.

I řekl: ''Ejhle—církev!''

A vzkřikli všickni hlasem mocným volajíce: ''Krev její na nás i na naše syny''—a potupně tloukli pěstmi nad hlavami svými.

Básník dále zvolal: ''Není Boha!'' A množství potřásajíc hlavami, pravilo: ''Čemu se budeme klaněti?''

Básník odpovídaje, řekl: **''Satan budiž naším bohem. Jemu se klaňte!''**

I rozléhl se hlas jejich jako volání ztraceného v poušti: **''Tedy budeme se klaněti tobě a sobě samým.''**

Nepadli však na kolena svá, aniž vztáhli rukou svých k modlitbě rouhavé.

Událo se totiž cosi příšerného. Z věže kathedrály ozval se zvonu hlas.

Třetí hodina odpůldne v pátek. Vyzváněli na památku smrti Kristovy.

Hned po prvním úderu srdce do sten zvonu, propadnul se s hrozným rachotem pekelný palác do propasti temností zevnitřních.

Bylo slyšeti pláč a skřípění zubů.

Vše zmizelo, až na ty tři páry rukou, které uchytily se okraje okršku země. Byly to ruce: Příležitosti, Nešesti a Zatvrzelosti.

Ruce ty svítily ze tmy a čekaly, až se jich uchopí některá ruka lidská — — —

* * *

DOSLOV.

Jak se stalo, že propásli opatrní i chytří jinak d'áblové osudnou hodinu třetí?

Nikoli neopatrnost'—nebot' Satan sám několikráte odešel se podívati na orloj—nýbrž pomsta zavinila katastrofu.

Onen služebný d'ábel kulhavý a zdlouhavý za utrpěný výsměch se pomstil tím, že ručičky na orloji posunul o několik — osudných — okamžiků nazpět.

(V Dodge, Nebr., 29. září 1913.)

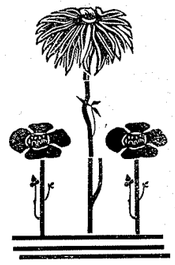

DON JUAN De PADILLA,

prvomučeník v prerii.

Báseň s textem úvodním.

Friar Juan de Padilla, kněz řádu ''Bratří Menších'', prvomučeník ve Spojených Státech Amerických, patřil k provincii Andaluské. Do Mexika přišel asi r. 1528. a byl přidělen ku provincii ''Sv. Evangelia''.

Po dvě léta (1529.—31.) provázel jako vojenský kaplan dobyvatele Nuño de Guzmána do Nové Galicie a Culiakánu a chránil přemožené Indiány před ukrutností španělských žoldnéřů. Od r. 1531. až do r. 1540. působil jako missionář mezi Indiány v Tlamotzolánu, Tuchpánu, Tzapotitlánu, Totlamánu, Amule, Kaulunu, Xicotlánu, Zaolánu a v Colimě. Založil konvent v Tzapotlánu a stal se prvním superiorem ''Missionářského Bratrstva''. R. 1540., doprovázel proslaveného dobyvatele Francesca Vásqueza de Coronado na jeho památné výpravě ku báječným ''Sedmi Městům''.

Také doprovázel Coronada na výpravě do Quivery (ležící v nynějším Kansasu a Nebrasce), kde prý vládl bohatý náčelník Tartarax. Výprava se nepodařila; bloudě několik měsíců v neznámé prerii, vrátil se Coronado, upadl v nemilost, a byv zbaven svého úřadu, zemřel chud a nenáviděn.

R. 1542. vypravil se Padilla do Quivery sám, aby tam hlásal Indianům Krista. K němu přidružil se Fr. Juan de la Cruz a bratr Ludvig de Ubeda nebo Escalonia; s nimi šli dva mexičtí tertiáři, portugalský vojín Andres de Campo a jeden hoch, míšenec mexický. —

O smutném výsledku výpravy vypravuji v následující básni. Padilla byl zabit šípy divokých Póniův, jichž honební oblast zaujímala část' nynějšího Kansasu a Nebrasky. Poniové přísluší dle řeči k čeledi Cado-ů; byli původu jižního a tak jako Aztékové, přinášeli svému hlavnímu božstvu (Rostivosti, Tirawa) lidské oběti.

Hrob Padillův nebyl posud odkryt.

* * *

Některé jmenné vysvětlivky:

Teokáli (verš 45.), božiště.

Huitzilopochtli (verš 49.), aztécký bůh války a patron města Mexica. Toltékové, polocivilisovaní předchůdci Aztéků, toho božstva neznali.

Popoka (v. 53.), Popoka-tepetl.

Tepetl značí v řeči Nahu-ů ''hora''. Poca, ''kouř'', reduplikace popoka, kouř v přestávkách ze sopky supající.

Tlalok (v. 56.), bůžek dešt'ů, který bydlil v horách a výbuchy sopečné byly jeho zjevem,an po nich obyčejně nastal zúrodňující déšt'. Soška Tlalokova byla zároveň se sochou boha Tezkatlipoky (mladé, životodárné slunce) v teopánu (chrámu) Huitzilopochtli-ho, jak ve své kronice vypravuje Bernal Diáz.

Quetzal-cohuatl (verš 57.), značí ''opeřený had''. Quetzali jest aztécké jméno mexického, nádherně zbarveného ptáka: Trogon mexicanus. Cohuatl jest jméno hada, chřestýše. Býval hlavním božstvem Toltéků. V obětích lidských si nelibovali. Když byli agrikulturní Toltékové od militaristických Aztéků přemoženi a vypuzeni z Nahuy (kotlina Mexická), přešel Quetzalcohuatl do mythologie aztécké. — Symbolem jeho býval kříž, což vedlo mnohé archaeology starší k náhledu, že apoštol sv. Tomáš nebo některý jeho učeník přišel z Indie do Mexica a tam hlásal křest'anství. Hlavní svatyně tohoto boha byla na pyramidě Cholulské, kamž Indiáni z celého Mexica putovali. Nyní zdvihá se tam nádherný poutnický chrám Rodičky Boží.

I.

Po řadě trudných dnů tři caravelly
u Quanahani št'astně stanuly;
na břehu noční tmou se ohně chvěly,
jež mužstvo nadějí zas nadchnuly.
A ráno sotva jitřenka se mihla,
od Santa Maria člun odráží,
a k oblakům když clona mlh se zdvihla,
člun s Columbem ku břehu přiráží.
Před zrakem jeho nová země leží,
cíl jeho prací, dlouhých snů a tuh...
své štěstí po všech bouřích chápe stěží,
ač vítězstvím vždy jist byl jeho duch.
Jak bohatýr tu v háji palem stojí;
meč nahý v ruce jedné, v druhé kříž,
a jménem královským i víry svojí
zem' novou béře pro španělskou říš.

A rudý muž se v udivení dívá
na bílou tvář a kříže znamení,
v posvátné hrůze v dlani tvář svou skrývá
neznámé moci silou zmámený.
Ta bledá tvář, již po staletí čeká,
co přinese as v jeho rodnou zem?
Proč před znamením kříže v prachu kleká
a ruce spíná jako před božstvem?
A v duchu zří jak z posvátného háje
bůžkové jeho do hor prchají,
jak ve hřbitov se mění rodné kraje,
a ve hrob rudé děti klesají — — —

Za třicet let pak nové lodi plují
ku krajům tajemného Mexika,
kde jako v ráji věčné jaro bují,
a zlato povrch země proniká.
Hernando Cortéz, conquestador smělý
ku břehům Yucatanu přirazí
a jako vůdce city neochvělý
lod' zapálí a návrat překazí.
Tím ortel vyřknut nad Mexickou říší:
zem zardívá se krví zbrocena,
záhuba z mečů dobyvatel čiší,
Mexika sláva v trosky zvrácena.
Král Montezuma do zajetí padá,
jej lid svou rukou k smrti ubodá;
nad udatenstvím černá jásá zrada,
a v otroctví se mění svoboda.

Ve troskách leží svaté teokali,
kde lidská krev se lila v oběti,
ten kouř, co k nebi z oltářů se valí,
sežehne chrám i modly v zápětí.
Již nikdy Huitzilopochtli běsný
rty svoje krví lidskou nesvlaží,
ni kněz svůj kamenný nůž děsný
na chvějící se obět' nevloží.
A marně hora Popoka se třese —
pokřtěný Aztek se jí neleká,
a když se z jícnu ráno plamen vznese,
před Tlalokem již nikdo nekleká.
I Quetzalkohuatl prch' ze svatyně
do přítmí hájů černé Colimy,
s Cholulské pyramidy kříž ted' kyne,
a zvonu ''ave'' zní rty tklivými.

Zas temnou nocí jasné hvězdy svítí,
i rudý červánek již přešel v den,
na nivách Nahuy zas roste kvítí,
a rudoch ze snu k žití probuzen.
Zlým osudem svou ztratil rodnou

hroudu,
však obzor nový se mu otvírá,
zachvácen jasem duševního proudu,
z pohanských mátoh již se probírá.
Syn ztracený se domů k Otci vrací,
pravého Boha zase poznává,
kultura krve v minulost se ztrácí
a nová v Lásce Krista nastává.

Iberská hydra chlemtající zlato
svou žízeň příšernou již ukojila — —
Ted' matka Církev jde, by za vše za to
svou láskou rudé děti odměnila.

II.

Od Missouri k Horám Skalným,
od Mexika do Kanady,
do daleka do široka
plná roztodivné vnady
prerie se rozprostírá
jako moře zkamenělé,
velká, mocná, tichá, sirá,
tváře mlhou zatemnělé,
zadumaná jako sfinx.

Tajuplný život bují
na té louce z dávných věků:
vítr táhne divou slují,
čeří trávu, zvlní řeku,
v květinách se rozhovoří,
zašelestí v hustém sítí,
bez únavy v ranní zoři,
i když žhavé slunce svítí,
pohyb dává přírodě.
Řídkým vzduchem pták se mihne,
střelou mizí v hustém mlází,
v dáli coyot hlavu zdvihne,
zaštěká a dál se plazí,
stádo bisonů ted' prchá,
ocelotem vyplašeno,
střemhlav do řeky se vrhá,
za vodou pak zachráněno
v zlostném řevu tepá zem.
Ruch a život na všech stranách.
Přes to cítíš tíhu klidu:
stojíš v otevřených branách
metropole prázdné lidu.
Okem utkvíš na obzoru,
kde se země s nebem snoubí,
marně hledáš les neb horu,
strmou skálu, stinné loubí —
všude volná prerie.

Velká volnost srdce svírá,
ret se písní nezachvěje,
s bázní člověk kolem zírá,
něm poslouchá dávné děje
z úst tajemné prerie.

III.

Co bělá se tam na obzoru,
kam sotva oko lidské dozírá,
kde mizí kraj jak v šedém boru,
jenž rozhled volný mlhou zavírá?
Snad labutě to z jihu letí
ku modrým vodám osněžených hor?
Či slunce krásném ve podletí
tam bílé růže kouzlí na úhor?

Labutě bílé odletěly,
když vlahé jaro se tu usmálo,
a bílé růže odumřely,
když jaro v parné léto uzrálo.
Tam řada vozů volně jede,
v jich bílé plachty bije větrů van,
kol vozů mužům tváře snědé
sluneční úpal zžehá se všech stran.

Tu v širé prerii jak v moři
jdou bez kormidla v před a bez vesla,
jen v srdci plamen víry hoří,
by naděj v hrůzách cesty neklesla.

Tot' zbožný Juan de Padilla,
z Assissi světce věrný učedník,
církev mu palmu udělila,
že zemřel v prerii jak mučedník.

Opustil Castilii smavou
i staré Salamanky učení,
kde prožil dobu mládí hravou
a na kněžství kde dostal svěcení.
Zápalem apoštolským hoře,
s radostí hned se vydá na cestu,
přes bouřlivé se plaví moře —
jde k rudým dětem z lásky ku Kristu.
V Mexiku v městě Tzapotlanu
chrám výstavný i klášter postavil,

na troskách model vztýčil bránu,
jíž Církev v Americe oslavil.
Jak od pramenu vody živé
šla odtud Láska Krista v Nový Svět,
a její světlo jasné, hřivé
do mrtvé duše rudé vzneslo vznět.

Však Don Padilla touží v dáli
až do Nebrasky k lovcům prerií,
by podrobil je svému králi
a jeho čisté Matce Marii.
Mu Coronado vypravoval
na severu o říši lidnaté,
již Tartarax král opanoval
a založil tam město bohaté,
kde v palácích se zlato stkvělo,
na řece pluly lodě z ebenu,
v zahradách čarných ptactvo pělo,
zem květy zářila jak v Edenu,
kde lid ve krásném teokali
opeřeného hada uctíval
a k poctě slunce vrchol lásky
v oběti lidskou krví políval.

Po zlatě této bájné říše
Španělé dlouhá léta toužili,
však nepropadla jejich pýše,
prerijní hrůzy pokus zničily.
Don Padilla jat láskou svatou
jak jasný Jiří v pout' se vypravil,
by mečem víry sklál saň klatou
a na prerii Krista oslavil.
S pochodní reka Hiawaty
chce v tmavé noci křísit světlo hvězd,
a prvý v indiánské chaty
kulturu Umučené Lásky vnést.

A tak již třetí měsíc bloudí
v prerii se svou malou družinou —
nesčetné přešli vodní proudy,
neznámou plížili se krajinou —
po živé tváři ani sledu,
jako by kráčeli jen hřbitovem,
a kolem nikde na dohledu
se nesetkali s lidským domovem.
A nebezpečí všude číhá:
ocelot v noci tábor obchází,
had pod nohou se míhá,
i koně smečka vlků provází.

Kdo odplatí vše utrpení
těm smělým zákopníkům pokroku?

Jim o pozemské ceny není,
vždyt' slouží Kristu bez všech nároků.
Dějiny lidské o nich mlčí,
ty zajímá spíš krvelačný král,
jenž pýchy pln i vášně vlčí
kdes klidný přepad lid a zbraní zklál.

* * *

Je večer. Obloha se mračí,
červánky rudé hoří v západu.
Padilla s křížem napřed kráčí,
ostatní řeholníci pozadu.

Již noha ztěží nohu mine,
až k smrti parnem dne jsou zemdleni.
Hle, v dohledu se řeka vine
jak třpytný pás ve svěží zeleni.

Na břehu staré jilmy stojí,
a mezi nimi cedrů roste les,
kde ukryti pod vonnou chvojí
po námaze si odpočinou dnes.

A za chvíli již oheň praská,
při něm si strojí skrovnou večeři,
kořením bratrská je láska
ve vzdušném večeřadle pod keři.

Pak tichem nočním v šumot vody
jak v průvod mocných varhan
ztlumený
zazněly kompletáře ódy,
a větřík zanášel je ve kraj zatmělý:

Te lucis ante terminum,
Rerum Creator poscimus,
Ut pro tua clementia
Sis praesul et custodia — — —
— — — — — — — —

Pak ztichlo vše. Sen křídlem mává:
Padilla letí k vlasti milené,
jej vítá Castillie smavá —
zas líbá zlaté prahy rodinné,

jak tenkrát když jim s Bohem dával
před odjezdem svým v dálný cizí
kraj —
zří Ebro, kde si v dětství hrával —
sen zanáší ho v čarokrásný ráj —

Najednou zděšen rychle vstává.
Od řeky divý křik se rozlíhá,
tam jako smečka vlků dravá
po břehu rudochů dav pobíhá.

V zmlženém přítmí zory ranní
příšerný provozují chorovod,
chřest bubínků a drnkot zbraní
jim k tanci obstarává doprovod.

Na suché výspě písečnaté
zajatec ke kůlu je přivázán,
mu kopím protkli ruce spjaté,
až krev se řine z otevřených ran.

Póniův zádruha dnes slaví
obětí lidskou letní slunovrat.
Až první paprsk slunce smavý
si bude v rozčeřených vlnách hrát—
obětník vyjme srdce živé
ze hrudi zmírající oběti,
kapkami krve plodné, hřivé
zem' k hojné rostivosti posvětí.

Ted' přikročil již k ubožáku,
jej odvázal a klade na oltář,
k východu dívá se, kde v mraku
červánkem první kmitla slunce zář.

Lid kolem balvanu se řadí —
již zdvihá obětník nůž kamenný.

V tom Padilla však k řece pádí,
nad hlavou v běhu mává rameny
a volá k nebi mocným hlasem:
"Ó, Bože silný, ukaž jim svou moc
a zaplaš lásky svojí jasem
mátohy d'ábelské a temnou noc!"

Rudoši s vyděšeným zrakem
na muže s bledou tváří zírají,
a rázem jako před zázrakem
do písku na kolena padají.
I obětník se strachem třese,
smrtelná hrůza tvář mu zkalila.

Co podivný ten muž jim nese?
Či mocný Slunce bůh ho posílá?

Jde pověst' velmi starobylá,
v prerii známá všemu národu,
že přijde k nim kdys' bytost bílá
— spasitel — z dalekého východu,
kde Slunce má svůj palác zlatý.
Ta bytost' navštíví svůj lid
a lovcům chudým v rodné chaty
přinese blaženost' i rajský klid.

Padilla stanul u oltáře,
kříž třímá ve pravici vztýčené,
mu září odhodlanost' z tváře,
a z očí plamen lásky blažené,
že smrti jisté vyrve duši.

Když odsouzenci sejmul řemeny,
tu Indiáni dříve hluší
a strachem němi jako kameny,
jak d'áblem posedlí se země vstanou,
kamenné šípy kladou v pružný luk,
jim oči nenávistí planou,
a ticho hrůzy promění se v hluk,
jak peklo by se rozpoutalo
a vychrlilo zplozence své ven —
To divé shromáždění řvalo,
jako by poslední měl nastat den.

Obětník zuřivými gesty
se vrh' zas na obět', ji uchopil
a na balvan ji sraziv pěstí,
nůž zdvih'—a rázem vnahá prsa vryl.

Padilla za ruku ho jímá
a úzkostlivě prosí za milost',
mu křížem mává před očima —
vše marné — tigří neukrotí zlost'.

Pohledem na krev živou zpitý,
a mysle, kříž že útočná je zbraň,
obětník za ruku ho chytí
a nožem zběsile ho tepe v skráň

a křičí jako šelma dravá,
až echem hlas zaznívá v údolí — —

Padilla kříž si ke rtům dává,
ty rány pro Krista ho nebolí.
S úsměvem blaha na zem' klesá,
modlitbu za katany šepce ret,
a mezi tím co srdce plesá,
na čele siném rudý zaplál květ,
a krev se řine jako závoj,
jímž zří svět plný rubínů.
Již zapomíná kolem na boj
a duší pluje v přístav rajských snů.

Najednou nový záchvat hrůzy
běsnících rudochů napadl řad —
na hoře v lese z arkebuzy
jak zadunění hromu výstřel pad.
To řeholníci — věrní bratří —
na pomoc Padillovi spěchají.

S podivem na ně všichni patří
a v rukou se zbraní je vítají.

Padilla jako ve snu vstává,
kříž drží v slabé ruce vztýčený,
jim v dáli požehnání dává,
jak otec dětem v smutném loučení.

V tom jeden z rudých bojovníků
svůj napjal luk a vystřelil.
Padilla vzkřik' a v okamžiku
se skácel.—Z prsou krve proud se lil,
však k nebi pomstou nevolala.
Tu z rány srdce šíp jak stéblo rost,
a na něm v klasu Láska zrála,
jež Boha soudce prosí o milost'.

Paprsky slunce prvně pily
krev mučeníka Lásky v prérii;
pak kdekoli ji políbily,
tam rozvily se v rudou lilii,
jež Padillovi svítí květem,
jak v agonii svíce hromiční,
a z kalichu jak z zvonu světem
hlas umíráčku mučeníku zní.
Jakmile bratří uviděli,
že otec Padilla ku zemi pad',
a krví že je zbrocen celý,
hned strojili se na výpad:
v líc založili arkebuzy
i koně pobízeli do cvalu.

Však řady popuzené lůzy
jak rozpoutané vlny přívalu
se na ně s skřikem ryčným ženou.
Tětivy ze sta luků zazněly
jak úder v strunu nataženou,
a šípy ranním vzduchem syčely.
Vidouce, že se neubrání
rudochům varem pomsty zběsněným,
zpět lesnatou se dali strání,
pak do prerie krokem zrychleným
své koně plašné nutí s chvatem,
až zmizí jako tečky v dálavě — —

Divoši v zanícení klatém
dál mučí obět' Slunce k oslavě — —

Druhého dne, než východ zorou vzplál,
se bratří řeholníci vrátili.
Jsou sirotci. Jim osud otce vzal,
a naděje se všechny zhroutily.
Jdou bez vůdce jak ovce bloudící
strach s nedůvěrou do duše jim pad',
v zármutku proudí slzy po líci,
a srdce kleslé svírá ledný chlad.

Mrtvolu drahou našli v bažině;
jí posud v srdci osudný šíp tkvěl,
a pestrým jeho peřím na třtině
jak hrobním kvítím ranní vítr chvěl.

Kol skrání podél věnce tonsury
krvavá koruna se jevila,
ba zběsilost' pohanské nestvůry
ranami nohy, ruce probila.
Ta duše láskou Krista bohatá
a trpělivě nesoucí svůj kříž,
má v odměnu na těle stigmata,
by znakem bolu Mistru byla blíž.

Na stepi volné vykopali hrob
a tělo mučeníka zbalené
do prosté sutanny a bez ozdob
v něj pochovali v pravé poledne,

když slunce svoje žhavé paprsky
jak šípy plamenné v zem' metalo.

Pak prvně na prerii Nebrasky
z úst bratří řeholních se ozvalo:

De profundis clamavi ad te Domine

Zpěv plný slz.

Bol harfu srdce hrál —
nad hrobem zachvěl se — a v
hrobě zahyne,
by mrtev tichem věčným chvěl
se dál — —

V tom tichu plném svaté veleby
ku srdci zoufalému mluví Bůh,
tu duše s touhou spěje ku nebi
a cítí věčný klid — i věčný ruch —

Ó sladká nicotnost'!
Tot' krátký sen!

Duch ztrácí křídla svá a padá zpět,
by dále věčností šel jeden den,
jen krátký den — — —

Pad zvadne jako květ.

Ve hlavách hrobu postavili kříž
a ozdobili z růží kyticí.

Rov propad vzem, cedrový zetlel kříž,
prach rozmetán byl větrů vichřicí...

Král Tartarax a jeho Quivera
s prerie zmizeli jak matný stín,
a s nimi lidských obětí zlá příšera —
však rudoch do dnes pyká otců vin.

IV.

Stále rušná, přece tichá
do široka do daleka,
někdy vzlyká, jindy vzdychá,
za dne těší, v noci leká
tajuplná prerie.

Třeba jasné slunce svítí,
co je v ní, to neuhlídáš,
směje se ti, nepoví ti,
darmo ptáš se, darmo zvídáš,
nerozluštíš hádanku.

Pohádku ti vypravuje
jako děcku za soumraku,
otevírá svoje sluje
princeznám i zlému draku;
v prázdnu vidíš temné stíny,
z puklých hrobů bludné duše
celé věky pro své viny
nocí táhnou němě, hluše —

Tichem svým tě oklamala,
jakoby se mluvit bála,
že své děje krví psala —
mlčí, mlčí jako skála.

Celé kmeny rudých dětí
živným prsem odkojila,
po smrti pak svými květy
v nepoznaných hrobech skryla.

Léta věků přes ně létla,
stokrát rostla nová tráva,
z paměti je bouře smetla,
v abyss padla jejich sláva.

Na hřbitovech rudých dětí
vesnice a města stojí,
ohnivý oř přes ně letí,
továrny tam hlučí stroji — —

Na prerii v poli Božím
také dřímá Juan Padilla;
hrůbek krytý divým hložím
žádná ruka nezdobila.

Nikdo na něm nemodlí se,
nikdo v slzách nezapláče,
ret tu žalem nezachví se,
leda že tam zpívá ptáče.

Na dušičky místo svící
bludičky mu plápolají,
s hvězdou lůna bledolící
stříbrný naň příkrov dají.

I ty květy v zimě zmizí,
na ně jíní mrázu padne,
vzpomínka však vděčná ryzí
v našem srdci neuvadne — — —

Ani pusté na prérii
skutek lásky nezaniká —
básní sázím bílou lilii,
na rov světce — mučeníka.

V Dodge, Neb., 15. července 1913.

VZPOMÍNKA.

Rok jsem s ní býval jen,
ji vídal každý den
na stupních oltáře
se modlit z žaltáře.

V nedělní svatý čas
od varhan její hlas
pln splýval veleby
jak anděl po nebi.

Ve školní světnici
znak smrti na líci
se s dětmi loučila
a takto skončila:

Ó, děti milené,
ted' růže červené
v zahrádce vykvetly,
i ptáci přilétli.

Ted' šedá prerie
se travou pokryje,
pel květy porosí,
a včelky nanosí
do úlu zlatý med.

Hle, plesá celý svět,
a proměnil se v ráj.
a nevrátím se víc!
Polibků na tisíc
vám pošlu s hvězdami,
jež večer nad vámi
na nebi zaplanou — — —

A děti v okamžik
se daly v jeden vzlyk,
své oči zrosené
ku Sestře milené
s bolestí upjaly
a hořce plakaly.

Všem ruku podala —
mě bolest bodala.

Rok jsem s ní býval jen,
ten přešel jako sen.

Když uschla prerie,
povadla lilie —
když mrazem prvním zmrz'
před školou růží trs —
když ptáci táhli v jih,
a zemi pokryl sníh:
— zlá přišla novina:

Ta duše nevinná
s úsměvem na líci
a s křížem v pravici
již v rakvi ležela

Anděla svatého
sám Kristus přivítal,
odměnu uchystal
věnečku zlatého.

Rov malý v prerii
s divokou lilií,
ve hlavách prostý kříž,
a na něm ptáčka zříš,
jenž od nás pozdrav nes — — —

Rok tomu právě dnes,
co v dáli zemřela.
Mně duší zazněla
ta slova rozmilá,
jimiž se loučila
ve škole naposled.
Poslední smutný hled
a její tklivý hlas
mi slzy nutí z řas!

Dodge, Nebr., 8. září 1913.

———o———

PANENKO SVATÁ.

(Věnováno ctitelům Marianským v Táboře, Colfax Co., Nebraska.)

Kaplička malá
na vršku stála
opřená lipovým kmenem —
mateřídouškou i rmemem
stráně tu překrásně voněly,
Marii kadidlo pálily.

Tam s rukou spjatou
Panenku Svatou
v dětinných létech jsem prosil,
z poměnek kytice nosil,
jako svou matku ji miloval,
lásku i poslušnost sliboval.

Z ciziny chladné
k otčině ladné
v dětské se zatoulám doby —
Radosti svoje i zloby
Panence v kapličce žaluji,
do dnes jak dítě ji miluji.

Panenko Svatá,
koruno zlatá
na čele bílém ti hoří —
jako ty hvězdičky v moři,
když se v něm za noci shlížejí,
z hlubin se k povrchu vznášejí.

Srdce tvé milé
růžičky bílé
ve věnec uvité zdobí —
k němu já každičké doby
tak jako k studánce chodívám
smutek svůj láskou tvou zalívám.

Perličky jasné
na šíji krásné
mateří slzy jsou drahé,
jimiž tvé oči kdys' vlahé
pod křížem Syna se zrosily,
když ti Ho do klína vložili.

Slzička v oku
v bolestném toku
po líci ubledlé kane,
srdce když vášní zlou plane,
slza tvá plameny uleje,
duše se nevinná zasměje.

Dodge, Nebr., 14. září 1913.

BOLESTNÉ PROCITNUTÍ.

Než jsem procit' — sladce snil jsem:
o Lásce, jež všechněm lidem
štěstí dává s věčným klidem.
O Ní svatou hymnu pěl jsem —

Když jsem procit' — zaplakal jsem:
Místo Lásky — záští znoje,
místo klidu — trpké boje
často v světě potkával jsem.

Za čas na svět zapomněl jsem:
Z prachu vzlét jsem v jiné světy —
v duši padly čisté vzněty — — —
Světu navždy odumřel jsem.

CO Z MÉHO ŠTĚSTÍ ZBYLO?

I.

Co hřálo dřív, již vystydlo,
i naděje mé ve sny padly,
a růže v létě rozvetlé
ted' v zimě všechny, všechny svadly,

jen kytku bolných vzpomínek
si s sebou v další život nesu,
však chudá je a bez vůně:
trn šípový a trochu vřesu.

Já ztratil svoje království,
mně z trnů koruna jen zbyla
a rozdrásala skráně mé,
krev se slzou se v oku slila.

A slzou tou se dívám kol,
vřes všude místo růží vidím:
své srdce dal jsem k oběti,
však místo lásky nevděk klidím.

Jest pozdě! Cesta daleká,
a cíl, jenž dříve jasně zářil
ted' hasne, v dáli zaniká — — —
Čas zlomil mě, a plány zmařil.

II.

Zrak zhas' a ruka se mi chvěje,
jsem stár a dohrál jsem svou roli,
však nikdo netleská. To bolí!
Opona spadla, lid se směje.

Ó blázni, soudíte dle tváře:
Tvář smála se, když srdce lkalo,
a bajku o štěstí když lhalo,
jež jako sen mi prchlo v páře.

Kam prchlo as a kde se skrylo?
Jak šašek na splašeném koni,
když z dáli rolničkami zvoní —
tot' vše, **co z mého štěstí zbylo!**

Dodge, Nebr., 25. ledna 1914.

JEDINÁ RADOSŤ.

Měl mozek malý jako myš,
a v hrudi hada srdce bilo,
co v potutelném oku zříš,
to vášní ve tvář se mu vrylo.

A ted' je z něho velký pán:
tři domy má ve městě hlavním,
peníze v banku — polí lán,
a rázem stal se mužem slavným.

Hned v mládí matku opustil —
tenkráte bídu velkou měla —
jí odchodem smrt uspíšil,
za živa víc ho neuzřela.

Ted' každý se mu klaní
a jeho rtů na úsměv čeká,
a mnohý jeho poddaný
se před ním nahlas mluvit leká.

On nemá lásky k bližnímu,
a Boha vyškrt ze slovníku —
jen jedna radost září mu:
Když dává zlatník k zlatníku.

AHASVÉR V HROBĚ.

Nevím, kdy mne pochovali.
Zmrzlé hroudy bubnovaly
na mou rakev dřevěnou,
bílým jíním omšenou.

Byl to poslední ruch světa.
Potom měsíce a léta
umrlčích zvuk hodinek
dlouhé chvíle býval lék.

Zvuk ten dozněl. Rakev shnila.
Věčná přítomnost' mi zbyla,
zapoměl jsem minulost',
nechápu víc budoucnost'.

Tisíc let — vteřina pouhá
věčností se volně plouhá.
Nevím, noc-li je či den,
skutečnost' to nebo sen?

Smrt' že umře, stále čekám.
Neumírá! Již se lekám,
věčně že tu budu snad
věčnou smrtí umírat.

Po levici dítě leží,
bylo jako kvítek svěží.
Dušička už v nebi je,
z těla roste lilie.

Pokoj v hrobě! Mně ho není.
Příroda mně nepřemění,
kletbou viny zatížen
ve hrobě sním smrti sen.

Po pravici starce tělo,
tisíc let, co ve prach zletlo.
Duch z očistce plamenů
k rajskému šel pramenu.

Pokoj v hrobě! Mně ho není.
Ani sladké utrpení
kýžený mi nedá klid —
věčnou musím smrtí žít!

Země v základech se trhá,
bouře věků v abyss vrhá
celý hřbitov národů
po všem světa obvodu.

Byli — nejsou. Já však žiju,
v hrobě z plísně země tyju:
mrtvý popel z živého
věčně živí mrtvého.

Poslední den všichni vstanou,
z hrobu vyjdou smrti branou:
jedni v radost' Edenu,
druzí v hrůzu plamenů.

Mě však anděl nevyruší.
Proklet na těle i duši
marně čekám sladký klid,
spadlé hvězdy zašlý svit.

Cestou zírám na Golgotu,
kdy zas kolem v krve potu
Láska kříž svůj ponese. —
Nic však kolem nehne se.

Kristus přešel. Moje vina
dál mě pálí, neusíná.
Hřích když srdce užírá —
s Ahasvérem umírá.

14. září 1913.

UKÁZKY LIDOVÝCH PÍSNÍ NA PRÉRII.

1.

Trhám, trhám lístky bílé
na prerii ze rmenu,
nemohu se dočkat chvíle,
kdy mne pojmeš za ženu.

Trhám rudé lístky z růže
na prerii v dolině,
kéž mi Pán Bůh pošle muže
nežli léto pomine.

Splétám kvítky ze žebříčku
s pantoflíčky na věnec,
aby jsi mně, můj Jeníčku,
brzy dostal pod čepec.

Ze chmelových strboulečků
střásám na dlaň zlatý pel —
místo sklínky, můj holečku,
uchystám ti pantofel.

2.

V uších zvoní píseň stará,
co jsem v duši slyšela,
když jsem milý s tebou s jara
po prerii chodila.

V srdci mojem anděl křídlem
jako ptáče třepotá —
ze srdce mi láska vřídlem
při vzpomínce klokotá.

3.

Můj milý u creeku prerii láme,
na mne si vzpomíná — rádi se máme.

Radlice u pluhu pěkně mu zvoní,
lásku svou vyznal mi na jaře v loni.

Za pluhem veselou píseň si zpívá,
koně ted' zastavil, na mne si kývá.

Snad se mu naposled nehoda stala,
hned jsem se přes pole do běhu dala.

Sotva jsem přiběhla, volal mne k sobě,
objal mne a líbal na tváře obě.

Počkej jen — to na tě mamince povím,
on však mně obdařil polibkem novým.

Abych prý mohla naň žalovat více,
po třetí ještě mi zulíbal líce.

Celý den nad jeho vinou jsem lkala —
večer pak v sadě jsem milost mu dala.

4.

Noc mě volá na prerii
na to místo osamělé,
tam své oči v slzách skryji
i své srdce bolem ztmělé.

Měsíc na mne smutným okem
s nebe dolů pozasvítí,
spočítám si rok za rokem,
co neroste pro mne kvítí.

Každý den mi věčností byl,
marně k modlitbě již klekám;
zde mi tenkrát lásku slíbil,
každou noc naň s touhou čekám.

Pozdrav šeptám v lehké vánky,
k horám v dáli ruce spínám,
teskně patřím na červánky —
bolem ani neusínám.

Vyptávám se hvězdy jasné,
zda ho vidí někde v dáli;
oblak táhne — hvězda hasne —
temno zas mou duši halí.

Ptám se ptáků, když se v máji
ze své pouti domů vrací:
Smutnou píseň zazpívají
a dál za obzor se ztrácí.

Bůh ti odpust', jsi-li zrádce —
s jinou jsi snad našel štěstí!
Marně u nás na zahrádce
rozmarýna bude kvésti.

Dodge, Nebr., 15. května 1914.

OBSAH.

JAKUB KŘEN:

I. Z Čech do Nebrasky 3
II. Prerii 5
III. Český vystěhovalec na prérii 6
IV. Těžké počátky na farmě 7
První brázda. Léto 9
Touha po svatyni. 11
V. Vánoce na prérii. 12
VI. Čech — farmář. 14
Šťastný život na farmě 16
Poslední vánoce. Smrť. 21
Uprostřed prérie. 23
Nákaza 24
Coram Sanctissimo 29
Poznání Boha. 29
V srdci jas. 30
Požehnání 31
Opuštěný hrob na prérii 32
Křížek matky. 32
Pohádka o mrtvém národu v prérii 33
Marii 44
Prosba k Božímu chudáčkovi sv. Františku Seraf. . . . 44
Kristova slza. 45
Na hřbitově rozvaděných bratří (K dušičkám) 46
Vždy pevným zůstaň. 47
Jen nezoufej! 47
Matka. 48
Oráči. 53
Ty světničko má milá. 53
Nevěrec. 54
Tvá báseň. 54
Květ a sníh 55
Trubec (Ze sbírky: Figurky) 56
Po četbě libretta "Honza Hrdina". 57
Zdař Bůh! 58
Kdy květy mluvily. 58
Sokole, bratříčku, vidíš ten černý mrak? 59
Hoří. 59
Návštěva ve "svobodářské" redakci. 60
Srbský junák v bitvě před řadami bulharskými. . . . 61
Cizí ruka. 62
Pro kříž. 63
Písničky z prérie I., II., a III. 64
V pátek ve tři hodiny odpoledne. 65
Don Juan De Padilla, prvomučeník v prérii. 83
Vzpomínka. 91
Panenko svatá. 92
Bolestné procitnutí. 92
Co z mého štěstí zbylo? I. a II. 93
Jediná radost'. 93
Ahasvér v hrobě. 94
Ukázky lidových písní na prérii 1. 2. 3 a 4 95

OPRAVY.

Strana 3., poslední řádka má zníti:
však lepší osud přál svým drahým dětem."
Str. 7., řád. 7. má zníti:
strach o budoucnosť z oka pudí slzy v líce:
Strana 51., odstavec 6., řádka šestá má zníti:
nad oblaky, do niehž...
Strana 53. Nadpis druhé básně je správný:
Ty světničko má milá.....
Str. 63. V básni **"Pro kříž"**, pátá a šestá sloka má správně býti:

V stínu kříže spal ve hrobě dvě stě let,
neslyšel bouří vztek, neviděl jarní květ.
Domácí nesvornosť rabáš mu utkala —
nepřítel tryznu pil — matka vlasť zalkala.

Str. 76., řádka 10. od dolejška:
Jeho milosrdenství prosily za smilování.
Str. 77. Za pátou řádku v prvním sloupci od dolejška:
opatrně po širokém okolí"— vlož ze sloupce druhého řádky, začínající slovy: **"Brzy** však **střemhlav utíkal po"**—až ku slovům: **"proti muži"** v předposledním odstavci.
Str. 82., 7 řádka shora: **"stěn zvonu"....**
Str. 91. **Vzpomínka.** V šesté sloce vlož řádku: **já musím v cizí kraj** za verš—**a proměnil se v ráj. —**
Str. 92. V básni: **Panenko Svatá** má býti ve druhém sloupci:

Panenko svatá,
koruna zlatá